

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2025

Chișinău

pentru aprobarea Programului Național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

În temeiul art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul Național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027 (se anexează).

2. Ministerul Afacerilor Interne va asigura procesul de monitorizare și coordonare a implementării Programului Național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027.

3. Ministerele și alte autorități ale administrației publice centrale vor asigura, conform competențelor în domeniul de referință:

3.1. întreprinderea măsurilor necesare pentru realizarea Planului de acțiuni 2025-2027 cu privire la implementarea Programului sus-numit;

3.2. prezentarea Ministerului Afacerilor Interne informații privind etapele de realizare a acțiunilor incluse în Planul de acțiuni 2025-2027 cu privire la implementarea Programului nominalizat până la 15 februarie a anului următor anului de raportare, prin intermediul Sistemului Informațional „e-Monitorizare”.

4. Autoritățile și instituțiile responsabile urmează să asigure includerea acțiunilor stabilite în Planul de acțiuni 2025-2027 cu privire la implementarea Programului, în Strategiile Sectoriale de Cheltuieli.

5. Se recomandă autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea să contribuie la realizarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni 2025-2027 cu privire la implementarea Programului sus-numit, în limita resurselor financiare disponibile.

6. Finanțarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni cu privire la implementarea Programului Național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027 se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în bugetele autorităților administrației publice, implicate, precum și din alte surse, conform legislației.

7. Ministerul Afacerilor Interne va prezenta Guvernului anual, până la 25 februarie, raportul de progres privind implementarea Programului menționat și va asigura publicarea acestuia pe site-ul web oficial.

8. Ministerul Afacerilor Interne va prezenta Guvernului raportul de evaluare finală privind implementarea Programului Național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027 până la 30 septembrie 2028.

9. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Afacerilor Interne.

PRIM-MINISTRU

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
Ministrul dezvoltării economice
și digitalizării**

Doina NISTOR

Ministrul afacerilor interne

Daniella MISAIL-NICHITIN

Ministrul finanțelor

Victoria BELOUS

**Ministrul muncii
și protecției sociale**

Alexei BUZU

Ministrul sănătății

Ala NEMERENCO

Ministrul educației și cercetării

Dan PERCIUN

PROGRAMUL NAȚIONAL PRIVIND
INTEGRAREA ETAPIZATĂ A STRĂINILOR,
INCLUSIV A PERSOANELOR STRĂMUTATE ÎN
REPUBLICA MOLDOVA PENTRU PERIOADA
2025-2027

Cuprins

Cuprins.....	1
Introducere.....	2
Analiza situației	4
Secțiunea a 2-a	9
Gestionarea fluxului migrațional	9
Secțiunea a 3-a	16
Accesul străinilor la asistență socială	16
Secțiunea a 4-a	19
Protecția copiilor strămutați din Ucraina	19
Secțiunea a 5-a	21
<i>Egalitatea de gen și problematica violenței împotriva femeilor și violenței în familie în raport cu străinii și persoanele refugiate din Ucraina</i>	<i>21</i>
Secțiunea a 6-a	24
Integrarea economică a străinilor	24
Secțiunea a 7-a	25
Integrarea străinilor în câmpul muncii	25
Secțiunea a 8-a	26
Accesul străinilor la servicii medicale	26
Secțiunea a 9-a	29
Accesul străinilor la servicii educaționale și integrarea în sistemul de învățământ.....	29
Secțiunea a 10-a	32
Integrarea socio-culturală a străinilor	32
Secțiunea a 11-a	34
Accesul străinilor la locuințe adecvate și sprijin în găsirea unui loc de locuit.....	34
Secțiunea a 12-a	35
Promovarea incluziunii străinilor în comunitățile locale.....	35
Obiective.....	37
Impact.....	40
Costuri	44
Riscuri de implementare	46
Autorități/instituții responsabile	47
Anexă.....	50
la Programul privind integrarea etapizată a străinilor,	50
inclusiv a persoanelor strămutate pentru anii 2025-2027	50

Capitolul I

Introducere

Integrarea străinilor în societatea moldovenească reprezintă o provocare tot mai mare în contextul globalizării și al schimbărilor geopolitice din regiune. Republica Moldova (în continuare RM), fiind atât o țară de tranzit, cât și de destinație pentru migranți și refugiați, a înregistrat în ultimii ani un flux semnificativ de străini, inclusiv persoane strămutate din Ucraina afectate de conflictul armat. De asemenea, un număr tot mai mare de migranți economici și familii din afara Uniunii Europene caută oportunități economice și sociale în Moldova. Aceste dinamici au dus la o creștere a necesității de integrare socială, economică și culturală a acestor grupuri. Migrația este un fenomen care trebuie abordat într-o manieră coerentă și echilibrată, dintr-o perspectivă de ansamblu care ține seama de dimensiunea sa umană, inclusiv de aspectul său pozitiv asupra evoluției demografice și a dezvoltării economice.

Programul Național privind Integrarea Etapizată a Străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027 (în continuare Programul) este conceput pentru a răspunde direct acestei provocări prin stabilirea măsurilor coerente și coordonate. Programul are rolul de a facilita integrarea treptată a străinilor, prin dezvoltarea măsurilor necesare pentru asigurarea accesului la educație, sănătate, locuințe, asistență socială și pe piața muncii. În absența unor măsuri concrete, coerente și sinergice, dezechilibrele economice și sociale generate de o integrare insuficientă ar putea duce la marginalizarea străinilor și la scăderea coeziunii sociale, afectând stabilitatea economică și socială a Republicii Moldova.

Programul totodată are ca scop stabilirea unui cadru de integrare multisectorială pentru instituțiile naționale și pentru partenerii internaționali, pentru a asigura respectarea drepturilor și furnizarea serviciilor socio-economice necesare persoanelor strămutate și imigranților, astfel încât, prin integrare, să poată contribui la dezvoltarea durabilă a comunității.

Programul este aliniat cu *Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*, aprobată prin Legea nr. 315/2022¹, care recunoaște migrația ca un factor complementar al dezvoltării durabile a statului, vizând promovarea incluziunii sociale, reducerea inegalităților și asigurarea accesului la resurse și servicii pentru toți, prin aplicarea principiului „A nu lăsa pe nimeni în urmă”. De asemenea, programul este planificat în *Planul Național de Dezvoltare 2025-2027*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 361/2024².

Programul este elaborat sub umbrela Strategiei de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 658/2022³. Programul și Strategia converg spre gestionarea migrației și integrarea eficientă a străinilor, cu accent pe siguranța publică, respectarea drepturilor

¹ Legea nr. 315/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro

² Hotărârea Guvernului nr. 361/2024 cu privire la aprobarea Planului național de dezvoltare pentru anii 2025-2027, disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143540&lang=ro

³ Hotărârea Guvernului nr. 658/2022 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030, disponibilă la https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133800&lang=ro

fundamentale și accesul la servicii. Programul operaționalizează și asigură realizarea obiectivului general nr. 4.3. *Implementarea și consolidarea mecanismului de integrare a străinilor* și se aliniază cu obiectivele generale nr. 4.1. *Reglementarea fluxului migrațional în beneficiul țării și al migrantului* și 5.3. *Modernizarea sistemului național de pregătire pentru situații de urgență și excepționale*.

Programul consideră și respectă prevederile cadrului normativ național, inclusiv *Legea nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova* și *Hotărârea Guvernului nr. 21/2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina*, care reglementează statutul străinilor și beneficiarilor de protecție temporară și drepturile acestora în ceea ce privește accesul la servicii publice, sănătate, educație și piața muncii. La fel, Programul este sinergic cu alte documente de politici publice din domenii conexe.

Grupurile țintă ale politicilor reflectate în prezentul Program sunt stabilite în conformitate cu prevederile Legii nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova și Hotărârii Guvernului nr. 21/2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina:

1. străinii titulari ai dreptului de ședere provizorie;
2. străini titulari ai dreptului de ședere permanentă;
3. străini cărora li s-a recunoscut statutul de apatrid în Republica Moldova;
4. beneficiari de protecție internațională sau de azil politic.
 - a. cât și:
5. străinii care beneficiază de protecție temporară;
6. persoanele care, potrivit legii, au dreptul de dobândire sau redobândire a cetățeniei Republicii Moldova;
7. alte categorii de persoane pentru care este stabilit un regim juridic aparte conform legislației naționale sau reglementărilor internaționale.

Intervențiile planificate vizează următoarele sectoare:

Educație: acces la educație pentru copii și adulți, inclusiv cursuri de limbă și programe de formare profesională, recunoașterea calificărilor.

Asistență socială: asigurarea măsurilor de asistență socială pentru străini, inclusiv pentru persoanele strămutate de pe teritoriul altor state, beneficiare de protecție temporară aflate în situație de dificultate .

Piața muncii: dreptul de a lucra și sprijin în identificarea și angajarea la un loc de muncă.

Servicii de sănătate: acces la servicii medicale și asigurări medicale.

Locuințe: acces la locuințe adecvate și sprijin în găsirea unui spațiu de locuit în condiții de locuire decente, sigure și sănătoase..

Participare socială și culturală: posibilitatea de a participa la viața culturală și socială a comunității.

Drepturi și protecție juridică: acces la justiție, protecție împotriva discriminării și drepturi legale.

Integrare comunitară: programe de integrare și inițiative care promovează incluziunea socială și accesul la resurse și servicii.

Documentul de politici publice răspunde angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova privind acordarea și respectarea drepturilor omului, inclusiv cele

prevăzute de *Convenția cu privire la statutul refugiaților*⁴ (1951), pentru implementarea practică a obiectivelor stabilite în *Pactul Global pentru Refugiați*⁵ (2018), realizarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă și de alte angajamente internaționale care protejează drepturile străinilor și ale persoanelor strămutate. Republica Moldova, cooperează activ și constructiv în acest sens cu organizațiile internaționale, precum Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (denumit în continuare ICNUR) și Organizația Internațională pentru Migrație (OIM).

Programul va fi implementat pe parcursul unei perioade de 3 ani, între 2025 și 2027 și va asigura o integrare treptată și sustenabilă a străinilor. Documentul tratează prioritățile stabilite în baza necesităților identificate ale străinilor și vizează ajustarea cadrului de politici, fortificarea capacităților instituționale, instituirea unor instrumente eficiente de cooperare și colaborare și nemijlocit măsuri pentru beneficiarii Programului, de la accesul la documentare și servicii de bază, până la integrarea pe piața muncii și participarea activă în viața socială și culturală.

Elaborarea și implementarea Programului implică un număr mare de actori instituționali și parteneri:

Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General pentru Migrație sunt responsabili de coordonarea procesului de integrare și de monitorizare a progresului de implementare.

Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, și Ministerul Muncii și Protecției Sociale ș.a. sunt instituțiile-cheie care vor asigura accesul străinilor la servicii esențiale, cum ar fi educația, sănătatea și protecția socială.

Autoritățile administrației publice locale pot contribui la implementarea măsurilor la nivel local, facilitând integrarea străinilor în comunitățile locale

Organizațiile internaționale și ONG-urile vor deține un rol important în asigurarea sprijinului tehnic și financiar, precum și în promovarea drepturilor străinilor și a participării acestora în societate.

Capitolul II

Analiza situației

Migrația este un proces multidimensional, generator de probleme complexe, soluționarea cărora necesită implicarea coordonată a mai multor autorități.

În ultimii 10 ani s-au produs schimbări majore la nivelul fluxurilor de migrație, prin intensificarea acestora, în special în perioade de criză, care au avut și continuă să producă impact semnificativ de ordin economic, social și politic pentru Republica Moldova. Imigrarea în RM în ultimii ani înregistrează tendințe constant crescânde, astfel în anul 2021 numărul străinilor din Republica Moldova a constituit 18 874 de persoane, dintre care: 6 476 dețineau permise de ședere permanentă și 12 398 – permise de ședere provizorie. În același timp, în Registrul de stat al populației erau luate în evidență 1909 persoane apatride, 1434 – cu cetățenia nedeterminată și 6939 – cu pașaport de tip sovietic (modelul anului 1974).

⁴ Convenție privind statutul refugiaților, încheiat la Geneva la 28 iulie 1951, https://www.unhcr.org/ro/wp-content/uploads/sites/23/2016/12/1951_Convention_ROM.pdf

⁵ United Nations, „Global compact on refugees”, 2018, sursa: <https://www.unhcr.org/media/global-compact-refugees-booklet>

Conform datelor statistice, în anul 2021 în Republica Moldova cu statut de apatrid figurau documentate 1.091 persoane, cu 325 persoane mai puțin decât în 2018. La finele anului 2021 în Moldova locuiau 173 de persoane cu statut de refugiat, înregistrând o creștere nesemnificativă cu 13,8 % față de anul 2017⁶.

Fiind cunoscută ca țară de emigrare și de tranzit, Republica Moldova devine treptat și țară de destinație pentru cetățenii străini.

Atractivitatea țării noastre pentru străini se datorează poziției de țară limitrofă spațiului Uniunii Europene (în continuare UE), realizării măsurilor ce țin de liberalizarea regimului de vize și a prevederilor Acordului de Asociere RM-UE. Cadrul normativ (ajustat parțial la *acquis-ul comunitar*) a permis aflarea temporară liberă (până la 90 de zile) pe teritoriul Republicii Moldova, pentru străinii din circa 151 de state (statele din zona Schengen, Comunitatea Statelor Independente (CSI) și alte state terțe), iar numărul de solicitări pentru obținerea dreptului de ședere provizorie pentru o perioadă mai îndelungată pe parcursul anilor 2019-2021 a crescut cu 9,2%. Astfel, numărul străinilor care se aflau în Republica Moldova era în creștere, cota parte a străinilor față de populația locală reprezenta 2,6%.

În scopul prevenirii riscurilor excluziunii sociale a străinilor și generarea prin aceasta a unor posibile conflicte social-culturale, confesionale și de altă natură cu populația locală, era important de a identifica mecanisme cât mai eficiente de integrare a străinilor pentru punerea în aplicare a normelor stabilite în Legea nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova. În perioada anilor 2020-2021 au fost operate modificări la cadrul legal prenotat, fiind ajustat cadrul național la directivele UE. Prevederile legii pun accentul pe creșterea rolului autorităților publice în promovarea procesului de integrare prin informare diversificată, pe crearea oportunităților de autoîntreținere, pe creșterea rolului angajatorului în procesul de integrare, pe promovarea diversității culturale, asigurarea drepturilor la educație, servicii sociale și de sănătate etc și, nu în ultimul rând, creșterea rolului străinului, și potențialului acestuia în implementarea programelor de integrare.

Integrarea migranților în Republica Moldova reprezintă o perspectivă aliniată la politicile UE (2021-2027)

⁶Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2017-2021: <https://igm.gov.md/profilul-migrational-extins-al-republicii-moldova/>

În anul 2021 numărul *imigranților* a constituit 4.186 persoane, iar în anul 2017 – 3.712 persoane. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (numărul acestora fiind de cca 2 ori mai mare decât cel al femeilor), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (cca 60%). În perioada analizată numărul cetățenilor străini sosiți pentru reîntregirea familiei a rămas practic constant și a constituit 3.720. Numărul celor sosiți în scop de muncă a constituit 2.529 persoane, iar celor sosiți în scop de studii a constituit 1.191.

Solicitanții de azil. Datele statistice arată că numărul solicitărilor de azil în Republica Moldova pe parcursul anilor 2017–2021 a variat continuu. Pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 75 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora rămânând neschimbat comparativ cu anul 2017 (75 cereri), în același timp fiind în scădere de 1,6 ori față de anul 2019. Numărul mare al solicitanților de azil în anii 2018 și 2019 se explică prin proximitatea zonelor de conflict (Ucraina, ca ex.), precum și de existența legăturilor de rudenie ale cetățenilor Republicii Moldova cu cetățenii statelor din zonele de conflict.

Pe parcursul anului 2021 de *protecție umanitară* au beneficiat 21 de străini, cu 25 persoane mai puțin decât în anul 2017. Numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 38 de persoane. Numărul anual de solicitări de recunoaștere a statutului de apatrid în perioada analizată a variat între 125 (în anul 2017) și 168 (în anul 2021).

Conform datelor statistice, în anul 2021 în Republica Moldova cu statut de apatrid figurau documentate 1.091 persoane, cu 325 persoane mai puțin decât în 2018. La finele anului 2021 în Moldova locuiau 173 de persoane cu statut de refugiat, înregistrând o creștere nesemnificativă cu 13,8 % față de anul 2017.

⁷ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic Și Social European și Comitetul Regiunilor: [Plan de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027](#)

Republica Moldova, în contextul aspirațiilor sale de integrare europeană, trebuie să acorde o importanță majoră politicilor de integrare și incluziune a migranților. Alinierea la standardele și principiile Uniunii Europene în acest domeniu nu este doar o cerință formală, ci o necesitate pentru a construi o societate mai coezivă, echitabilă și prosperă.

Comunicarea Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 24 noiembrie 2020, intitulată "Plan de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027" (COM(2020) 758 final), oferă un cadru strategic valoros pentru statele membre și țările candidate la aderare, inclusiv Republica Moldova. Acest plan de acțiune, bazat pe un set de principii și valori comune, vizează promovarea unei abordări integrate a incluziunii migranților, prin crearea de sinergii cu strategiile UE existente și viitoare în domeniul egalității și coeziunii sociale.

Principiile cheie ale acestui plan de acțiune, care ar trebui să ghideze și politicile Republicii Moldova, includ:

Incluziunea pentru toți: Politicile trebuie să fie accesibile și să funcționeze pentru toți, inclusiv migranții, adaptându-se la diversitatea societății și evitând discriminarea.

Abordare integrată: Integrarea migranților trebuie corelată cu alte strategii UE privind egalitatea, coeziunea socială și combaterea discriminării.

Combaterea discriminării multiple: Este necesară o abordare care să țină cont de multiplele forme de discriminare cu care se pot confrunta migranții.

Sprajin în toate etapele integrării: Integrarea necesită măsuri de sprijin pe termen lung, de la sosire până la obținerea unui statut stabil.

Parteneriate multipartite: Integrarea necesită implicarea tuturor actorilor relevanți, de la autorități publice și organizații ale societății civile, până la angajatori și comunități locale.

Alinierea la aceste principii și valori este importantă pentru Republica Moldova din mai multe motive:

Acces la finanțare europeană: Respectarea standardelor UE în domeniul integrării facilitează accesul la fonduri europene pentru programe și proiecte de sprijinire a migranților.

Schimb de bune practici: Republica Moldova poate beneficia de schimbul de experiență și de bune practici cu alte state membre UE.

Îmbunătățirea politicilor naționale: Alinierea la standardele UE contribuie la îmbunătățirea calității și eficienței politicilor naționale în domeniul integrării.

Consolidarea relațiilor cu UE: Adoptarea unor politici conforme cu standardele UE poate contribui la consolidarea relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană

Prin urmare, este necesar ca Programul Național privind Integrarea Etapizată a Străinilor în Republica Moldova să se inspire din "Planul de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027" și să se alinieze la politicile UE în materie de integrare. Aceasta va permite Republicii Moldova să construiască o societate mai incluzivă, în care migranții și persoanele aflate în căutarea protecției se simt bineveniți și au oportunitatea de a-și aduce contribuția la dezvoltarea țării.

Așa cum a subliniat președinta von der Leyen în Discursul privind starea Uniunii din 2020, "persoanele care au drept de ședere trebuie să fie integrate și să se simtă binevenite". Republica Moldova are un interes major în a transforma această viziune în realitate, oferind migranților un viitor și valorificând competențele, energia și talentul lor.

Secțiunea a 1-a ***Gestionarea crizei migraționale***

Criza migrațională provocată de războiul declanșat de Federația Rusă în Ucraina a impus statul să întreprindă măsuri urgente pentru a consolida instrumentele de coordonare și gestionare de către autoritățile competente a situațiilor de aflax sporit de migranți. De la începutul conflictului armat în Ucraina (în perioada 24.02.2022-31.12.2024), pe teritoriul Republicii Moldova, prin sectorul moldo-ucrainean, au traversat peste un milion de cetățeni ucraineni. Peste 120 mii de persoane strămutate din Ucraina se află în prezent pe teritoriul Moldovei, mulți optând să rămână din cauza incertitudinii privind siguranța în Ucraina.

De la 24 februarie 2022 și până la instituirea mecanismului de protecție temporară, șederea în Republica Moldova și accesul la drepturile de care puteau beneficia persoanele strămutate din Ucraina erau reglementate prin Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale (CSE) a Republicii Moldova, împuternicită să emită dispoziții în vederea punerii în executare a unor măsuri în contextul declarării stării de urgență pe întregul teritoriu al Republicii Moldova, instituită prin Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24.02.2022⁸.

*Legea 270/2008 privind azilul în Republica Moldova*⁹ și *Dispozițiile CSE* (prevederi în 11 Dispoziții) au constituit cadrul normativ național pentru reglementarea și gestionarea proceselor migraționale, precum și asigurarea drepturilor fundamentale ale persoanelor strămutate din Ucraina. Prin dispozițiile CSE au fost autorizate:

1. traversarea frontierei de stat a străinilor care vin din Ucraina, în baza unei liste extinse de documente de identitate, inclusiv cu termen expirat, dar și copii ai acestora;
2. acordarea asistenței medicale cetățenilor străini sosiți din Ucraina, care întrunesc criteriile definiției de caz pentru COVID-19 și în toate cazurile de urgențe medico-chirurgicale, acordarea serviciilor în domeniul sănătății reproducerii, a serviciilor medicale copiilor cu vârsta 0-18 ani și femeilor cu vârsta cuprinsă între 18-55 de ani, a serviciilor de dializă incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală;
3. acordarea dreptului de a munci pe teritoriul Republicii Moldova cetățenilor ucraineni, fără obținerea dreptului de ședere provizorie în scop de muncă;
4. stabilirea oportunității de a frecventa instituția de învățământ în calitate de audient pentru toți copiii din familiile refugiate din Ucraina;
5. instituirea mecanismului pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina;

⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130079&lang=ro

⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=94717&lang=ro

6. acordarea dreptului cetățenilor ucraineni și membrilor familiilor acestora, care au intrat Republica Moldova în timpul stării de urgență, precum și celor care se aflau legal pe teritoriul Republicii Moldova la momentul declarării stării de urgență, să rămână pe teritoriul Republicii Moldova, fără respectarea termenului de 90 de zile calendaristice în orice perioadă de 180 de zile calendaristice

Consecvent, în preajma punctelor de trecere amplasate la frontieră cu Ucraina au fost instituite centre provizorii de gestionare a unor afluxuri de străini, fiind în acest sens improvizată în preajma satului Palanca, rml Ștefan Vodă și o gară. Pe cale de consecință, Ministerul Afacerilor Interne și instituțiile din România au gestionat fluxul de migranți prin coridoare umanitare pentru transportarea persoanelor care se aflau în tranzit în Republica Moldova.¹⁰

Conform datelor din Socio-Economic Insights Survey (SEIS) din 2024¹¹, 85% dintre refugiații chestionați sunt femei, iar 48% sunt adulți cu vârste între 35-59 de ani. Ponderea ridicată a femeilor afectează capacitatea familiilor refugiate de a se integra și de a găsi oportunități de muncă, având în vedere și sarcinile de îngrijire pe care femeile le îndeplinesc pentru copii sau alte persoane dependente.

Până în prezent, aproximativ 51,27% dintre refugiați au primit statut de protecție temporară în Moldova, majoritatea dintre aceștia au raportat că nu au întâmpinat dificultăți în procesul de obținere a statutului. Cu toate acestea, un procent semnificativ (18%) a raportat experiențe negative, inclusiv comportamente ostile și discriminare din partea comunității locale, fapt care impune Republica Moldova să instituie reguli și cerințe noi pentru gestionarea situațiilor.

Printre provocările de bază, este considerată a fi integrarea copiilor în instituții de învățământ. O parte semnificativă a copiilor refugiați nu este inclusă în sistemul național de educație, mulți fiind încă înscriși în școli din Ucraina și participă la cursuri online

Este important de menționat că Republica Moldova a depus eforturi considerabile pentru a oferi protecție și asistență acestor persoane, însă este necesară o monitorizare atentă a situației și adaptarea strategiilor în funcție de evoluția conflictului și a nevoilor persoanelor strămutate.

Conform datelor de evidență ale Inspectoratului General de Migrație (IGM), la 31 decembrie 2024, un număr de 84.904 de persoane s-au înregistrat pentru obținerea protecției temporare. Până la data de 31 decembrie 2024, 66.457 de persoane, inclusiv 16.857 de copii, au finalizat procedura și au primit documente de identitate, prezentându-se la ghișeele Inspectoratului General pentru Migrație.

Analiza datelor IGM relevă o creștere semnificativă a numărului de persoane care au solicitat și au obținut protecție temporară în Republica Moldova în 2024 comparativ cu 2023. Această creștere este, cel mai probabil, o consecință directă a continuării conflictului militar din Ucraina.

Analiza SWOT privind gestionarea crizei migraționale

Puncte forte	Puncte slabe
---------------------	---------------------

¹⁰ Dispoziția CSE nr.1 din 24.02.2022

¹¹ <https://data.unhcr.org/en/documents/details/113277>

Existența unui instrument legal privind gestionarea unitară și coerentă a situației în eventualitatea unui aflux sporit de străini (HG 1146/2017), Existența centrelor de plasament temporar și programe de protecție temporară facilitează adăpostirea străinilor. Instituirea a unor centre provizorii de gestionare a unor afluxuri de străini (cu amplasarea în localitățile din zona de frontieră Palanca, Ștefan Vodă și Calarașovca, Ocnița). Străinii beneficiază de acces gratuit la asistență medicală și educație pentru copii. Inițiativele de voluntariat contribuie la incluziune și la reducerea barierelor culturale.	Resursele sunt insuficiente. Barierile lingvistice și lipsa de competențe specifice îngreunează integrarea în piața muncii. Majoritatea programelor depind de ajutor internațional, ceea ce poate afecta sustenabilitatea.
Oportunități	Amenințări
Colaborarea cu organizații internaționale asigură resursele financiare și logistice necesare. Adaptarea legislației poate facilita accesul la piața muncii și antreprenoriatul	Lipsa unei finanțări constante poate afecta serviciile esențiale pentru refugiați. Creșterea numărului de refugiați poate amplifica tensiunile sociale și marginalizarea. Conflictul de durată din Ucraina și incertitudinea securității regionale și internaționale afectează negativ calitatea vieții.

Secțiunea a 2-a

Gestionarea fluxului migrațional

Beneficiarii de protecție temporară pot beneficia de măsurile de asistență socială destinate familiilor cu copii, precum și copiilor neînsoțiți, similar asistenței acordate familiilor cu copii - cetățeni ai Republicii Moldova, prevăzute în *Hotărârea Guvernului nr.889/2013 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii*, inclusiv de ajutor bănesc, pentru a preveni și/sau a depăși situațiile de risc.

Republica Moldova se confruntă cu migrarea economică, migrarea forțată din cauza conflictelor din vecinătatea sa, dar și cu fenomenul de emigrație a tinerelor talente.

Pe parcursul evoluției și apropierea de standardele UE, Republica Moldova au implementat politici de facilitare a mobilității pentru cetățenii moldoveni, în special prin acorduri de liber schimb și programe de muncă în statele UE. Totodată, autoritățile moldovenești au adaptat cadrul normativ la standardele UE în contextul aplicării măsurilor de protecție pentru solicitanții de o formă de protecției, pentru străinii ce sosesc în republica Moldova într-o formă reglementată și ordonată.

Procesul de integrare în Uniunea Europeană presupune și adaptarea sistemului legislativ și instituțional pentru a face față fluxurilor migratorii, inclusiv prin consolidarea controalelor la frontieră și cooperarea internațională în domeniul securității. De asemenea, se pune un accent deosebit pe integrarea migranților în societatea moldovenească. Astfel, gestionarea fluxurilor migratorii se află într-o continuă adaptare, în scopul alinierii la standardele europene, dar și pentru a răspunde nevoilor economice și sociale ale țării.

În conformitate cu art.7 alin. (1) al Legii 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova¹², Ministerul Afacerilor Interne, prin structura sa responsabilă Inspectoratul General pentru Migrație, coordonează procesul de integrare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova.

Totodată, autoritățile administrației publice centrale și locale colaborează pentru realizarea prevederilor prezentei legi și cooperează cu Inspectoratul General pentru Migrație în vederea realizării eficiente a procesului de integrare a străinilor.

Inspectoratul General pentru Migrație prin intermediul Centrelor de integrare pentru străini ale Direcțiilor regionale Nord (mun. Bălți), Centru (mun. Chișinău) și Sud. (mun. Cahul) asigură coordonarea procesului de integrare la nivel local.

Aceste centre reprezintă puncte de contact pentru străini, oferind servicii de consiliere, asistență și informare. IGM se asigură că aceste centre funcționează eficient, având un personal calificat și că resursele necesare sunt disponibile pentru a sprijini străinii în procesul lor de adaptare și integrare. De asemenea, Inspectoratul General pentru Migrație propune capacitarea Centrelor de integrare pentru străini în vederea dezvoltării personalului și creării condițiilor optime pentru desfășurarea activităților propuse prin accesarea fondurilor externe.

Inspectoratul General pentru Migrație asigură accesul străinilor la măsurile și programele de integrare, care sunt oferite de comun cu alte entități, în conformitate cu art. 5 alin. (1) al Legii 274/2011, ce prevede că străinii beneficiază, prin intermediul autorităților publice centrale și cu sprijinul celor locale, de măsuri de integrare, precum:

- a) activități de integrare ce includ sesiuni de informare specializată, sesiuni de acomodare socioculturală, cursuri de studiere a limbii române, măsuri de ocupare a forței de muncă, informare/consiliere privind obținerea cetățeniei Republicii Moldova;
- b) planuri/programe de integrare specializate, susținute integral sau parțial din mijloace publice sau din surse externe de finanțare și realizate prin cooperarea dintre autoritățile publice centrale și/sau cu sprijinul celor locale și organizațiile necomerciale.

Totodată, în conformitate cu art. 5 alin. (2) al Legii 274/2011, Inspectoratul General pentru Migrație în comun cu autoritățile publice centrale și/sau locale și/sau sectorul neguvernamental, și/sau angajatorul, pot desfășura și alte măsuri de integrare

¹² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=124776&lang=ro

care nu contravin legislației, menite să faciliteze interacțiunea diversă și pozitivă dintre străini și societatea-gazdă și să creeze oportunități diverse pentru interacțiune.

Subsidiar, în conformitate cu prevederile Legii 274/2011, străinii se pot adresa la centrele de integrare din momentul obținerii unui drept de ședere, recunoașterii statutului de apatrid în Republica Moldova sau obținerii protecției internaționale.

Mecanismul de includere a străinilor în măsurile de integrare este stabilit de Guvern (Ordin nr. 42/26/46/128/61/28-A din 16-02-2016)¹³.

Inspectoratul General pentru Migrație joacă un rol activ în promovarea dialogului intercultural și în combaterea discriminării. Aceasta colaborează cu diverse organizații pentru a sensibiliza societatea cu privire la importanța integrării străinilor și pentru a combate stereotipurile și prejudecățile. IGM se implică în proiecte și inițiative care vizează promovarea respectului pentru diversitate și crearea unui mediu incluziv pentru toți membrii societății, inclusiv organizează și susține desfășurarea activităților în scopul promovării diversității culturale și a procesului de integrare, al identificării beneficiilor comune, al prevenirii intoleranței/xenofobiei, al asigurării respectării drepturilor, obligațiilor, ordinii publice și securității naționale în școli și universități. Prevenirea și combaterea stereotipurilor în rândurile/străinilor persoanelor strămutate privind violența bazată pe gen, violența sexuală și discriminarea, inclusiv alte aspecte de gen sunt un alt gen de activități organizate și desfășurate de IGM.

În vederea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și asigurării măsurilor de protecție a persoanelor strămutate, la data de 18 ianuarie 2023, Guvernul Republicii Moldova, în temeiul art. 21 din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova¹⁴ a aprobat acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina, precum și anumitor resortisanți ai țărilor terțe, începând cu 1 martie 2023. Această etapă importantă a oferit un statut juridic mai sigur pentru persoanele strămutate din Ucraina – un pas decisiv pentru o mai bună incluziune a persoanelor respective în Republica Moldova. Prin Hotărârea Guvernului nr. 21/2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina¹⁵ Republica Moldova a introdus un mecanism de protecție temporară pentru persoanele strămutate din Ucraina, începând cu 1 martie 2023 similar cu statele Uniunii Europene, pe o perioadă de un an de zile, cu posibilitatea de a fi prelungită (prin HG nr. 141/2024, protecția temporară a fost prelungită până la 01.03. 2025).

De menționat faptul că este pentru prima dată când Republica Moldova a aprobat și implementează mecanismul de acordare a protecției temporare. Prin actul normativ în cauză au fost stabilite condițiile de acordare a protecției temporare, măsurile/tipurile de asistență acordate beneficiarilor de protecție temporară și autoritățile publice responsabile, precum și un pachet de măsuri necesare incluse în Planul de acțiuni spre a fi realizate pentru acordarea și implementarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina.

Statutul de protecție temporară garantează titularilor:

¹³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=93615&lang=ro

¹⁴ [Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144620&lang=ro#;](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144620&lang=ro#;)

¹⁵ [Hotărârea Guvernului nr. 21/2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142062&lang=ro;](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142062&lang=ro;)

1. Obținerea documentului de identitate prin care i se acordă permisiunea de a rămâne pe teritoriul Republicii Moldova și a beneficia de serviciile de bază;
2. Dreptul la angajare (fără permis suplimentar de muncă) și de inițiere/dezvoltare a unei afaceri;

3. Acces la servicii:

- 3.1 de educație al copiilor beneficiari de protecție temporară în instituțiile publice de învățământ general în limitele posibilităților sistemului educațional și în aceleași condiții ca și pentru copii cetățeni ai Republicii Moldova În septembrie 2024 cca 3.000 copiii strămutați din Ucraina au fost înregistrați oficial în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, inclusiv peste 600 au fost înscriși în grădinițe;

- 3.2 asistență medicală - prin prelungirea protecției temporare a fost extins pachetul de asistență și servicii medicale (asistența medicală de urgență, asistența medicală primară, inclusiv medicamente și dispozitive medicale compensate, asistența medicală specializată de ambulatoriu și examenul medical gratuit din motive de sănătate publică, în cadrul instituțiilor medico-sanitare, conform listei serviciilor medicale stabilite de Ministerul Sănătății);

- 3.3 asistență socială - beneficiarii de protecție temporară pot beneficia de măsurile de asistență socială familiilor cu copii, precum și copiilor neînsoțiți, similar asistenței familiilor cu copii - cetățeni ai RM prevăzute în HG nr. 889/2013, inclusiv de ajutor bănesc, pentru a preveni și/sau a depăși situațiile de risc. Totodată, familiile strămutate au acces la programele de asistență în numerar din partea organizațiilor internaționale pentru a sprijini persoanele vulnerabile pe perioada rece a anului.

4. Persoanele strămutate au acces de cazare în centrele temporare pentru persoanele care au nevoie de adăpost;

5. Beneficiarii de protecție temporară au dreptul la admiterea temporară a mijloacelor de transport de uz privat pe teritoriul Republicii Moldova. Perioada maximă de păstrare sub regimul vamal de admitere temporară a acestora, pentru aceeași utilizare și sub responsabilitatea aceluiași titular de autorizație, este de până la 12 luni, cu dreptul de prelungire (ulterior modificată/îmbunătățite condițiile prin LP nr. 214 din 31.07.24).

Potrivit datelor de evidență gestionate în Subsistemul informațional al IGM, la 31 decembrie 2024, pe teritoriul Republicii Moldova erau înregistrați cu acte de identitate valabile **21.596** de străini și apatrizi (față de 20.763 la 31 decembrie 2023), dintre care 5.892 cu drept de ședere permanentă și 15.970 cu drept de ședere provizorie.

De asemenea, au fost înregistrați cu acte de identitate 20 străini (în anul 2023 - 20), din categoria persoanelor netransportabile sau imobilizate la pat, din motive de vârstă sau dizabilitate.

Pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, la 31 decembrie 2024, erau înregistrați cu acte de identitate 3.323 de străini (anul 2023 – 2.929), dintre care 1.378 cu drept de ședere permanentă și 1.945 cu drept de ședere provizorie.¹⁶

¹⁶ Sursa IGM

La data de 31 decembrie 2024, în sistemul de azil al Republicii Moldova se aflau 1.601 de persoane: 212 cu statut de refugiat (dintre care 1 din Ucraina), 458 beneficiari de protecție umanitară (dintre care 207 din Ucraina) și 931 solicitanți de azil (dintre care 375 din Ucraina).

Tabelul nr. 1 Persoane înregistrate în Sistemul de azil la 31.12.2024

Persoane înregistrate în sistemul de azil	Date la 31.12.2023	Date la 31.12.2024
Solicitanți de azil	593	931
Refugiați	206	212
Beneficiari de protecție umanitară	357	458
Total	1.156	1.601

Pe parcursul anului 2024, au fost recepționate și examinate în total 8.153, dintre care 7.614 originari din Ucraina, 255 din Federația Rusă, 53 din Siria, 33 din Bangladesh și 22 din Turcia.

Tabelul nr. 2 Cererile de azil/ acordarea protecției internaționale pe teritoriul Republicii Moldova

	2023	2024
Cererile de azil recepționate	4.101	8.153
Încetarea procedurii de azil (decizii)	6.987	7.653
Decizii de respingere a cererii de azil	21	238
Acordat statut de refugiat/protecție umanitară pe teritoriul RM	18	121
Total străini cazați în Centrul de cazare al IGM	248	144

Diagrama nr. 1 Potențiali beneficiari ai programelor de integrare

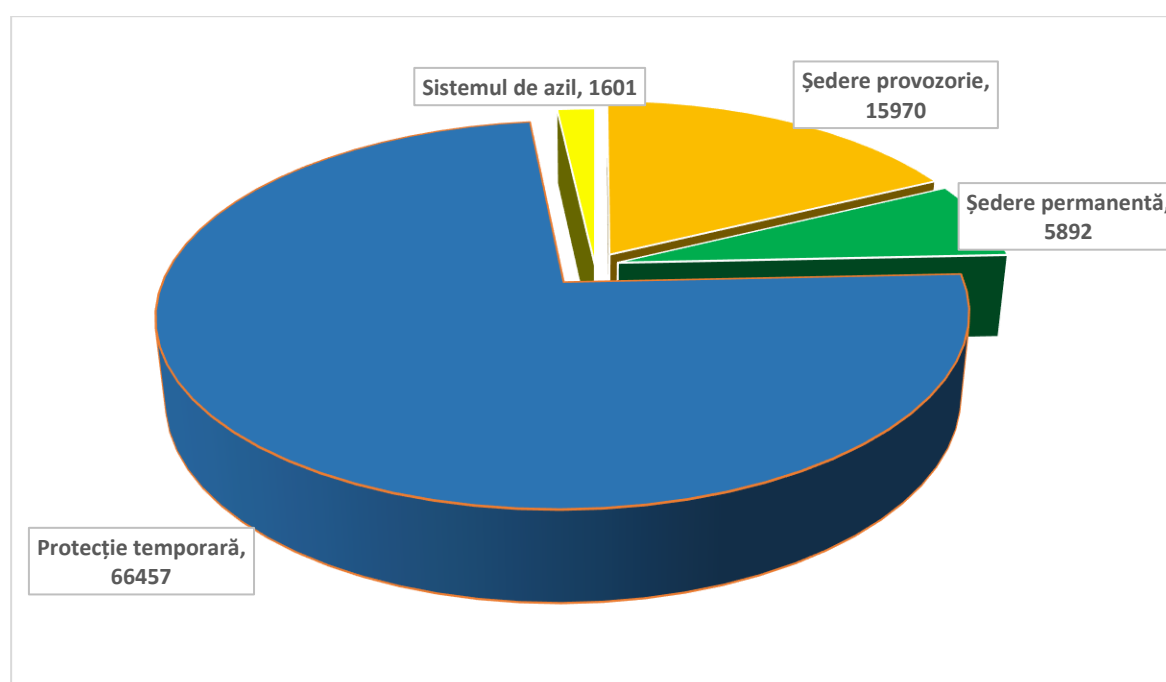
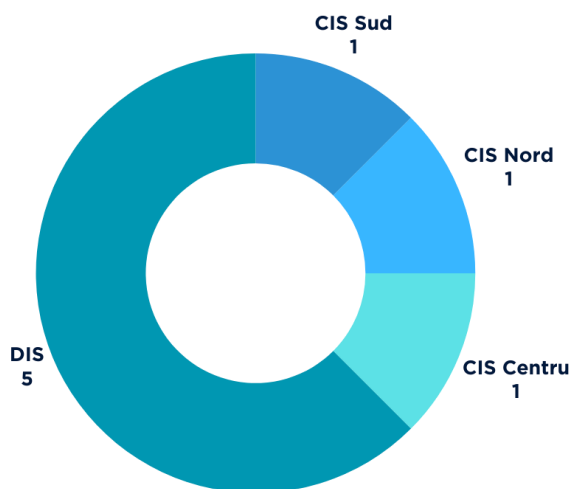

Diagrama nr. 2. Disponibilitatea de resurse umane pentru implementarea măsurilor de integrare în decembrie 2023

Potrivit studiului efectuat de către Mircea Radu „*Politica și practica privind integrarea imigranților și străinilor în statele europene*”¹⁷, principalele probleme și eventuale soluții în procesul de integrare includ:

Bariera lingvistică: cunoștințele limitate ale limbii țării gazdă pot crea dificultăți în accesarea serviciilor de bază, serviciilor sociale și a oportunităților de muncă decente. Aceasta constituie una dintre piedicile în procesul de integrare și limitează capacitatea de încadrare în viața de zi cu zi.

Discriminare și prejudecăți: străinii pot fi supuși discriminării pe baza rasei, etniei, religiei sau naționalității, ceea ce poate împiedica integrarea lor socială și economică. Prejudecățile împotriva unor grupuri specifice pot exacerba și mai mult aceste provocări.

Accesul la educație pentru copii și adulți este esențial, cuprinzând studierea limbii, programe de formare profesională și oportunități de învățământ superior. Programele educaționale personalizate care abordează nevoile specifice ale copiilor străini, inclusiv sprijinul lingvistic și adaptarea curriculumului, sunt esențiale. Programele de educație pentru adulți, cum ar fi formarea profesională și oportunitățile de învățământ superior, ar trebui extinse pentru a îmbunătăți calificările și perspectivele de angajare.

Acces la piața muncii: recunoașterea calificărilor și a experienței profesionale din țara de origine este adesea limitată, ducând la sub-ocupare sau șomaj. Accesul limitat la oportunități de muncă decente afectează stabilitatea economică a străinilor. În plus, există adesea o neconcordanță între abilitățile pe care le dețin străinii și disponibilitatea ofertelor de muncă potrivite, complicând și mai mult integrarea lor pe piața muncii.

¹⁷ Mircea RADU „*Politica și practica privind integrarea imigranților și refugiaților în statele europene*”, sursa: https://migrant-integration.ec.europa.eu/sites/default/files/2011-02/doc1_18864_250852215.pdf

Acces limitat la servicii sociale și de sănătate: străinii întâmpină dificultăți în accesarea serviciilor sociale și de sănătate, a informațiilor insuficiente. Acest lucru include bariere în obținerea asistenței medicale necesare, a asigurării de sănătate și a serviciilor de asistență socială, inclusiv sprijinul social pentru grupurile vulnerabile. Aceste bariere sunt deosebit de importante pentru bunăstare și integrare, deoarece oferă sisteme de sprijin esențiale pentru menținerea sănătății și stabilității sociale.

Accesul la locuință reprezintă o provocare semnificativă pentru străini, în special, pentru refugiații din Ucraina. Deși mulți refugiați locuiesc în cazări private, o mare parte sunt găzduiți de familii sau depind de asistența pentru chirie. Costurile ridicate ale locuințelor, în special iarna, consumă o parte semnificativă din veniturile refugiaților, ducând la instabilitate financiară și dependență de asistența financiară. În plus, există dificultăți în găsirea unor locuințe adecvate și accesibile, cu probleme cum ar fi discriminarea împotriva chiriașilor și opțiunile insuficiente de locuințe sociale pentru grupurile cele mai vulnerabile.

Coeziunea socială: rețele insuficiente de sprijin social și dificultățile în formarea relațiilor cu localnicii pot duce la izolare și excludere. Lipsa de coeziune socială poate afecta semnificativ sănătatea mintală și poate împiedica integrarea. Eforturile de a spori coeziunea socială se concentrează pe crearea de oportunități de interacțiune între străini și localnici, promovând înțelegerea și respectul reciproc și construind punți între diverse culturi.

Analiza SWOT privind implementarea mecanismului de integrare a străinilor

Puncte forte	Puncte slabe
Cadru legal clar definit pentru acordarea statutului legal și integrarea străinilor. (Legea nr. 274/2011, Legea 200/2010 privind regimul străinilor, Legea 270/2008 privind azilul în republica Moldova, Hotărârea Guvernului nr. 21/2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina și Ordinul nr. 42/2016, privind Mecanismul de includere a străinilor în activități/măsurile de integrare). Există o cooperare strânsă între instituțiile guvernamentale și non-guvernamentale, care facilitează accesul la resurse și informații. Există proceduri clare și instrumente de documentare, evaluare și referire (Fișa individuală de integrare) care facilitează procesul de integrare. Adaptarea legislației și politicii Republicii Moldova la standardele Uniunii Europene și internaționale pentru	Buget insuficient pentru implementarea tuturor activităților necesare pentru o integrare eficientă. Personal insuficient și suprasolicitat în instituțiile implicate în procesul de integrare, personalului desemnat i se atribuie sarcini suplimentare. Posibile deficiențe în coordonarea dintre diversele instituții/ministere implicate, ceea ce poate duce la lipsa schimbului de date, întâzieri și ineficiențe. Dificultăți în comunicare și adaptare culturală atât pentru străini, cât și pentru personalul de integrare.

a asigura o integrare eficientă în domeniul protecției și integrării străinilor. (Directiva 2001/55/CE a UE ¹⁸).	
Oportunități	Amenințări
Valorificarea potențialului persoanelor strămutate pentru economia Republicii Moldova. Utilizarea tehnologiei pentru îmbunătățirea proceselor de documentare și evaluare, precum și pentru furnizarea de servicii de integrare online, schimb de date eficient și operativ. Colaborarea cu organizații non-guvernamentale pentru a extinde și îmbunătăți serviciile oferite străinilor. Acces la fonduri și granturi internaționale, ONU destinate sprijinirii integrării străinilor. Campanii de sensibilizare și educare a populației autohtone privind beneficiile integrării străinilor.	Schimbări politice sau legislative care pot afecta negativ procesul de integrare. Atitudini negative și prejudecăți din partea populației locale, care pot crea un mediu ostil pentru străini. Situații economice nefavorabile care pot reduce resursele disponibile pentru programele de integrare. Modificări în politicile și reglementările internaționale privind migrația și azilul în procesul de aderare la UE, care pot influența fluxul de străini și cerințele de integrare.

Secțiunea a 3-a *Accesul străinilor la asistență socială*

Pentru a răspunde nevoilor persoanelor strămutate din Ucraina, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, al organizațiilor necomerciale, al autorităților locale și al întregii societăți, au fost organizate locuri de cazare, inclusiv Centre de Plasament Temporar pentru persoanele strămutate de pe teritoriul altor state.

Începând cu februarie 2022 și până în prezent au fost înființate 137 de Centre de Plasament Temporar pentru persoanele strămutate de pe teritoriul altor state, cu o capacitate totală de aproximativ 11.050 de locuri. Conform datelor din 20 noiembrie 2024 Ministerul Muncii și Protecției Sociale gestionează 26 de Centre de plasament temporar pentru persoane strămutate de pe teritoriul altor state, cu o capacitate totală de 1671 locuri, dintre care 1301 sunt ocupate. Totodată, persoanele strămutate sunt cazate în gospodării private: persoane fizice care găzduiesc persoane strămutate din Ucraina - 18,618; persoane strămutate din Ucraina găzduite de persoane fizice - 48,488.

Misiunea Centrelor este de a oferi plasament, protecție și asistență persoanelor strămutate de pe teritoriul altor state pentru a facilita integrarea și incluziunea socială.

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj>

La moment, Ministerul împreună cu partenerii de dezvoltare (Înaltul Comisariat a Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), Organizația Internațională pentru Migrație din Moldova (OIM), Catholic Relief Services Moldova (CRS), Agenția pentru cooperare tehnică și dezvoltare (ACTED), UN World Food Programme (WFP) a elaborat și este în proces de implementare a Procedurii de reorganizare a Centrelor de plasament temporar pentru persoane strămutate.

Scopul de bază a Procedurii de reorganizare a Centrelor este integrarea persoanelor strămutate din Ucraina în comunitate, prin oferirea unui suport material pentru o perioadă de 6 luni beneficiarilor care vor accepta să ducă un mod de viață independent.

Obiectivele Procedurii de reorganizare a Centrelor sunt: asigurarea funcționării eficiente a Centrelor; promovarea integrării beneficiarilor în comunitate; asigurarea accesului sigur tuturor persoanelor strămutate la locuri de cazare sigure și demne. Doar beneficiarii care fac parte din grupul de persoane social-vulnerabile (persoane cu dizabilități, persoane vârstnice, femei însărcinate, mame cu copii mici, persoane cu boli cronice etc.) vor fi redirectionați și cazați în alte Centre de plasament temporar după perioada de 90 de zile de plasament. Serviciile oferite conform Procedurii de reorganizare a Centrelor de plasament temporar pentru persoane strămutate de pe teritoriul altor state sunt: consultații și sprijin; asistență în timpul relocării; sprijin juridic; program de asistență pentru închiriere; sprijin pentru sănătatea mentală; sprijin pentru angajare în câmpul muncii.

În ceea ce privește măsurile de asistență socială destinate copiilor, în conformitate cu cadrul normativ național și internațional (Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului) copiii beneficiază de protecție fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, indiferent de cetățenie, de apartenența etnică sau originea socială, de statutul obținut prin naștere, de situația materială, de gradul și tipul de dizabilitate, de aspectele specifice de creștere și educație ale lor, ale părinților lor sau ale reprezentanților lor legali/responsabililor lor legali, indiferent de locul aflării lor (familie, instituție educațională, serviciu social, instituție medicală, comunitate etc.) sau de orice alt criteriu.

Totodată, persoanele care au venit de pe teritoriul Ucrainei au necesitate sporită de asistență, inclusiv psihologică, pentru a stabili un echilibru psiho-emoțional, în special copiii.

De menționat în acest sens că în Republica Moldova este dezvoltat Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii (Telefonul copilului), scopul căruia este de a spori nivelul de protecție a copiilor prin oferirea accesului direct și gratuit la consiliere psihologică, suport psiho-emoțional și informarea acestora despre drepturile lor și modalitățile cum aceste drepturi pot fi apărute. Serviciul specializat național este, la cererea apelantului anonim, și accesibil tuturor copiilor, precum și persoanelor, care au în îngrijire copii, 24/7, în limbile română și rusă.

În anul 2023 de sprijin psiho-emoțional în situații de criză, de informare privind sistemul de protecție din Republica Moldova și de asistență în cazuri de încălcare a drepturilor copiilor s-au bucurat 4190 de copii.

Pentru a face acest serviciu cât mai accesibil și pentru copiii care vin pe teritoriul Republicii Moldova de pe teritoriul altor state se propune promovarea acestui serviciu prin desfășurarea campaniilor de informare în acest sens cu sprijinul partenerilor de dezvoltare.

Suplimentar, în anul 2023 urmare a promovării proiectului Acordului dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la cooperarea în domeniul repatrierii copiilor neînsoțiți la locul habitual de trai a acestora, prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 942/2023 a fost aprobată inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la cooperarea în domeniul repatrierii copiilor neînsoțiți la locul habitual de trai a acestora. Astfel, în perioada imediat următoare se preconizează continuarea procesului de negociere pe marginea Acordului vizat. Încheierea Acordului dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la cooperarea în domeniul repatrierii copiilor neînsoțiți la locul habitual de trai a acestora va acorda posibilitate celor două state părți de a oferi soluții prompte și eficiente de restabilire în drepturi a copiilor neînsoțiți, aflați în situație de dificultate/risc, în scopul repatrierii acestora la reședința habituală, precum și de aliniere a cadrului normativ național și a practicilor din domeniul protecției copilului la prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

Printre alte măsuri de asistență socială oferite persoanelor strămutate din Ucraina sunt cu suportul partenerilor de dezvoltare:

- Ajutorul financiar de 2200 lei pe lună oferit beneficiarilor de protecție temporară;
- Sprijinul pentru perioada rece a anului;
- Ajutorul material unic (AMU) ș.a.

Analiza SWOT privind accesul străinilor la asistență socială în Republica Moldova

Puncte forte	Puncte slabe
Existența Centrelor de Plasament Temporar Existența programelor care includ accesul la servicii de asistență socială pentru străini.	Procesul de integrare socială și economică a persoanelor strămutate poate fi lent și complex. Necesitatea crescută de asistență psihologică, mai ales pentru copii, pentru a stabili un echilibru psiho-emoțional. Finanțare insuficientă pentru acoperirea tuturor nevoilor străinilor.
Oportunități	Amenințări
Există instituții și organizații neguvernamentale care oferă sprijin și asistență socială străinilor. Parteneriate externe pentru implementarea programelor de sprijin pentru închiriere și angajare, precum și sprijin pentru sănătatea mentală.	Un aflax mare de imigranți poate supraîncărca sistemul de asistență socială și poate duce la insuficiența resurselor disponibile. Crizele energetice pot reduce resursele disponibile pentru asistență socială și pot crește concurența pentru aceste resurse între cetățeni și străini.

Secțiunea a 4-a

Protecția copiilor strămutați din Ucraina

Conform raportului „Auditul siguranței - răspunsul la criza refugiaților din Ucraina în Moldova” (2024), Republica Moldova găzduiește peste 120.000 de refugiați din Ucraina, majoritatea fiind femei și copii.

Din numărul total de refugiați rămași în Moldova, aproximativ 36% sunt copii. Copiii refugiați sunt deosebit de vulnerabili la factori de violență, inclusiv exploatare sexuală, trafic de persoane, hărțuire psihologică și alte forme de abuz. Lipsa unui mediu stabil, separarea de rețele sociale de suport și incertitudinea privind viitorul sunt factori care amplifică vulnerabilitatea acestora. Grupurile cele mai expuse includ fetele adolescente, copiii neînsoțiți de familie și cei din comunități marginalizate (ex. etnia romă). De asemenea, accesul limitat la educație, servicii de protecție și sprijin psihosocial contribuie la sporirea riscurilor de violență asupra copiilor.

În contextul crizei umanitare generate de războiul din Ucraina, Republica Moldova a implementat măsuri complexe pentru protecția copiilor refugiați, în special a celor neînsoțiți și celor aflați în situație de risc. Conform legislației naționale, copil se consideră persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani, cu excepția cazurilor când copilul obține capacitatea deplină de exercițiu în cazurile prevăzute de lege. Cu referire la străini, „*copil neînsoțit* – străinul sub optsprezece ani, care intră pe teritoriul Republicii Moldova fără a fi însoțit de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru el prin lege sau un act juridic și atâta timp cât nu este efectiv luat în îngrijire de o astfel de persoană; această noțiune desemnează, de asemenea, copilul care este lăsat neînsoțit după intrarea pe teritoriul Republicii Moldova” potrivit Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova. Integrarea copiilor neînsoțiți străini reprezintă un capitol distinct și necesită o atenție specială în cadrul politicilor naționale de integrare, datorită vulnerabilității deosebite a acestui grup. Republica Moldova, în concordanță cu standardele Uniunii Europene și cu instrumentele internaționale privind drepturile copilului, are obligația de a asigura protecția și bunăstarea acestor copii, care se află într-o situație deosebit de dificilă.

Cadrul legal național, inclusiv articolele 85, 86 și 87 din Legea nr. 200/2010, stabilește regimul juridic aplicabil copiilor străini neînsoțiți, de la identificarea și documentarea acestora, până la asigurarea reprezentării legale, a accesului la educație și a dreptului la repatriere, atunci când este cazul. IGM are un rol principal în acest proces, fiind responsabilă de implementarea măsurilor de protecție și de cooperarea cu alte instituții și organizații specializate în domeniul protecției copilului. La fel este coordonat procesul în cazul copiilor neînsoțiți care solicită azil, acest grup fiind prevăzut de și Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova.

Identificarea și protecția acestor copii sunt reglementate prin Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor și Legea nr. 270/2008 privind azilul, Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți și Hotărârii de Guvern nr. 270/2014, cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. Totodată de la începutul conflictului armat în

Ucraina, Republica Moldova a instituit starea de Urgență (24.02.2022-28.12.2023) și prin Decizia CSE nr. 14 din 2022, a fost stabilit sistemul intersectorial de cooperare, destinat să asigure monitorizarea, referire și intervenția autorităților tutelare, implicând Poliția de Frontieră și instituțiile locale de protecție socială în preluarea și asistarea copiilor expuși riscurilor de trafic, violență sau separare de familie. Toate măsurile sunt ghidate de principiul interesului superior al copilului și de standardele internaționale privind drepturile copilului.

În contextul protecției copiilor neînsoțiți străini, un instrument deosebit de important este Hotărârea Guvernului nr. 270/2014¹⁹, care aprobă Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. Această Hotărâre a Guvernului este adoptată în scopul executării art. 20 din Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți²⁰.

Acest mecanism intersectorial asigură o abordare coordonată și eficientă în protecția copiilor neînsoțiți, implicând diverse instituții și actori relevanți. Cooperarea dintre Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Sănătății este esențială pentru a asigura ocrotirea și integrarea efectivă a acestor copii vulnerabili.

Instrucțiunile aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 270/2014 stabilesc proceduri clare și responsabilități pentru fiecare actor implicat în protecția copiilor neînsoțiți, acoperind toate etapele, de la identificarea și evaluarea inițială a copilului, până la oferirea de asistență juridică, socială și psihologică, precum și monitorizarea continuă a situației acestuia. În mod specific, copiii, inclusiv copii neînsoțiți, beneficiază de protecție fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, de cetățenie, apartenența etnică sau originea socială, de statutul obținut prin naștere, de situația materială, de gradul și tipul de dizabilitate, de aspectele specifice de creștere și educație a copiilor, a părinților lor ori a altor reprezentanți legali ai acestora, de locul aflării lor (familie, instituție educațională, serviciu social, instituție medicală, comunitate etc.).

Prin existența și implementarea acestui mecanism intersectorial, Republica Moldova demonstrează angajamentul său față de protecția drepturilor copilului și se aliniază la standardele internaționale și europene în domeniu. Este important ca toți cei implicați în protecția copiilor neînsoțiți să cunoască și să aplice prevederile Hotărârii Guvernului nr. 270/2014, pentru a asigura ocrotirea și integrarea efectivă a acestor copii vulnerabili, în conformitate cu Legea nr. 140/2013.

Copiii în situație de risc sunt cei care prezintă vulnerabilități semnificative, cum ar fi lipsa îngrijirii parentale, expunerea la abuz, neglijare sau exploatare. La traversarea frontierei, Poliția de Frontieră identifică copiii însoțiți de persoane neautorizate sau cei fără acte valide, semnalând cazurile către autoritățile tutelare locale pentru intervenție imediată. Pe teritoriul Republicii Moldova, autoritatea tutelară locală

¹⁹ [Hotărârea Guvernului nr. 270/2014](#) cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului

²⁰ [Lege nr. 140/2013](#) privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți

este responsabilă de monitorizarea continuă și de reacția promptă la orice situație care pune în pericol siguranța copiilor, în baza prevederilor Legii nr. 140/2013 și Hotărârii de Guvern nr. 270/2014. Procedurile sunt completate prin informarea proactivă a familiilor refugiate despre drepturile și serviciile disponibile, inclusiv suport consular și acces la linii telefonice de asistență. Protecția eficientă a copiilor refugiați necesită o coordonare robustă între autorități și respectarea strictă a legislației naționale și internaționale.

Măsurile de protecție ale copiilor sunt abordate în prezentul Program în mod transversal. În contextul crizei refugiaților din Ucraina este necesară o implicare multisectorială, investiții sustenabile și adaptarea continuă. Documentele de politici sectoriale, inclusiv Programul național privind asigurarea respectării drepturilor omului pentru anii 2024-2027²¹, Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026²², prevăd măsuri integrate care consideră necesitățile specifice ale copiilor străini de pe teritoriul Republicii Moldova,

Analiza SWOT privind protecția copiilor străini

Puncte forte	Puncte slabe
Cadrul legal național privind protecția copiilor prevede că cadrul normativ național se aplică față de toți copiii aflați în situație de risc fără nicio discriminare. Republica Moldova a ratificat Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (CNUDC) este în vigoare în Republica Moldova din 25 februarie 1993.	Accesibilitate și promovare insuficientă a informațiilor adaptate pentru străini despre serviciile de suport pentru copii Barierele lingvistice care apar periodic în procesul de examinare a cazurilor copiilor.
Oportunități	Amenințări
Accesarea de fonduri internaționale pentru extinderea serviciilor destinate copiilor aflați în situație de risc și copiilor separați de părinți. Creșterea colaborării intersectoriale pentru atenuarea riscurilor.	Abuz față de drepturile prevăzute de legislație pentru copii din partea copiilor străini care intră în conflict cu legea. Nu este reglementat expres mecanismul de ieșire a copiilor străini neînsoțiți de pe teritoriul Republicii Moldova.

Secțiunea a 5-a

Egalitatea de gen și problematica violenței împotriva femeilor și violenței în familie în raport cu străinii și persoanele refugiate din Ucraina

Potrivit raportului „Auditul siguranței – răspunsul la criza refugiaților din Ucraina în Moldova” (2024), peste 120.000 de refugiați ucraineni, în mare parte femei și copii, se află în prezent în Republica Moldova. Acest context creează vulnerabilități

²¹ Hotărârea Guvernului nr. 164/2024 cu privire la aprobarea Programului național privind asigurarea respectării drepturilor omului pentru anii 2024-2027

²² Hotărârea Guvernului nr. 347/2022 cu privire la aprobarea Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia

semnificative la violență împotriva femeilor și violență în familie, cu multiple riscuri identificate, inclusiv violență din partea partenerului intim, trafic de ființe umane, exploatare sexuală și hărțuire facilitată de tehnologie. Grupurile cele mai vulnerabile includ femeile de etnie romă, persoanele cu dizabilități, adolescentele și lucrătoarele sexului comercial.

Conform „Raportului de evaluare rapidă a riscurilor în domeniu prevenirii fenomenului de Violență în Bază de Gen pentru Moldova”, femeile, mamele cu copii, persoanele cu nevoi speciale, sau persoanele din grupul LGBTQ+ strămutate temporar din Ucraina, sunt în risc iminent de a deveni victime ale diverselor forme de violență în bază de gen pe teritoriul Republicii Moldova. Problema securității persoanelor aflate în servicii de plasament, rămâne a fi una stringentă. În special pentru că, majoritatea din ele sunt femei și fete. Centrele nu dispun de proceduri clare cu privire asigurarea protecției persoanelor cazate, împotriva acțiunilor de hărțuire sexuală sau alte forme de violență în bază de gen²³.

În această situație, este esențială crearea unor mecanisme eficiente de protecție care să garanteze drepturile femeilor și cuplurilor mamă-copil refugiați, dar și să răspundă rapid și eficient în cazurile de violență.

Barierile în accesarea serviciilor de către cetățenii străini includ probleme lingvistice, neîncrederea în instituții. În plus, normele culturale diferite, percepțiile greșite și stereotipurile legate de statutul de refugiat sau de femeile refugiate pot crea obstacole suplimentare în procesul de integrare. Acestea contribuie la perpetuarea ideii că victimele sunt, într-un fel, responsabile pentru violență, ceea ce agravează stigmatizarea și marginalizarea acestora.

Cu regret, femeile refugiate au devenit o nouă categorie vulnerabilă de victime ale violenței în familie. În anul 2023 reprezentând 3% (55 victime) din numărul total de cazuri gestionate de către sistemul asistenței sociale.²⁴

Se impune în continuare o consolidare a mecanismelor de prevenire și protecție, astfel încât toate femeile refugiate să fie protejate în mod real și eficient de orice formă de violență.

Pe lângă riscurile directe asociate violenței, criza refugiaților adâncește inegalitățile de gen existente și creează noi dezechilibre. Femeile refugiate nu doar că se confruntă cu lipsuri materiale acute și cu dificultăți în găsirea unui adăpost sigur, dar ele își pierd și autonomia, dreptul la decizie și vizibilitatea socială. În condițiile în care oportunitățile de integrare pe piața muncii și accesul la educație, informații și servicii sunt limitate, aceste femei ajung într-o poziție de dependență extremă și vulnerabilitate, care poate deveni cronică în absența unor măsuri specifice și coerente de sprijin.

În multe cazuri, responsabilitățile de îngrijire a copiilor și a altor membri ai familiei revin exclusiv femeilor, ceea ce limitează și mai mult posibilitatea acestora de a se integra în comunitățile gazdă sau de a beneficia de programe de sprijin.

²³ Raport privind monitorizarea respectării drepturilor persoanelor străine refugiate pe teritoriul Republicii Moldova în contextul conflictului armat din Ucraina pentru perioada ianuarie - iunie 2023, pag. 34 <https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/08/raport-privind-monitorizarea-respectarii-drepturilor-persoanelor-refugiate-ianuarie-iunie-2023.pdf>

²⁴ Raport statistic „Violența în familie” anul 2023 <https://antiviolența.gov.md/wp-content/uploads/2024/10/raport-statistic-violenta-in-familie-anul-2023.pdf>

Abordarea acestor provocări nu se poate rezuma doar la intervenții de urgență. Este necesară o schimbare de paradigmă care să pună în centrul politicilor publice principiul egalității de gen. Asigurarea unui acces echitabil al femeilor refugiate și nu doar, la informații, servicii și oportunități este esențială pentru integrarea lor efectivă și protecția lor împotriva diferitor forme de violență. În acest context, implicarea femeilor în procesul de luare a deciziilor, inclusiv în planificarea și răspunsul la criză sau în activități economice, trebuie să devină o prioritate. Egalitatea de gen nu trebuie privită ca un lux în contextul unei crize umanitare, ci ca o condiție fundamentală pentru un răspuns eficient, sustenabil și uman.

Conform datelor disponibile din perioada Situației Excepționale în Republica Moldova, până la 28 februarie 2025, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a primit notificări de la agenți economici privind angajarea a 1637 cetățeni din Ucraina, dintre care 1078 sunt femei și 559 bărbați. Această diferență semnificativă între bărbați și femei evidențiază nu doar capacitatea femeilor de a se mobiliza în fața crizelor, dar și vulnerabilitățile lor specifice în fața riscurilor economice și sociale.

Dimensiunea de gen este abordată transversal în cadrul Programelor naționale și strategice ale Republicii Moldova. De exemplu, Programul național privind asigurarea respectării drepturilor omului pentru anii 2024-2027, Programul de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați pentru perioada 2023-2027 și Programul național pentru prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței în familie pentru perioada 2023-2027 includ măsuri specifice pentru protecția și integrarea femeilor refugiate. Programele naționale trebuie să continue să se adapteze nevoilor în schimbare ale femeilor refugiate, garantându-le un acces real și egal la protecție, educație și oportunități economice.

Analiză SWOT

privind egalitatea de gen și problematica violenței împotriva femeilor și violenței în familie în raport cu străinii și persoanele strămutate din Ucraina

Puncte tari	Puncte slabe
Existența unui cadru legal și a mecanismelor instituționale pentru combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie. Colaborarea cu organizațiile internaționale precum UN Women, UNFPA, OIM, ICNUR. Republica Moldova este parte la convenții-cheie, inclusiv Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice și Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor care abordează	Accesul limitat și promovarea insuficientă a informațiilor în limbile accesibile cetățenilor străini privind serviciile de suport destinate victimelor violenței împotriva femeilor, violenței în familie sau traficului de ființe umane. Alocarea insuficientă de resurse financiare din partea statului pentru intervențiile orientate spre sprijinirea victimelor, inclusiv cetățeni străini. Dificultăți lingvistice în acordarea serviciilor de asistență și protecție cetățenilor străini. Stereotipurile de gen sunt adânc înrădăcinate, iar participarea femeilor în

problema asistenței victimelor violenței în familie – cetățeni străini.	anumite sectoare economice rămâne redusă.
Oportunități	Amenințări
Accesarea de fonduri internaționale pentru extinderea serviciilor destinate victimelor violenței împotriva femeilor și violenței în familie. Procesul de aderare oferă impuls pentru reforme sistemice și armonizare cu bunele practici europene privind protecția drepturilor femeilor și egalitatea de gen. Platforme online, aplicații mobile și sisteme integrate de date pot îmbunătăți accesul la informație și servicii.	Crizele externe, precum războiul din Ucraina generează un flux mare de persoane refugiate expuse riscului de exploatare, trafic de ființe umane și violență. Escaladarea vulnerabilităților în lipsa unui sprijin constant pentru refugiați. Lipsește proceduri clare de raportare și soluționare a cazurilor de violență sau hărțuire în cadrul centrelor de plasament temporar pentru refugiați.

Secțiunea a 6-a ***Integrarea economică a străinilor***

Într-un context marcat de provocările migrației și integrarea refugiaților, mecanismele de acces pe piața muncii, barierele administrative și culturale, și eficacitatea măsurilor de sprijin pentru antreprenorialul străin condiționează succesul integrării economice a străinilor. Contextul actual subliniază importanța valorificării resurselor umane și a potențialului antreprenorial al străinilor și persoanelor strămutate, pentru a contribui la dinamica economică locală și la creșterea competitivității economice naționale.

Republica Moldova a făcut pași importanți pentru a permite accesul străinilor pe piața muncii, prin armonizarea legislației naționale cu reglementările internaționale, inclusiv prin implementarea unor facilități pentru obținerea permiselor de muncă. Aderarea la procesul de integrare europeană a impulsat îmbunătățirea cadrului normativ, creând premise pentru integrarea economică a străinilor.

Mulți străini care ajung în Republica Moldova, inclusiv refugiații, întâmpină dificultăți în accesarea locurilor de muncă. Pe de o parte, există lipsa unui mecanism de recunoaștere automată a calificărilor obținute în alte țări, ceea ce limitează accesul acestora la oportunitățile de angajare adecvate calificării. Pe de altă parte, sectorul privat național este deschis spre integrarea forței de muncă străine, în special în sectoare precum construcțiile, agricultură, IT, ș.a.

Deși mulți străini au experiență în afaceri și intenționează să deschidă propriile afaceri, obstacolele legislative și administrative reprezintă o barieră semnificativă. Accesul limitat la resurse financiare, dificultatea obținerii creditelor și accesul la programe de mentorat sunt alte provocări. Totodată, lipsa unei campanii de informare privind oportunitățile și sprijinul antreprenorial disponibile pentru străini împiedică o mai bună valorificare a potențialului lor economic.

Organizațiile internaționale și guvernamentale au implementat programe de instruire și integrare pe piața muncii destinate refugiaților și migranților, însă acestea nu au o acoperire suficientă pentru a răspunde necesităților tuturor grupurilor de străini. Accesul limitat la cursuri de limbă română și consilierea profesională sunt alte lacune care reduc șansele de integrare economică a străinilor.

Prin implementarea unor măsuri strategice și investiții în integrarea economică a străinilor, Republica Moldova poate valorifica competențele și experiențele acestora, stimulând astfel dezvoltarea economică locală și contribuind la creșterea nivelului de ocupare. Crearea unui mediu favorabil pentru accesul pe piața muncii și dezvoltarea antreprenorială a străinilor nu doar va îmbunătăți nivelul de trai al acestora, ci va avea și un impact pozitiv asupra economiei naționale.

Analiza SWOT privind integrarea economică a străinilor

Puncte forte	Puncte slabe
Deschiderea mediului privat pentru angajarea străinilor. Sprijin din partea organizațiilor internaționale și partenerilor de dezvoltare.	Acces limitat la finanțare și resurse pentru antreprenariatul străinilor. Cunoaștere limitată a limbii române, ceea ce îngreunează comunicarea și accesul la informații.
Oportunități	Amenințări
Creșterea cererii de forță de muncă în sectoare specifice. Integrarea antreprenorilor străini în ecosistemul de afaceri național. Valorificarea competențelor străinilor în domenii tehnologice și antreprenoriale. Implementarea inițiativelor de finanțare și mentorat pentru afacerile înființate de străini.	Resurse limitate pentru programele de integrare economică Riscul de marginalizare economică și excluziune socială din cauza barierelor lingvistice

Secțiunea a 7-a ***Integrarea străinilor în câmpul muncii***

Rolul de bază în integrarea străinilor pe piața muncii îl are Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM). Obiectivul principal al ANOFM este de a facilita corelarea șomerilor și persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă cu locurile de muncă vacante din întreprinderi. În conformitate cu principiile Convenției Organizației Internaționale a Muncii privind Serviciul pentru Ocuparea Forței de Muncă (C88), 1948, ratificată de Republica Moldova în 1996, aceasta oferă informații privind piața muncii, consiliere pentru ocuparea forței de muncă, ghidare în carieră și gestionează măsuri active și pasive ale pieței muncii.

Portofoliul serviciilor de ocupare a forței de muncă include: (i) furnizarea de informații privind piața muncii; (ii) ghidarea în carieră; (iii) intermedierea muncii (corelarea dintre persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusiv străine, și întreprinderile care oferă locuri de muncă vacante). Străinii aflați pe teritoriul

Republicii Moldova au drept la aceste servicii, în cazul în care s-au înregistrat la ANOFM cu statut de persoana aflat în căutarea unui loc de muncă sau cu statut de șomer, în condițiile Legii nr. 274/2010 privind integrarea străinilor.

În perioada actuală, anual de serviciile ANOFM beneficiază peste 300 cetățeni străini, inclusiv beneficiari de protecția temporară, iar prin implementarea mecanismului de corelare numărul beneficiarilor va crește semnificativ.

Analiză SWOT privind integrarea străinilor în câmpul muncii

Puncte forte	Puncte slabe
Legislația națională, asigură drepturile străinilor de a accesa serviciile de ocupare a forței de muncă oferite de ANOFM.	Diferențele de limbă pot împiedica comunicarea eficientă și accesul străinilor la oportunități de angajare. Lipsa unei colaborări pragmatice dintre ANOFM și IGM privind schimbul de informații despre profilul străinilor și necesitățile pieței muncii
Oportunități	Amenințări
Colaborarea cu întreprinderile private poate facilita plasarea străinilor în locuri de muncă și dezvoltarea de programe de stagii și formare profesională. Unele nișe pe piața muncii sunt sub-acoperite și necesită atragerea forței de muncă.	Fluxul instabil al refugiaților, care nu rămân pe termen lung, poate face dificilă implementarea și monitorizarea eficientă a programelor. Un aflux mare și necontrolat de imigranți poate suprasolicita capacitatea pieței interne.

Secțiunea a 8-a ***Accesul străinilor la servicii medicale***

Republica Moldova a înregistrat o creștere semnificativă a solicitărilor de servicii medicale din partea cetățenilor străini, în urma conflictului din Ucraina, declanșat în 2022. Afluxul masiv de refugiați a generat o presiune semnificativă asupra sistemului național de sănătate, evidențiind limitările existente în ceea ce privește resursele și infrastructura. Sistemul de sănătate al Republicii Moldova a fost provocat de gestionarea unei crize umanitare, în condițiile unor constrângeri demografice și economice existente, evidențiind necesitatea consolidării capacităților pentru a răspunde eficient unor situații similare în viitor.

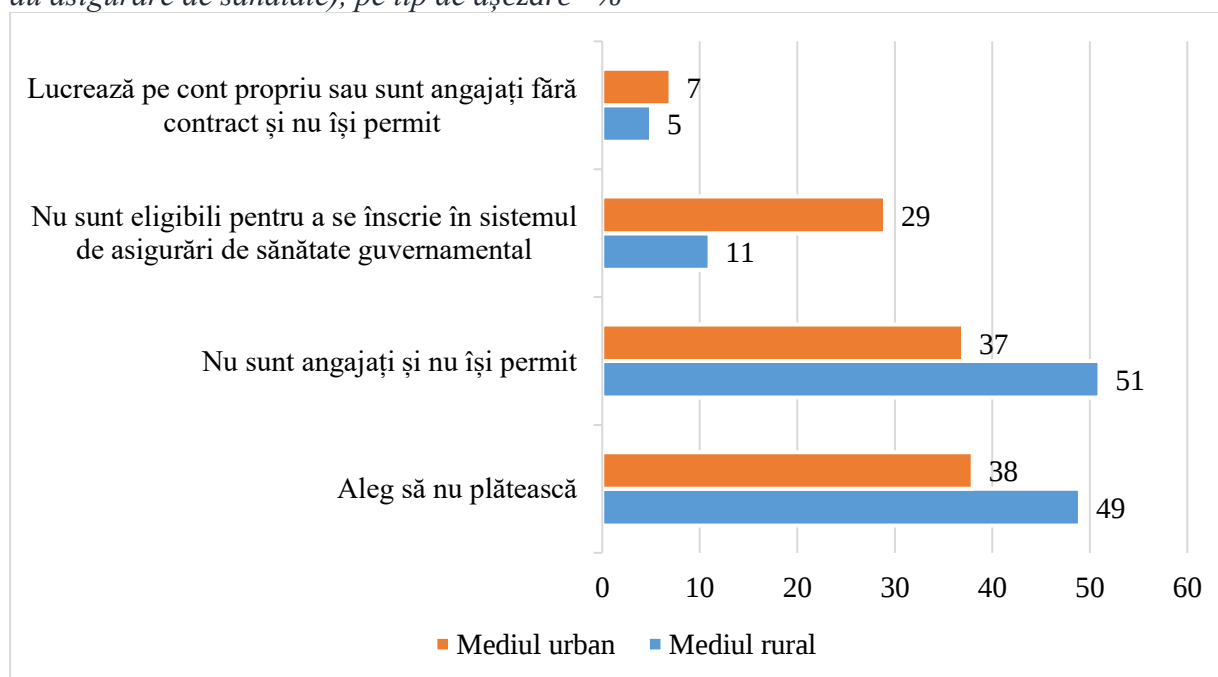
Această situație a scos în evidență aspecte care necesită îmbunătățiri în ceea ce privește accesul imigranților internaționali la servicii medicale în Republica Moldova, inclusiv ajustări ale cadrului normativ pentru a răspunde nevoilor acestora. Unele provocări se referă la imposibilitatea străinilor de achitare a primei de asigurare obligatorie, precum și de lipsa fondurilor financiare alocate pentru acoperirea costurilor furnizării serviciilor medicale pentru străini în Republica Moldova.

Profilul cetățitorilor străini, în special al persoanelor strămutate din Ucraina aflate în Moldova, este reprezentată preponderent de femei și copii. Aceștia constituie grupuri

vulnerabile, iar prezența lor subliniază importanța unui sistem de sănătate solid și receptiv, capabil să răspundă nevoilor specifice ale acestor categorii. Conform rezultatelor unui sondaj²⁵ realizat în perioada 2023-2024, cu suport UNHCR, 35% din gospodăriile refugiaților raportează ca nevoi prioritare serviciile de sănătate și 28% - medicamente, fiind în același timp înregistrat un decalaj de 4 și respectiv 2 p.p. în defavoarea mediului rural.

În ceea ce privește asigurarea medicală a străinilor, acesta variază semnificativ în funcție de statutul lor de ședere și de capacitatea financiară. Deși legislația permite ca anumite categorii de străini, precum cei cu reședință temporară, să fie incluși în sistemul de asigurări medicale obligatorii prin plata unei sume forfetare, doar cca. 25% din cetățenii străini beneficiază de acest statut. Carențele de informare privind cadrul legal și abordarea superficială a relevanței asigurării medicale de către cetățenii străinii sunt elemente esențiale care generează această dificultate.

Diagrama nr. 3. Ponderea gospodăriilor administrate de refugiații din Ucraina în funcție de motivele pentru care nu au asigurare de sănătate (dintre gospodăriile în care nu toți membrii eligibili au asigurare de sănătate), pe tip de așezare* %

Sursa: Sondaj de Perspective Socio-economice, ICNUR, 2024²⁶

Refugiații cu statut de protecție temporară beneficiază de acces gratuit la unele servicii medicale de bază, însă persoanele fără acest statut se confruntă adesea cu bariere financiare în accesarea îngrijirilor necesare, fiind nevoite să achite din resurse proprii pentru consultații, tratamente și medicamente. *În ansamblu, accesul străinilor la sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală în Republica Moldova este marcat de lacune în informare, constrângeri financiare și ambiguități legislative, afectând în special persoanele ce aparțin grupurilor vulnerabile.*

²⁵ Socio-Economic Insights Survey (SEIS) – 2024 Inclusion – Key findings presentation, November 2024, disponibil la linkul: <https://data.unhcr.org/fr/documents/download/112282>

²⁶ Ibidem

În acest sens, Republica Moldova oferă servicii de sănătate pentru străini, oferind acces la îngrijiri medicale primare și de urgență pentru refugiații cu statut de protecție temporară. Aceștia beneficiază, de acces gratuit la consultații generale și tratamente pentru afecțiuni de sănătate de bază. Pentru străinii fără protecție temporară, accesul este limitat în principal la servicii de urgență, iar consultațiile de specialitate și tratamentele necesită acoperire financiară suplimentară. Totodată, conform răspunsurilor oferite în sondajul realizat de UNHCR, sus-menționat, 86% din persoanele refugiate din Ucraina care au avut nevoie de îngrijiri medicale au reușit să obțină aceste servicii, cu decalaj de cca. 9% între tipurile de așezări: 94% în zonele rurale și 85% în zonele urbane.

În cazul sprijinului pentru sănătatea mintală și suportul psihosocial, sunt disponibile servicii de consiliere psihologică, activități recreative, suport spiritual, management psihiatric și terapie de grup sau individuală. În mod specific, deși serviciile de sănătate mintală sunt accesibile, ele rămân limitate, însă în mod limitat, iar suportul informal oferit din partea comunității sau a familiei este adesea o componentă esențială pentru cei care se confruntă cu dificultăți psihologice.

În Republica Moldova se mai oferă și acces la servicii de imunizare, tratamente pentru boli cronice și, în cazuri rare, sprijin pentru sănătatea reproducerii, însă accesul variază în funcție de statutul legal al străinilor și de capacitatea financiară disponibile, reflectând particularitățile cadrului actual de reglementare și organizare financiară a fiecărui străin.

Analiză SWOT privind accesul străinilor la servicii de sănătate în Republica Moldova

Puncte forte	Puncte slabe
Acces gratuit la servicii de urgență pentru diverse categorii de cetățeni străini. Integrarea străinilor cu statut legal în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală. Sănătate. Experiență autorităților naționale dobândită urmare gestionării crizelor umanitare.	Bariere financiare – costurile serviciilor și medicamentelor nu sunt accesibile pentru toate categoriile de străini. Lacune legislative care limitează accesul migranților fără documente la servicii de sănătate esențiale. Bariere lingvistice și informarea redusă limitează accesul străinilor la servicii.
Oportunități	Amenințări
Extinderea colaborării cu ONG-uri pentru a sprijini grupurile vulnerabile. Posibilitatea de a dezvolta resurse online și materiale informative în mai multe limbi. Sprijin internațional pentru dezvoltarea unui sistem de asigurări inclusiv.	Finanțare insuficientă care limitează accesul la servicii pentru refugiați. Supraaglomerarea sistemului medical în contextul afluxului de refugiați. Amplificarea tensiunilor sociale din cauza percepției inechităților în accesul la servicii.

Secțiunea a 9-a

Accesul străinilor la servicii educaționale și integrarea în sistemul de învățământ

Conform Indexului de Politici de Integrare a Migranților (MIPEX)²⁷ din 2020, Moldova a obținut un scor de 19 din 100 în domeniul educației, ceea ce indică politici nefavorabile pentru integrarea elevilor imigranți în sistemul educațional. Deși pentru anul 2024 nu există încă date actualizate pentru a prezenta evoluția, Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în acest sens.

Scorul scăzut al Moldovei în incluziunea educațională a copiilor străini sugerează că există obstacole semnificative pentru elevii imigranți în accesarea și participarea la sistemul educațional. Pentru a îmbunătăți integrarea acestora, ar fi necesare politici mai cuprinzătoare și măsuri specifice care să abordeze nevoile lor educaționale.

Republica Moldova a aderat la Procesul Bologna în 2005, aliniind astfel sistemul său de învățământ superior la standardele europene. Această aderare a facilitat recunoașterea internațională a diplomelor și a sporit atractivitatea instituțiilor de învățământ pentru studenții străini. Cadrul normativ pentru integrarea străinilor în sectorul educațional vizează: Codul Educației 152/2014²⁸, care stipulează că admiterea la studii a străinilor se realizează în condițiile aplicate pentru cetățenii Republicii Moldova, dar este condiționată de recunoașterea și echivalarea prealabilă a actelor de studii prezentate de candidați. De asemenea, instruirea străinilor se efectuează în limba română sau, la solicitarea candidaților, într-o limbă de circulație internațională, în funcție de posibilitățile instituțiilor de învățământ și în limita mijloacelor bugetare alocate în acest scop. Totodată, Legea nr. 274/2021²⁹ privind integrarea străinilor în Republica Moldova prevede că străinii care și-au legalizat șederea pe teritoriul Republicii Moldova au acces la educație. Astfel Hotărârea Guvernului nr. 504/2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova²⁹, prevede procedura de admitere a străinilor în instituțiile de învățământ general, profesional tehnic și superior din Republica Moldova, condițiile de obținere a acceptului Ministerului Educației și Cercetării, precum și responsabilitățile instituțiilor de învățământ privind organizarea procesului de studii pentru străini.

În prezent, Ministerul Educației și Cercetării depune eforturi considerabile de a elimina oricare bariere legale și administrative care ar putea împiedica accesul la educație al copiilor ucraineni sau al altor copii sosiți din țările afectate de război. În anul 2024, peste 2 000 de copii refugiați ucraineni au fost înscriși în școlile și grădinițele din Moldova.

Cetățenii străini care au solicitat statutul de protecție temporară în Republica Moldova pot înregistra copiii în instituțiile de învățământ preșcolar și general. Fiecare cerere se analizează individual.

²⁷ MIPEX 2020, disponibil la linkul: <https://www.mipex.eu/moldova>

²⁸ Codul Educației, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110112&lang=ro

²⁹ Hotărârea Guvernului nr. 504/2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110101&lang=ro#

Totodată, copiii cetățenilor ucraineni au posibilitatea de a studia prin intermediul lecțiilor online organizate de instituțiile de învățământ pe care le-au frecventat în Ucraina, au acces la platformele și resursele educaționale create de Ministerul Educației și Cercetării (MEC), în cadrul instituțiilor de învățământ.

Pe site-ul MEC a fost creat directoriul cu genericul „În susținerea copiilor și tinerilor din Ucraina”³⁰ care include și următoarele compartimente: Acte normative și Regulatorii, Acces la educație, Resurse utile recomandate, Date de contact, Alte informații utile, iar în directoriul Media sunt plasate Instrucțiunile pentru studenții refugiați din Ucraina pentru continuarea studiilor în Republica Moldova³¹. Lista instituțiilor de învățământ general, identificate pentru încadrarea copiilor din familiile refugiate din Ucraina este plasată pe site-ul MEC. Înscrierea în alte școli decât cele incluse în listă va depinde în principal de locurile disponibile în școala la care se depune cererea.

Pentru anul de studii 2023-2024, au fost puse la dispoziție 106 locuri gratuite pentru studenții străini, 76 pentru ciclul de licență și 30 pentru ciclul de masterat, cu prioritate pentru studenții ucraineni, la toate universitățile de stat din întreaga țară. Universitățile private nu oferă burse. Cu toate acestea, dacă studenții au nevoie de asistență financiară, situația lor este analizată individual. În acest sens, studenții au fost îndemnați să depună o cerere către rectorul universității, explicând situația lor. Fiecare caz s-a analizat individual, în dependență de situația socială și rezultatele școlare.

Totodată, Ministerul Educației și Cercetării a lansat în anul 2024 Programul național de studiere a Limbii Române, la care se pot înregistra toți cei care vor să învețe limba română, inclusiv refugiații din Ucraina. Cursurile sunt gratuite, durează un an și sunt disponibile în toate regiunile Moldovei. Pentru a fi înregistrați în program, trebuie depusă o cerere în format electronic. Acesta este oferit în trei universități din Chișinău: Universitatea de Stat din Bălți, Universitatea de Stat din Moldova din Chișinău și Universitatea de Stat din Comrat.

Probleme privind integrarea sectorială a străinilor include numărul mic de instituții de învățământ general cu studierea în limba ucraineană. Totodată, în anul următor de studii, la gimnaziul „Taras Șevcenko” din Chișinău vor fi deschise mai multe clase cu predare în limbile ucraineană și română. Acest lucru va oferi posibilitate copiilor refugiaților ucraineni, dar și al etnicilor ucraineni din țara noastră, să-și continue studiile în limba maternă și să se integreze mai ușor în sistemul educațional din Republica Moldova.

Clasele vor fi deschise atât la ciclul primar (I și IV), cât și la cel gimnazial (V). Elevii vor studia în limbile ucraineană și română (cu respectarea curriculumului național), iar profesorii vor fi selectați din rândul refugiaților și al cadrelor didactice din țara noastră, cunoscători de limba ucraineană. De asemenea, vor fi organizate cursuri de instruire pentru profesori și activități culturale pentru elevi, cu scopul de a îmbunătăți competențele lingvistice. În prezent, MEC poartă discuții cu parteneri internaționali în vederea obținerii unui suport financiar pentru renovarea și dotarea spațiilor de studii și sălilor sportive, precum și pentru traducerea unor manualelor în

³⁰ <https://mec.gov.md/ro/content/v-podderzhku-detey-i-molodezhi-ukrainy>

³¹ <https://mec.gov.md/ro/content/instructiuni-pentru-studentii-refugiati-din-ucraina-pentru-continuarea-studiilor-republica>

limba ucraineană. În școlile și grădinițele din Republica Moldova sunt încadrați peste 3522 de copii din Ucraina, dintre care 982 în învățământ preșcolar și 2540 în învățământ general.

În ceea ce privește necesitatea încadrării profesorilor din Ucraina în instituțiile de învățământ din Moldova, profesorii ucraineni au acces, conform legislației, de a solicita angajarea în câmpul muncii în instituțiile de învățământ general, școli profesionale, colegii și universități. Totodată, în Republica Moldova există un program de studii superioare de licență pentru formarea cadrelor didactice de limba ucraineană în cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Realizări majore și bune practici privind dezvoltarea și implementarea politicilor:

1. Au fost acordate acțiuni de suport refugiaților de la începutul războiului: cazarea refugiaților, încadrarea copiilor din Ucraina în instituțiile de învățământ din Republica Moldova și deschiderea spațiilor pentru învățământ online, organizarea examenelor de absolvire și admitere pentru elevii ucraineni, acordarea suportului psiho-emoțional copiilor și părinților refugiați etc.

2. Elevii ucraineni refugiați în Republica Moldova, care fac studiile online, au susținut și în anul curent Testul Național Ucrainean. Acesta include subiecte ce țin de disciplinele: Limba ucraineană, Istoria Ucrainei, Matematica și un obiect la alegere. Pentru a facilita acest exercițiu important, la solicitarea Ministerului Educației și Cercetării, Universitatea Tehnică a Moldovei a pus la dispoziție patru săli echipate cu câte 48 de calculatoare.

3. Sesiunile de examene au loc în perioada 1-6 iunie 2024. Anul acesta, 198 de elevi ucraineni s-au înregistrat pentru a participa la Examenul Național Ucrainean. Printre aceștia se numără și elevi ucraineni din România și Bulgaria, care au dorit să susțină examenele la Chișinău.

4. În acest an, vor fi editate 10 000 manuale în limba română de nivelul A1 și A2 pentru studenții înscriși la Programul național de studiere a limbii române, inclusiv refugiații ucraineni, în așa fel încât aceștia să aibă și manuale fizice, nu doar digitale. În același timp, vor fi desfășurate instruirii în limba română pentru refugiații ucraineni. De asemenea, vor fi susținute mai multe acțiuni ce țin de încadrarea copiilor refugiați din Ucraina în procesul educațional din Republica Moldova. Toate aceste activități vor fi realizate cu suportul partenerilor cehi de la Organizația „People in Need”.

5. MEC a elaborat conceptul educației multilingve, care va contribui la facilitarea accesului echitabil la educație de calitate prin programe de educație multilingvă bazate pe limba maternă în instituțiile de învățământ preșcolar, primar și gimnazial.

6. Au fost lansate laboratoarele EDUTech în toată țara, cu suportul partenerilor și donatorilor, precum și cu aportul profesorilor dedicați și directorilor de școli care au contribuit la înființarea a peste 80 de laboratoare EDUTech în Moldova. Exemplu, la Liceul Teoretic „Mihail Lomonosov” din orașul Orhei a fost înființat un laborator EDUTech și de care vor beneficia peste 200 de elevi, dintre care 20 de copii din Ucraina.

7. Cu suportul partenerilor au fost create rețelele de laboratoare, care sunt o soluție pentru învățarea la distanță pentru copiii din Ucraina, dar și școlilor care și-au deschis ușile și au primit acești copii ca pe ai lor, devenind o familie în această perioadă

de timp. La laboratoarele EDUTech, copiii ucraineni se conectează la platformele de învățare online ale Ministerului ucrainean al Educației, în timpul orelor de școală, sub supravegherea și monitorizarea profesorilor ucraineni sau moldoveni, într-un mediu de învățare sigur și structurat, alături de colegii lor moldoveni, iar acest lucru, facilitează eventuala lor înscriere în învățământul formal.

8. MEC depune eforturi considerabile de a elimina oricare bariere legale și administrative care ar putea împiedica accesul la educație al copiilor ucraineni sau al altor copii sosiți din țările afectate de război. Au fost acordate acțiuni de suport refugiaților de la începutul războiului: cazarea refugiaților, încadrarea copiilor din Ucraina în instituțiile de învățământ din Republica Moldova și deschiderea spațiilor pentru învățământ online, organizarea examenelor de absolvire și admitere pentru elevii ucraineni, acordarea suportului psiho-emoțional copiilor și părinților refugiați etc.

Analiză SWOT privind accesul străinilor la servicii educaționale și integrarea în sistemul de învățământ

Puncte forte	Puncte slabe
Legislația națională permite accesul străinilor cu permis de ședere la educație în condiții similare cu cetățenii moldoveni. Asigură recunoașterea internațională a diplomelor și facilitează mobilitatea academică. Integrarea copiilor/elevilor/studenților ucraineni în instituțiile de învățământ asigurată Taxele de școlarizare și studii sunt competitive în comparație cu alte țări europene.	Insuficiența programelor intensive de învățare a limbii române pentru străini. Unele instituții nu dispun de facilități adecvate pentru studenții internaționali.
Oportunități	Amenințări
Tendința globală de mobilitate academică poate fi valorificată. Flexibilitatea programelor pentru a răspunde nevoilor străinilor, inclusiv ale copiilor, poate spori accesibilitatea.	Fluxul instabil al refugiaților, care nu rămân pe termen lung, poate face dificilă implementarea și monitorizarea eficientă a programelor. Refuzul persoanelor străine de a furniza date personale poate îngreuna accesul acestora la serviciile oferite și atragerea de fonduri suplimentare.

Secțiunea a 10-a
Integrarea socio-culturală a străinilor

Moldova a realizat progrese în adoptarea unor politici de integrare culturală, totuși sunt încă provocări în acest domeniu. Integrarea culturală a străinilor necesită o

abordare multisectorială, care să includă măsuri de promovare a diversității și de facilitare a accesului la activități culturale, educație în limba română și alte resurse menite să sprijine acomodarea în comunitățile locale.

Integrarea culturală este facilitată printr-o serie de programe și inițiative naționale care vizează promovarea dialogului intercultural și participarea străinilor la viața comunității. Accesul la educație în limba română este un pas important, dar nu este suficient pentru o integrare deplină.

De asemenea, accesul străinilor la evenimente culturale este în general deschis, însă în lipsa unor programe dedicate și a informațiilor accesibile, implicarea acestora rămâne limitată. Există un număr relativ mic de inițiative menite să includă străinii în evenimente culturale și de sensibilizare interculturală, majoritatea fiind derulate de organizații non-guvernamentale și susținute parțial de stat. Totodată, bibliotecile și muzeele au început să implementeze programe dedicate străinilor, deși resursele financiare și logistice sunt insuficiente pentru a acoperi nevoile existente.

Un alt aspect esențial este crearea unor spații sigure și deschise de întâlnire între comunitatea locală și străini, cum sunt cluburile de lectură sau evenimentele dedicate diversității. Totuși, provocările financiare și logistice limitează implementarea pe scară largă a acestor inițiative, afectând astfel calitatea și continuitatea programelor.

Lipsa unor programe ample de promovare a culturii străinilor limitează posibilitatea moldovenilor de a cunoaște și înțelege diversitatea culturală, iar străinii se simt astfel marginalizați. Majoritatea refugiaților au trecut prin experiențe traumatizante care afectează modul în care se pot integra. Totodată, personalul instituțiilor culturale nu are experiență în a lucra cu persoane afectate de traume psihologice, ceea ce poate împiedica realizarea unor legături solide. Pe de altă parte, străinii nu au întotdeauna informații clare și accesibile privind serviciile și activitățile culturale disponibile. Lipsa unui canal centralizat de informare contribuie la o participare redusă.

Integrarea culturală a străinilor în Moldova necesită eforturi sustenabile și resurse adecvate pentru a facilita o tranziție armonioasă către societatea moldovenească. Deși există inițiative și programe benefice, sunt necesare îmbunătățiri semnificative în domenii precum accesul la limba română, promovarea diversității și instruirea specialiștilor pentru a asigura o integrare completă și de durată. Totodată, este esențială susținerea unor măsuri eficiente de integrare culturală pentru a transforma diversitatea într-un avantaj pentru societatea moldovenească.

Analiză SWOT privind integrarea socio-culturală a străinilor

Puncte forte	Puncte slabe
Cadru legal clar definit pentru acordarea dreptului de participare la sesiunile socioculturale. Străinii pot participa la activități culturale și evenimente publice organizate de stat sau de ONG-uri, ceea ce facilitează înțelegerea și apropierea de cultura locală.	Lipsa de fonduri și de personal instruit în domeniul integrării culturale îngreunează implementarea unor programe consistente și de lungă durată. Absența unui program structurat și continuu care să includă activități dedicate promovării diversității și incluziunii culturale.

Inițiative locale și suport din partea partenerilor internaționali	
Oportunități	Amenințări
Posibilitatea de a obține suport financiar și logistic din partea organizațiilor internaționale pentru programele de integrare culturală. Deschiderea tot mai mare a moldovenilor față de diversitatea culturală poate stimula integrarea străinilor în comunități.	Lacunele în politicile de integrare pot duce la segregarea străinilor în comunități izolate, îngreunând participarea acestora la viața socială și culturală.

Secțiunea a 11-a

Accesul străinilor la locuințe adecvate și sprijin în găsirea unui loc de locuit

Pentru persoanele strămutate, accesul la locuințe adecvate este o componentă critică a integrării și a stabilității. Afluxul spontan de refugiați în anul 2022 a impus Moldovei identificarea rapidă a unor măsuri pentru a oferi cazare temporară, însă capacitatea de a acoperi cererea rămâne limitată. În condiții de criză și situație de urgență, țara a adoptat rapid măsuri pentru a asigura cazarea refugiaților, majoritatea fiind adăpostiți în centre de plasament temporare sau în locuințe puse la dispoziție de către autoritățile locale, persoane fizice și organizațiile internaționale. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale a stat la baza încheierii Acordului-cadru de împrumut între Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru proiectul Locuințe publice III, și Acordului de Grant între Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei.

Statul oferă locuințe sociale persoanelor cu venituri mici conform condițiilor de eligibilitate specificate în Legea nr. 75/2015 privind locuințele, care nu limitează oportunitățile de acces la locuințe sociale, și alte tipuri de locuințe temporare pentru persoanele vulnerabile. Totuși, în situația când resursele și infrastructura existente nu pot răspunde în mod eficient și integral nevoilor grupurilor vulnerabile, mecanismul de accesare se constată a fi unul inechitabil în special în raport cu străinii.

Analiză SWOT privind accesul străinilor la locuințe adecvate și sprijin în găsirea unui loc de locuit

Puncte forte	Puncte slabe
Existența cadrului legal pentru cazarea temporară.	Capacitatea limitată a locuințelor sociale și temporare pentru a acoperi necesarul de cazare al refugiaților și al străinilor. Lipsa unui sistem de sprijin dedicat străinilor în găsirea unei locuințe pe termen lung.

	Bariere financiare și procedurale care restricționează accesul la locuințe pentru străini.
Oportunități	Amenințări
Sprijinul organizațiilor internaționale pentru finanțarea locuințelor temporare. Posibilitatea atragerii de fonduri europene și internaționale pentru dezvoltarea infrastructurii de locuințe. Posibilități de dezvoltarea parteneriatului public-private.	Suprasolicitarea sistemului de locuințe sociale din cauza numărului mare de refugiați. Creșterea costurilor de întreținere și administrare a locuințelor sociale și temporare. Riscul de marginalizare și creșterea nivelului de sărăcie pentru străinii fără acces la locuințe adecvate.

Secțiunea a 12-a *Promovarea incluziunii străinilor în comunitățile locale*

Autoritățile administrației publice locale se confruntă cu un peisaj de dezvoltare complex, marcat de tendințe demografice dinamice, modele economice în schimbare și așteptări sociale în evoluție. Municipaliitățile -de la marile centre urbane la centrele regionale mai mici -trebuie să facă față presiunilor exercitate de schimbările rapide ale populației, inclusiv migrația crescută și aflusul de refugiați, alături de provocările legate de diversificarea economică, constrângerile de infrastructură și cererile tot mai mari de servicii publice de calitate.

Pe măsură ce comunitățile se confruntă cu o combinație de rezidenți stabili pe termen lung, o populație îmbătrânită și nou-veniți din zonele de conflict, măsurile de protecție socială adaptate și planificarea urbană adaptivă devin esențiale. În timp ce orașele mari beneficiază adesea de economii diversificate și de o infrastructură solidă, municipalitățile mai mici se confruntă frecvent cu limitări ale resurselor și cu provocări pe piața muncii, ceea ce face ca accesul echitabil la servicii să fie esențial. Primirea refugiaților intensifică și mai mult aceste presiuni prin creșterea rapidă a cererii de locuințe, educație, asistență medicală și servicii administrative.

Numărul limitat de locuințe la prețuri accesibile poate duce la supraaglomerarea spațiilor temporare de cazare, în timp ce școlile și unitățile de asistență medicală trebuie să se adapteze rapid pentru a veni în întâmpinarea celor care au nevoie de sprijin lingvistic, formare profesională și îngrijiri sensibile din punct de vedere cultural. În același timp, promovarea coeziunii sociale și simplificarea proceselor administrative sunt vitale pentru integrarea diverselor comunități.

Administrațiile locale trebuie să elaboreze o strategie integrată și durabilă care să răspundă nevoilor umanitare imediate și să promoveze dezvoltarea incluzivă pe termen lung. Această abordare ar trebui să valorifice surse de finanțare diversificate și implicarea largă a părților interesate, în conformitate cu programul național,

completând eforturile autorităților locale în sectoare-cheie precum locuințele, integrarea economică, educația, asistența medicală, coeziunea socială și eficiența administrativă.

Analiză SWOT privind incluziunea străinilor în comunitățile locale

Puncte forte	Puncte slabe
Structurile administrative și cadrele juridice stabilite ghidează elaborarea de politici integrate. Centrele urbane și centrele regionale sprijină mai multe sectoare (de exemplu, comerț, agricultură, IT, producție, turism). Oportunități de a obține finanțare națională, UE și de la donatori, precum și parteneriate public-privat. Experiența dovedită cu agențiile internaționale (ONU, BERD, Banca Mondială) oferă atât expertiză, cât și resurse. Societatea civilă activă și rețelele de ONG-uri sprijină inițiativele comunitare și integrarea refugiaților. Evenimentele locale și programele culturale consolidează identitatea și coeziunea comunității.	Infrastructura publică învechită sau suprasolicitată (locuințe, transport, apă, salubritate) se confruntă cu schimbările rapide ale populației. Municipalitățile mai mici se confruntă cu bugete limitate și lipsă de resurse; Procesele fragmentate și lente împiedică furnizarea la timp a serviciilor și integrarea datelor. Diferențele lingvistice și culturale și lacune în ceea ce privește serviciile de sprijin specializate (de exemplu, cursuri de limbi străine, asistență medicală în funcție de traume) pentru grupurile vulnerabile.
Oportunități	Amenințări
Implementarea de platforme digitale pentru gestionarea datelor, portaluri unice de servicii și monitorizare în timp real; Accesul la fondurile UE, la programele donatorilor internaționali și la mecanismele naționale pentru a sprijini infrastructura și serviciile sociale. Integrarea sustenabilității și a infrastructurii ecologice în proiectele de reînnoire urbană pentru a stimula viabilitatea și competitivitatea pe termen lung. Parteneriate public-privat prin colaborarea cu sectorul privat pentru a dezvolta soluții pentru locuințe la prețuri	Fluctuațiile economice și presiunile fiscale neașteptate pot limita bugetele locale și pot întrerupe proiectele. Dependența excesivă de finanțarea externă prezintă riscuri în cazul în care prioritățile donatorilor se schimbă, Scăderea populației în unele zone poate agrava problemele de pe piața muncii și reduce veniturile fiscale, Schimbările climatice, crizele energetice și instabilitatea regională pot pune la încercare infrastructura publică și finanțele municipale.

Capitolul III

Obiectivele

Prin Programul Național privind Integrarea Etapizată a Străinilor în Republica Moldova, inclusiv a persoanelor strămutate pentru perioada 2025-2027, Guvernului Republicii Moldova își asumă angajamentul ferm de a stimula și îmbunătăți modul de integrare al străinilor în societate.

Viziune: *Creăm o societate în care străinii să se poată integra în mod deplin și să contribuie la dezvoltarea economică și socială a țării.*

Misiune: *Contribuim la crearea unei societăți incluzive și tolerante, în care toți străinii, indiferent de originea lor, să aibă aceleași drepturi și oportunități.*

Valori promovate. *Diversitate, egalitate, incluziune, toleranță și respect.*

Scopul: *Consolidarea și implementarea mecanismului de integrare etapizată a străinilor.*

Obiectiv general: *Facilitarea integrării sinergice a străinilor și persoanelor strămutate în societate, asigurând un nivel decent de trai pentru fiecare și contribuind la dezvoltarea economică și socială a țării.*

Programul include obiective și activități orientate spre atingerea obiectivelor din Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” aprobată prin Legea 315/2022³², în special OG2, OG3, OG4, OG5, OG6 și OG9 precum și în Direcțiile de politici și intervenții prioritare 5.25, 5.26, 5.27, 5.28, 5.29, 5.8.

Totodată, prezentul Program derivă din Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne 2022-2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului 658/2022³³ în vederea asigurării tuturor condițiilor pentru promovarea și menținerea unei societăți pașnice și sigure și crearea unui mediu unde cetățenii, indiferent de origine, vârstă, gen, etnie sau religie, să se simtă protejați și în siguranță. De asemenea, Programul este planificat în Planul Național de Dezvoltare 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului 361/2024³⁴.

Obiective specifice:

Operaționalizarea obiectivului general al prezentului Program va fi realizată prin intermediul următoarelor obiective specifice:

1. Revizuirea a cel puțin 3 mecanisme incluzive de integrare a străinilor și punerea în aplicare a acestora până la sfârșitul anului 2027.

³² Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” aprobată prin Legea 315/2022,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro

³³ Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne 2022-2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului 658/2022,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133800&lang=ro

³⁴ Planul Național de Dezvoltare 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului 361/2024,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143540&lang=ro

2. Diversificarea până în 2027 a accesului la măsuri de asistență socială pentru străini aflați în situație de dificultate și îmbunătățirea nivelului de incluziune socială a acestora, cu accent pe nevoile specifice ale femeilor și fetelor.
3. Implementarea a 3 mecanisme de stimulare a dezvoltării economice pentru integrarea străinilor pe piața muncii, până în anul 2027.
4. Asigurarea accesului la servicii de sănătate esențiale pentru cel puțin 90% dintre străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova cu statut legal până la sfârșitul anului 2027, prin instituirea unor mecanisme durabile și sustenabile.
5. Creșterea accesului și ratei de integrare a străinilor în sistemul educațional național cu 10 % până în 2027, prin programe de sprijin și adaptare.
6. Punerea în aplicare a cel puțin 6 măsuri culturale pentru incluziunea străinilor până în anul 2027.
7. Sporirea capacității de acoperire a necesităților persoanelor strămutate vulnerabile, privind dreptul la o locuință decentă.

Capitolul IV

Indicatorii de monitorizare

Tabelul nr. 3. Indicatorii de monitorizare și evaluare a impactului Programului

Obiectivul specific	Indicatorul	Sursa	Valoarea de referință, anul	Ținta ce urmează a fi atinsă în anul 2027
1. Revizuirea a cel puțin 3 mecanisme incluzive de integrare a străinilor și punerea în aplicare a acestora până la sfârșitul anului 2027	1.1. Numărul de mecanisme de integrare eficientizate și sensibil la gen	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	0 (2024)	3
	1.2. Ponderea datelor privind străinii colectate și dezagregate (inclusiv sex, vârstă, mediul de reședință, naționalitate)	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	0 (2024)	100%
	1.3. Ponderea persoanelor documentate din numărul persoanelor admise în scop umanitar	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	61,7% (2024)	100%
2. Diversificarea până în 2027 a accesului la măsuri de asistență socială pentru străini aflați în situație de dificultate și îmbunătățirea nivelului de incluziune socială a acestora,	2.1. Rata de participare a străinilor la programe de integrare și incluziune socială	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	50% (2024)	65% (dezagregat pe sexe)

cu accent pe nevoile specifice ale femeilor și fetelor		Ministerul Muncii și Protecție Sociale; Ministerul Culturii		
	2.2.Ponderea copiilor străini neînsoțiți, care au beneficiat de asistență socială, pe an	Ministerul Muncii și Protecție Sociale	30% (2024)	100%
	2.3.Numărul de victime ale violenței în familie și ale violenței împotriva femeilor care au accesat servicii de sprijin	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	55 (2023)	150 (2027)
3. Implementarea a 3 mecanisme de stimulare a dezvoltării economice pentru integrarea străinilor pe piața muncii, până în anul 2027	3.1. Numărul de acte normative aprobate	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	0 (2024)	2
	3.2.Numărul străinilor instruiți, implicit angajați, după caz, în câmpul muncii	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale	5% (2025)	25% (dezagregat pe sexe)
	3.3.Rata investițiilor pentru străini, inclusiv a persoanelor strămutate majorată	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	0.5% (2024)	Creștere cu 5 % anual
4. Asigurarea accesului la servicii de sănătate esențiale pentru cel puțin 90% dintre străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova cu statut legal până la sfârșitul anului 2027, prin instituirea unor mecanisme durabile și sustenabile.	4.1.Ponderea străinilor cu statut legal care beneficiat de servicii de sănătate (din nr. de accesări de către străini)	Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină	30% (2024)	90%
	4.2.Rata străinilor eligibili încadrați în sistemul de asigurări medicale obligatorii	Compania Națională de Asigurări în Medicină	25% (2024)	40% (dezagregat pe sexe)
	4.3.Reducerea cu 15% a timpului de acces la serviciile de sănătate pentru străini	Ministerul Sănătății	40% (2024)	Reducere cu 15%
5. Creșterea accesului și ratei de integrare a străinilor în sistemul educațional național cu 10% până în 2027, prin programe de sprijin și adaptare	5.1.Rata de înscriere a copiilor strămutați în instituții de învățământ	Ministerul Educației și Cercetării	65% (2024)	85% (Dezagregat pe sexe)
	5.2.Numărul de studenți străini în instituțiile de învățământ superior implicați în programe de	Biroul Național de Statistică	5687 (2023)	7000

	mobilitate și schimburi academice			
	5.3.Numărul copiilor strămutați integrați în instituțiile de învățământ general	Ministerul Educației și Cercetării	2000 (2024)	2300
6. Punerea în aplicare a cel puțin 6 măsuri culturale pentru incluziunea străinilor până în anul 2027	6.1.Numărul de măsuri culturale organizate	Ministerul Culturii	0	6
7. Sporirea capacității de acoperire a necesităților persoanelor strămutate vulnerabile, privind dreptul la o locuință decentă	7.1.Numărul persoanelor strămutate vulnerabili, cu acces la servicii de adăpost (<i>centre de plasament temporar</i>)	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	1253 (persoane, 2024)	+10%

Capitolul V

Impact

Noul cadru de politici publice din prezentul program vizează integrarea eficientă și sustenabilă a străinilor, inclusiv a persoanelor strămutate, pentru a asigura coeziunea socială și dezvoltarea economică. Aceste măsuri includ acces îmbunătățit la servicii de sănătate, educație, asistență socială și piața muncii, contribuind astfel la o integrare mai rapidă și eficientă a acestora. Prin aceste inițiative, Moldova își propune să devină un mediu sigur de incluziune și diversitate. Impacturile anticipate de bază, vizează:

Impact social - Creșterea incluziunii și reducerea vulnerabilităților prin măsuri de sprijin educațional, protecție socială și participare comunitară.

Impact economic - Implementarea noului cadru de politici publice va contribui la:

a. *Creșterea contribuției la bugetul public.* Integrarea străinilor în câmpul muncii aduce beneficii fiscale semnificative. Aceștia plătesc impozite pe venit, contribuții sociale pentru asigurările de sănătate, pensii și alte forme de protecție socială, precum și TVA din consumul de bunuri și servicii. Astfel, venituri suplimentare la bugetul public pot fi obținute, contribuind la finanțarea serviciilor publice, infrastructurii și altor programe sociale.

b. *Reducerea dependenței de prestații sociale.* Angajați în sectorul formal devin contribuabili, ceea ce reduce presiunea asupra sistemului de ajutor social. În loc să beneficieze de ajutoare, aceștia contribuie la fondurile de asigurări sociale, ajutând la menținerea sustenabilității sistemului de protecție socială.

c. *Acoperirea deficitului de forță de muncă* în sectoare critice precum agricultura, construcțiile și sănătatea, unde deficitul de personal este acut, integrarea migranților este esențială. Aceștia adaugă forță de muncă suplimentară, ajutând la menținerea fluxului de lucru și asigurând continuitatea activităților economice. Aceasta contribuie la evitarea blocajelor și la creșterea productivității în domenii esențiale pentru economia națională.

d. *Stimularea consumului intern.* Odată integrați, migranții devin consumatori activi de bunuri și servicii. Ei achiziționează alimente, haine, servicii de sănătate, transport, divertisment și alte produse, ceea ce duce la creșterea cererii interne. Astfel, economia națională beneficiază de un impuls de consum, sprijinind afacerile locale și creând oportunități de angajare pentru cetățenii autohtoni și sau străini.

e. *Crearea de locuri de muncă indirecte.* Activitatea economică generată de integrarea și activitatea migranților are efect multiplicator. Pe lângă locurile de muncă directe ocupate, apar oportunități de a crea o proprie afacere și crearea unor locuri noi de muncă. Aceasta stimulează economia pe multiple niveluri și sprijină dezvoltarea comunităților locale.

Respectiv integrarea eficientă pe piața muncii a străinilor și a persoanelor strămutate va fi susținută și prin dezvoltarea abilităților profesionale, adaptate cerințelor sectoriale ale economiei naționale, cu accent pe zonele economice libere, unde activează un număr semnificativ de companii naționale și internaționale. Aceste intervenții vizează corelarea competențelor disponibile cu nevoile reale ale angajatorilor și contribuie la reducerea deficitului de forță de muncă calificată.

În paralel, prin intermediul campaniilor de informare desfășurate de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA) privind programele guvernamentale de sprijin pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor, vor fi oferite măsuri dedicate susținerii antreprenoriatului în rândul străinilor și persoanelor strămutate. Acestea includ activități de instruire, mentorat, acces la instrumente de finanțare și, atunci când este necesar, garantarea creditelor pentru facilitarea accesului la capital în cazul întreprinderilor mici și mijlocii care nu dispun de garanții suficiente. Prin aceste măsuri, se urmărește consolidarea potențialului economic al grupurilor vizate și sprijinirea unei economii incluzive, dinamice și reziliente.

Astfel, străinii vor beneficia și în continuare de suport financiar nerambursabil prin intermediul Programelor de sprijin de stat gestionate de către IP ODA, conform cadrului normativ și criteriilor de eligibilitate în vigoare, cu excepția Programului de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+2”.

În acest sens, în ultimii ani au fost operate modificări ale prevederilor Hotărârilor Guvernului și a Manualelor operaționale de implementare a programelor de stat în vederea extinderii posibilităților cetățenilor străini de a accesa suport financiar pentru dezvoltarea afacerilor pe teritoriul Republicii Moldova. Cele mai recente modificări ale Manualelor operaționale de implementare a programelor de stat au fost aprobate în cadrul ședinței Consiliului IP ODA din 07.05.2025.

Suma investițiilor totale în economie se estimează la cca 12,4 mil lei, dintre care suma finanțării nerambursabile - cca 5,5 mil lei.

La o întreprindere din cele finanțate, cota de participare a cetățenilor/întreprinderilor străine în capitalul social este sub 25% (10%) și pentru 8 întreprinderi aceasta variază între 76-100%.³⁵

³⁵ Sursa IP ODA: În perioada 2022 - prezent, de suport financiar nerambursabil au beneficiat 9 întreprinderi cu capital străin sau fondate de cetățeni străini în cadrul a 5 programe de sprijin de stat. În total au fost acordate 10 granturi, după cum urmează:
Programul de re tehnologizare și eficiență energetică a IMM – 4 granturi acordate,
Programul de susținere a Antreprenoriatului Feminin – 2 granturi acordate,
Programul de Susținere a Inovațiilor – 2 granturi acordate,
Programul de creștere a competitivității IMM și internaționalizarea acestora – 1 grant acordat,

Impact în domeniul sănătății publice- Asigurarea accesului timpuriu al refugiaților la servicii medicale esențiale reprezintă nu doar o obligație morală și legală, ci și o strategie eficientă din punct de vedere economic. Intervențiile precoce, în special în sfera prevenției și tratamentului primar, reduc semnificativ costurile asociate complicațiilor medicale. De exemplu, tratarea unei infecții respiratorii ușoare implică costuri incomparabil mai mici decât internarea și tratamentul unei pneumonii avansate. În același sens, vaccinarea, screening-urile și controalele de rutină sunt, în medie, de 2 până la 5 ori mai ieftine decât tratarea bolilor în stadii avansate.

Integrarea refugiaților în sistemul public de sănătate, inclusiv prin mecanisme de asigurare voluntară sau subvenționată în cadrul CNAM, este mai rentabilă decât acordarea de servicii prin proiecte umanitare izolate. Această abordare permite utilizarea eficientă a infrastructurii existente și evită dublarea costurilor prin sisteme paralele. În plus, includerea refugiaților în programele naționale pentru tuberculoză, HIV, sănătate mintală sau oncologie asigură continuitatea îngrijirii, îmbunătățind rezultatele medicale și optimizând resursele.

Modelele de intervenție comunitară, cum ar fi mediatorii sanitari, echipele mobile și serviciile de telemedicină, s-au dovedit a fi soluții cost-eficiente pentru asigurarea accesului la servicii în zone cu acces redus sau populație dispersată. Studiile relevă că utilizarea mediatorilor comunitari poate reduce costurile sistemului cu până la 30%, în principal prin îmbunătățirea aderenței la tratament și scăderea numărului de prezentări nejustificate la serviciile de urgență.

Investițiile inițiale în prevenție și tratamente de bază generează economii importante pe termen lung. De exemplu, tratamentul complet al unui caz de tuberculoză sensibilă la medicamente variază între **200–500 USD**, în timp ce un caz de tuberculoză multidrog-rezistentă poate implica costuri ce depășesc 5.000 USD. Similar, prevenirea unui focar de rujeolă sau hepatită A evită costuri considerabile legate de intervenții de urgență, izolare, tratament și control epidemiologic.

Conform estimărilor, costul mediu lunar per refugiat pentru servicii medicale de bază (asistență medicală primară, urgențe și prevenție) se situează între **20–40 USD**. Integrarea într-un program național specific (ex. HIV, TB, oncologie) poate varia între **200–800 USD** pe an, în funcție de complexitatea necesarului de îngrijire. Prin asigurarea accesului timpuriu și continuu la aceste servicii, se pot evita până la 50% din costurile potențiale viitoare asociate tratamentelor tardive și complicațiilor.

Prin urmare, o abordare sistemică, integrată și anticipativă în acordarea serviciilor medicale refugiaților nu doar răspunde nevoilor imediate de sănătate publică, ci și susține sustenabilitatea financiară a sistemului de sănătate pe termen lung.

În vederea sprijinirii integrării economice și profesionale a străinilor, inclusiv a persoanelor strămutate, se urmărește dezvoltarea continuă a competențelor și abilităților acestora, în special pentru a răspunde cerințelor pieței muncii. Un accent deosebit este pus pe încadrarea acestora în cadrul companiilor naționale și internaționale care își desfășoară activitatea în zonele economice libere ale Republicii Moldova. Prin participarea la programe de instruire adaptate cerințelor reale ale angajatorilor, se va asigura o mai bună corelare între competențele disponibile și

calificările solicitate. În acest sens, se preconizează formarea anuală a cel puțin cinci cetățeni străini sau persoane strămutate.

Impact în domeniul educației- În ultimii ani, Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în direcția internaționalizării învățământului superior, acest proces generând un impact vizibil nu doar din punct de vedere academic și social, ci și economic. Anual, în instituțiile de învățământ superior din țară sunt înmatriculați aproximativ 5800 de studenți străini, care achită taxe de studii cuprinse între 25.000 și 66.000 de lei. Conform estimărilor, contribuția financiară totală a acestor studenți în bugetul de stat, pe parcursul perioadei de implementare a programului de internaționalizare, se ridică la circa **546.220.500 lei**.

Pe lângă aceasta, se constată o creștere a cererii pentru recunoașterea actelor de studii în scopuri profesionale. Anual, sunt eliberate aproximativ 225 de certificate în acest sens, ceea ce le permite beneficiarilor să se încadreze în câmpul muncii în diverse domenii. Calculând contribuția estimativă a acestor persoane, raportată la un salariu mediu pe economie, rezultă o valoare de **7.373.000 lei** anual, contribuție ce reflectă efectele pozitive ale mobilității educaționale asupra pieței forței de muncă.

Un alt pilon important al internaționalizării îl reprezintă mobilitatea academică. În fiecare an, circa 675 de cadre didactice și 250 de studenți participă la schimburi educaționale în cadrul unor programe internaționale. Universitățile partenere din străinătate contribuie financiar cu o sumă de aproximativ 200 de euro pentru fiecare participant, ceea ce generează o contribuție totală de **3.323.250 lei** în bugetul național.

De asemenea, ca rezultat al stabilirii relațiilor de colaborare cu universități din India, se estimează că în următorii ani un număr suplimentar de aproximativ 500 de studenți internaționali vor alege să studieze în Republica Moldova. Aceștia vor aduce o contribuție financiară semnificativă, estimată la **29.907.500 lei**, consolidând astfel poziția țării ca destinație educațională competitivă în regiune.

Nu în ultimul rând, implicarea a circa 400 de doctoranzi străini în proiecte de cercetare derulate în instituțiile din Republica Moldova reprezintă o sursă valoroasă de finanțare, estimată la **54.688.000 lei** anual, evidențiind potențialul științific și de inovare al sistemului național de învățământ superior.

În total, toate aceste componente ale internaționalizării generează o contribuție estimativă cumulată de **641.512.250 lei**, fapt ce subliniază importanța strategică a continuării și extinderii eforturilor în acest domeniu. Investițiile în internaționalizarea educației nu doar îmbunătățesc calitatea actului educațional, ci susțin dezvoltarea economică și poziționarea Republicii Moldova în rețeaua globală a educației superioare.

Impact administrativ - Implementarea programului contribuie la consolidarea capacității administrative a instituțiilor publice implicate în gestionarea integrării cetățenilor străini și a persoanelor strămutate, precum și în coordonarea proceselor de internaționalizare a serviciilor publice. Această reformă administrativă are ca scop optimizarea mecanismelor de guvernare, printr-o mai bună coordonare interinstituțională, utilizarea eficientă a resurselor și creșterea transparenței în furnizarea serviciilor către populație.

Într-un context caracterizat de creșterea volumului de solicitări administrative (vize, permise de ședere, recunoaștere a calificărilor, acces la servicii sociale și de sănătate, integrare pe piața muncii), devine esențială instituirea unor procese clare,

digitalizate și standardizate, care să reducă povara birocratică atât pentru beneficiari, cât și pentru funcționarii publici. Astfel, se va promova o administrație publică modernă, eficientă și receptivă, capabilă să gestioneze în mod profesionist diversitatea și mobilitatea populației.

Impact de gen - Programul contribuie la promovarea egalității de șanse prin asigurarea unui acces echitabil la servicii publice esențiale pentru femei, bărbați și copii, indiferent de statutul lor migrațional. Măsurile prevăzute vizează reducerea vulnerabilităților specifice, în special ale femeilor singure, mamelor cu copii și victimelor violenței în familie, prin intervenții dedicate în domeniile sănătății, protecției sociale și accesului la locuri de muncă decente.

Capitolul VI

Costuri

Documentul de politici implică un impact financiar semnificativ, care este justificat de necesitatea dezvoltării unui sistem de integrare eficient și sustenabil. Costurile sunt distribuite pentru acoperirea unor domenii esențiale precum accesul străinilor la educație, sănătate, locuințe și asistență socială, precum și pentru măsurile de sprijin economic și social.

O parte semnificativă a resurselor financiare va fi alocată pentru dezvoltarea infrastructurii și mecanismelor de integrare, inclusiv centre de sprijin, programe educaționale și servicii medicale adaptate nevoilor străinilor. Totodată, programul prevede costuri recurente necesare pentru operarea acestor servicii și pentru acoperirea necesităților curente ale beneficiarilor, în special pentru grupurile vulnerabile.

Integrarea străinilor pe piața muncii va contribui la creșterea economică, iar reducerea excluziunii sociale va diminua presiunile asupra sistemelor publice pe termen lung. De asemenea, fondurile alocate vor fi utilizate pentru instruirea personalului din sectorul public, ceea ce va crește eficiența și calitatea serviciilor oferite.

Tabel nr. 4 Distribuirea costurilor estimate de implementarea a programului pe obiective și ani de implementare

Obiectiv	Buget estimat, mii lei 2025	Buget estimat, mii lei 2026	Buget estimat, mii lei 2027	Buget total estimat, mii lei
Obiectiv general: Facilitarea integrării sinergice a străinilor și persoanelor strămutate în societate, asigurând un nivel decent de trai pentru fiecare și contribuind la dezvoltarea economică și socială a țării	218921,5	232352,0	166092,3	617365,8
<i>Obiectivul specific nr. 1. Revizuirea a cel puțin 3 mecanisme incluzive de integrare a străinilor și punerea în aplicare a acestora până la sfârșitul anului 2027</i>	91522,1	105128,3	78144,4	274794,8

<i>Obiectivul specific nr. 2. Diversificarea până în 2027 a accesului la măsuri de asistență socială pentru străini aflați în situație de dificultate și îmbunătățirea nivelului de incluziune socială a acestora, cu accent pe nevoile specifice ale femeilor și fetelor</i>	19057,2	1857,4	952,7	21867,3
<i>Obiectivul specific nr. 3. Implementarea a 3 mecanisme de stimulare a dezvoltării economice pentru integrarea străinilor pe piața muncii, până în anul 2027</i>	42931,3	42723,3	42273,3	127928,0
<i>Obiectivul specific nr. 4. Asigurarea accesului la servicii de sănătate esențiale pentru cel puțin 90% dintre străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova cu statut legal până la sfârșitul anului 2027, prin instituirea unor mecanisme durabile și sustenabile</i>	37297,8	61139,9	41616,3	140054,0
<i>Obiectivul specific nr. 5. Creșterea accesului și ratei de integrare a străinilor în sistemul educațional național cu 10 % până în 2027, prin programe de sprijin și adaptare</i>	7894,2	1274,2	776,7	9945,1
<i>Obiectivul specific nr. 6. Punerea în aplicare a cel puțin 6 măsuri culturale pentru incluziunea străinilor până în anul 2027</i>	2998,9	3008,9	2258,9	8266,7
<i>Obiectivul specific nr. 7. Sporirea capacității de acoperire a necesităților persoanelor strămutate vulnerabile, privind dreptul la o locuință decentă</i>	17220,0	17220,0	70,0	34510,0

Autoritățile și instituțiile responsabile urmează să asigure includerea acțiunilor stabilite în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului în Strategiile Sectoriale de Cheltuieli cu scopul de a asigura alinierea integrală a Programului cu Cadrul Bugetar pe Termen Mediu. Acțiunile stabilite în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului Național vor fi realizate din contul bugetului de stat/bugetele autorităților (și instituțiilor) responsabile și contribuțiile financiare al partenerilor de dezvoltare, precum: Agenția ONU pentru Refugiați (ICNUR), Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), Programul Alimentar Mondial al ONU (WFP), Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite (UNICEF), World Vision Ukraine Crisis Respons, Fondurile UE și alte entități partenere, ceea ce va reduce povara asupra bugetului național. Acest model de finanțare partajată subliniază caracterul sustenabil al Programului și permite utilizarea optimă a resurselor disponibile.

Tabel nr. 5 Distribuirea costurilor estimate de implementarea a programului pe surse și ani de implementare

<i>Sursa de finanțare</i>	<i>Buget estimat, mii lei 2025</i>	<i>Buget estimat, mii lei 2026</i>	<i>Buget estimat, mii lei 2027</i>	<i>Total</i>
Asistență externă	42889,2	19839,2	1163,3	63891,7
Buget de stat	45506,4	45344,4	42813,9	133664,7
Cofinanțare: <i>Buget de stat, asistență externă</i>	6344,6	6807,3	4908,4	18060,3
Buget neacoperit	124181,3	160361,1	117206,7	401749,1
Total	218921,5	232352,0	166092,3	617365,8

Capitolul VII

Riscuri de implementare

Implementarea Programului poate întâmpina o serie de riscuri care pot afecta realizarea obiectivelor propuse, de la limitări financiare și capacități administrative reduse, la bariere culturale și economice. Printre riscurile majore, cu probabilitate înaltă și impact major se numără:

Risc* <i>Sunt prezentate doar riscurile cu probabilitate înaltă și impact major</i>	Măsuri de atenuare
Insuficiența resurselor financiare pentru a susține toate activitățile necesare implementării eficiente. Capacitățile instituționale și personalul din autoritățile/instituțiile cheie pot fi insuficiente sau suprasolicitate, afectând implementarea măsurilor.	Obținerea de sprijin din partea organizațiilor internaționale și optimizarea proceselor pentru utilizarea eficientă a resurselor disponibile.
Cererea ridicată de servicii esențiale pentru refugiați poate depăși capacitățile actuale. Accesul refugiaților la resurse poate genera nemulțumiri în rândul populației locale.	Dezvoltarea infrastructurii și campanii de sensibilizare pentru promovarea coeziunii sociale.
Accesul străinilor la piața muncii este afectat de dificultăți în recunoașterea calificărilor și de bariera lingvistică. Acces redus la finanțare pentru stimulare economică a străinilor.	Simplificarea procedurilor de recunoaștere a calificărilor, implementarea de programe de instruire și recalificare profesională.
Finanțare insuficientă pentru acoperirea tuturor necesităților de acces la anumite servicii medicale. Bariere în accesul la asigurări de sănătate.	Colaborarea cu parteneri internaționali pentru susținerea financiară a programelor de sănătate.
Capacitate limitată a locuințelor sociale Risc de majorare a costurilor și a presiunii pe bugetul alocat pentru locuințe sociale.	Crearea de parteneriate public-private pentru dezvoltarea infrastructurii de locuințe și atragerea de fonduri suplimentare.
Acces redus la resurse educaționale și bariera lingvistică. Reticența și insuficiența de resurse pentru formarea cadrelor didactice.	Dezvoltarea de programe de limbă română pentru străini și stimularea financiară și non-financiară a cadrelor didactice pentru realizarea activităților de incluziune.

Riscurile identificate variază în funcție de obiectiv, însă abordarea și anticiparea acestora condiționează succesul Programului. O colaborare eficientă între autoritățile de monitorizare și implementare, o evaluare periodică a riscurilor și măsuri de adaptare vor contribui la atenuarea impactului acestora și la asigurarea unui mediu favorabil integrării. În acest sens, fiecare autoritate, conform domeniului de competență are responsabilitatea de a contribui la diminuarea riscurilor, prin implementarea măsurilor adecvate, precum și identificarea și monitorizarea constantă a altor riscuri potențiale.

Capitolul VIII

Autorități/instituții responsabile

Implementarea Programului național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027 necesită o coordonare interinstituțională asumată și transparentă. Punerea în aplicare a măsurilor planificate este posibilă doar în condițiile implicării depline a mai multor autorități și instituții publice responsabile pentru diferite aspecte ale procesului de integrare, colaborând cu parteneri locali și internaționali pentru a asigura realizarea obiectivelor Programului.

Ministerul Afacerilor Interne deține rolul central în implementarea Programului, fiind actorul Guvernamental cheie în stabilirea și gestionarea politicilor privind integrarea străinilor, asigurând securitatea și ordinea publică, iar Inspectoratul General pentru Migrație implementează politicile de gestionare a regimul de ședere al străinilor.

Ministerul Educației și Cercetării este responsabil de asigurarea accesului străinilor de toate vârstele la învățământ și educație, recunoașterea diplomelor și certificatelor de studii obținute în afara țării, facilitarea înscrierii în programe de formare profesională și educațională. La fel, urmează a fi implicate instituțiile de învățământ la toate nivelurile începând cu educația timpurie, studii superioare, și învățământul pe tot parcursul vieții.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale este responsabil de implementarea măsurilor și serviciilor de suport pentru ocuparea forței de muncă, furnizarea de servicii de asistență socială și protejarea drepturilor sociale ale străinilor. MMPS se ocupă de integrarea străinilor în piața muncii și de asigurarea accesului acestora la protecție socială. Eforturile în acest domeniu vor fi susținute de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și ONG-uri sociale, iar Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, prin intermediul Instituția Publică Organizația pentru dezvoltarea Antreprenoriatului, va sprijini, în continuare dezvoltarea antreprenoriatului și implementarea programelor de suport, și va asigura cu informarea prin diverse instrumente despre programele de susținere a afacerilor, oferind oportunități de dezvoltare economică și profesională.

De asemenea, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale în colaborare cu partenerii vor facilita accesul străinilor la locuințe, inclusiv dezvoltarea de locuințe sociale.

Ministerul Sănătății, conform competențelor funcționale, este responsabil de asigurarea accesului străinilor la servicii de sănătate și de integrarea lor în sistemul de

asigurări de sănătate. Aceștia îi revine rolul de coordonare a programelor de sănătate destinate străinilor, asigurând accesul acestora la îngrijiri medicale.

Ministerul Culturii, cu implicarea bibliotecilor, instituțiilor publice teatral-concertistice și autorităților locale, are un rol important în promovarea integrării culturale a străinilor, organizând sesiuni de acomodare socioculturală și evenimente care să celebreze diversitatea culturală.

Ministerul Justiției este responsabil de elaborarea și promovarea politicilor în domeniul justiției, integrității, anticorupție, drepturilor omului, etc. Astfel ministerul în comun cu alte instituții va contribui la asigurarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor, inclusiv a străinilor aflați pe teritoriul Republicii Moldova.

Autoritățile administrației publice locale pot să contribuie la implementarea măsurilor de integrare la nivel comunitar, facilitând accesul străinilor la servicii publice locale și participarea activă a acestora în comunitățile lor.

Organizațiile internaționale și ONG-urile posedă un rol esențial în sprijinirea integrării străinilor, prin asistență tehnică și financiară, programe de suport ș.a.

Capitolul IX

Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului cu privire la planificarea strategică, nr. 386/2020, Programului Național privind Integrarea Etapizată a Străinilor în Republica Moldova urmează să respecte cerințele de monitorizare, evaluare și raportare. Monitorizarea sistemică a politicilor și activităților planificate oferă transparență, responsabilitate și asigură utilizarea eficientă a resurselor dedicate. Prin urmare, Programul urmează să fie supus următorului mecanism de monitorizare, evaluare și raportare.

În procesul de monitorizare, evaluare și raportare, Ministerul Afacerilor Interne, prin prisma domeniilor de competență statuate în *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne*, pct. 6, alin 4) *gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor*, va asigura rolul de coordonator. Totodată, responsabilitatea pentru punerea în aplicare a Planului de acțiuni, este asumată de fiecare autoritate, conform domeniilor de competență și acțiunilor atribuite.

Sistemul de monitorizare va include (I.) colectarea periodică de date dezagregate pe vârstă, sex, dizabilitate, situația socio-economică, statutul de migrație, expunerea la riscuri specifice de gen, (II .) analiză și (III .) raportare a indicatorilor. Autoritățile responsabile de implementarea acțiunilor, conform domeniului de competență (stabilite în planul de acțiuni), vor contribui la procesul de monitorizare prin:

1. Monitorizarea continuă a gradului de realizare a acțiunilor și indicatorilor de progres, inclusiv din perspectiva de gen;
2. Raportarea anuală, până la data de 15 februarie a anului următor anului de raportare, (sau conform frecvenței solicitate de Ministerul Afacerilor Interne), prin intermediul SI „e-monitorizare”, privind gradul de realizare a indicatorilor de monitorizare, după caz raportarea anuală va include recomandări specifice pentru reducerea disparităților de gen;

3. Raportarea anuală de către Ministerul Afacerilor Interne către Guvern, până la data de 25 februarie, a anului următor anului de raportare, privind atingerea indicatorilor de impact și progresul pe fiecare obiectiv specific. Rata de implementare a obiectivelor va fi apreciată, în comparație cu valorile de referință și țintă ale indicatorilor de rezultat și impact.
4. Monitorizarea riscurilor prin revizuirea și identificarea periodică a riscurilor de implementare și luarea măsurilor preventive, dar nu mai rar decât anual.

Rapoartele anuale de monitorizare privind implementarea Programului vor fi publicate pe site-ul web oficial al Ministerului Afacerilor Interne.

Deoarece perioada de implementare a Programului este de 3 ani, documentul urmează a fi evaluat doar la finele perioadei de implementare, cu prezentarea raportului de evaluare ex-post până la 30 septembrie 2028.

Evaluarea va fi realizată în conformitate cu cadrul metodologic aprobat de Cancelaria de Stat: Ghidul metodologic pentru evaluarea intermediară și ex-post a politicilor publice și va respecta criteriile de relevanță, efectivitate, eficiență, durabilitate, impact și coerență.

Anexă
la Programul privind integrarea etapizată a străinilor,
inclusiv a persoanelor strămutate pentru anii 2025-2027

Planul de acțiuni pentru implementarea Programului privind integrarea etapizată a străinilor, inclusiv a persoanelor strămutate pentru anii 2025-2027

N r	Acțiune	Indicator de monitorizare	Termen de inițiere	Termen de finalizare	Autoritate responsabilă	Alte entități implicate	Buget estimat, mii lei 2025	Buget estimat, mii lei 2026	Buget estimat, mii lei 2027	Buget total estimat, mii lei	Sursa de finanțare
	Obiectiv general: Facilitarea integrării sinergice a străinilor și persoanelor strămutate în societate, asigurând un nivel decent de trai pentru fiecare și contribuind la dezvoltarea economică și socială a țării										
	Obiectivul specific nr. 1: Revizuirea a cel puțin 3 mecanisme incluzive de integrare a străinilor și punerea în aplicare a acestora până la sfârșitul anului 2027										
1.	Modificarea Legii nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova, prin ajustarea la modificările cadrului legal în domeniul azilului, admisiei străinilor	Proiect de lege adoptat	Februarie 2026	Decembrie 2026	Ministerul Afacerilor Interne	Ministerul Sănătății; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Culturii, Compania Națională de Asigurări în		129,0		129,0	35.01

						Medicină; Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova					
2.	Elaborarea mecanismului inter-instituțional pentru stabilirea unei coordonări eficiente a procesului de integrare a străinilor în Republica Moldova	Hotărâre de Guvern aprobată	Iunie 2026	Noiembrie 2026	Ministerul Afacerilor Interne	Ministerul Sănătății; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Culturii		189,0		189,0	35.01; Asistență externă
3.	Modificarea HG nr. 553/2017 întru revizuirea conceptului centrului de integrare pentru străini la nivel teritorial – consolidarea funcțională	Hotărâre de Guvern aprobată	Ianuarie 2026	Mai 2026	Ministerul Afacerilor Interne	Ministerul Sănătății; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Culturii, Compania Națională de Asigurări în		189,0		189,0	35.01

						Medicină; Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova					
4.	Elaborarea proiectului de lege privind admisia, șederea și supravegherea străinilor în Republica Moldova	Proiect de lege adoptat	Mai 2025	Iunie 2026	Ministerul Afacerilor Interne	Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Educației și Cercetării.	208,0	116,0		324,0	35.01
5.	Elaborarea proiectului de Hotărâre de Guvern privind aprobarea Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Migrație”	Hotărâre de Guvern aprobată	Ianuarie 2027	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne				117,0	117,0	35.01
6.	Construcția noului sediu al aparatului central al Inspectoratului General pentru Migrație și al Direcției regionale Centru în scopul gestionării mai eficiente a străinilor	Complex de clădiri destinate aparatului central al Inspectoratului General pentru Migrație și Direcției regionale Centru, construite și date în exploatare până în 2027	Iulie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)		76000,0	76000,0	76000,0	228000,0	Neacoperit (Asistență externă)
7.	Fortificarea capacităților Centrelor de integrare pentru străini din cadrul Direcțiilor regionale ale	Pregătirea personalului Centrelor de integrare pentru	Octombrie 2025	Decembrie 2026	Ministerul Afacerilor Interne		400,0	400,0		800,0	Asistență externă (proiect:

	IGM (Bălți, Chișinău, Cahul) în vederea promovării toleranței și a respectului pentru diversitate culturală și organizarea de campanii de sensibilizare a publicului cu privire la discriminare.	străini de a oferi servicii de calitate și adaptate la nevoile specifice ale străinilor; Număr de evenimente/sesiuni informative organizate; Numărul de cazuri de discriminare raportate și soluționate			(Inspectoratul General pentru Migrație)						Banca Mondială)
8.	Dezvoltarea unor mecanisme optime și eficiente de evidență a străinilor	Act normativ aprobat; Sistem informațional ajustat și digitalizat; Mecanism implementat.	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Agencia Servicii Publice	12666,7	25333,4		38000,0	Neacoperit (Asistență externă)
9.	Integrarea în portofelul național de identitate digitală (Wallet), dezvoltat în baza serviciului guvernamental de identitate și semnătură electronică mobilă (EvoSign) a actelor de identitate pentru străini	Cartea de rezidență integrată în portofelul național de identitate digitală	Ianuarie 2026	Martie 2026	Agencia de Guvernare Electronică	Agencia Servicii Publice Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)		100,0		100,0	03.03
10.	Dezvoltarea conceptului și operaționalizarea unui Centru Multifuncțional de Integrare pentru Străini în cadrul Inspectoratului General pentru migrațiune - proiect pilot	Concept elaborat și aprobat	Mai 2025	Iunie 2026	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Agencia Servicii Publice; Ministerul Sănătății; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și	162,0	162,0		324,0	35.01

						Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării					
11.	Elaborarea anuală a profilului străinilor aflați în Republica Moldova pentru stabilirea necesităților de integrare și după caz identificarea soluțiilor și măsurilor necesare pentru intervenție	Numărul de chestionare completate și evaluate (nord, centru, sud) dezagregat Raport de analiză privind profilul străinilor la nivel teritorial Raport anual elaborat și remis către Guvern.	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Sănătății	160,0	160,0	160,0	480,0	Neacoperit (Asistență externă)
12.	Consolidarea rolului Centrelor de integrare pentru străini la nivel regional pentru coordonarea și facilitarea integrării, prin conlucrarea cu autoritățile, societatea civilă și comunitățile-gazdă.	Număr activități de coordonare (ex: întâlniri, grupuri de lucru) organizate de Centrele de Integrare cu autoritățile și societatea civilă; Număr de parteneriate funcționale stabilite de Centrele de Integrare cu ONG-uri și alte instituții pentru a facilita accesul străinilor la servicii; Număr de	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)		40,0	40,0	40,0	120,0	Neacoperit (Asistență externă)

		referiri de cazuri către ONG-uri sau alte instituții, realizate de Centrele de Integrare									
13.	Asigurarea conlucrării interinstituționale pentru monitorizarea participării străinilor în activități de integrare prin încheierea acordurilor privind schimbul de date cu referire la străinii care solicită măsurile de integrare, prin platforma MConnect.	Număr de acorduri încheiate Interoperabilitatea sistemelor informaționale ale autorităților abilitate cu integrarea străinilor asigurată și funcțională	Ianuarie 2026	Aprilie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Sănătății		240,0	240,0	480,0	Neacoperit (Asistență externă)
14.	Consolidarea capacităților instituțiilor responsabile de gestionarea migrației și integrării străinilor prin implementarea și utilizarea platformelor online de instruire și dezvoltarea unui mecanism eficient de cooperare interinstituțională, orientat spre dezvoltarea profesională continuă a personalului implicat.	Număr de angajați instruiți; Număr de instruiți continue pentru funcționarii publici implicați în procesul de integrare; Mecanism de cooperare interinstituțională stabilit	Iunie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Sănătății	190,0	190,0	190,0	570,0	Neacoperit (Asistență externă)
15.	Consolidarea parteneriatului între Inspectoratul General pentru Migrație și	Număr de organizații incluse în	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul		500,0	500,0	500,0	1500,0	35.03

	societatea civilă pentru a îmbunătăți serviciile oferite străinilor și a facilita integrarea acestora.	rețea/cartografiere a; Număr de parteneriate stabilite (Acorduri/Memoranduri încheiate); Număr de planuri/programe de integrare specializate elaborate			General pentru Migrație)						
16.	Elaborarea și distribuirea materialelor informative în diferite limbi pentru a oferi străinilor informații clare și accesibile despre drepturile și obligațiile lor pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv despre oportunitățile de integrare.	Numărul de broșuri, pliante, ghiduri tipărite; Numărul de limbi în care sunt disponibile materialele	Iunie 2025	Septembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)		243,3	243,3	243,3	730,0	35.03 Asistență externă; Banca Mondială; UNHCR
17.	Desfășurarea activităților în scopul promovării diversității culturale, procesului de integrare la nivel local, prevenirii intoleranței/xenofobiei, în vederea asigurării respectării ordinii publice și securității naționale	Număr de activități desfășurate; Numărul de participanți	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Sănătății	152,3	152,3	152,3	456,8	Neacoperit (Asistență externă)

18.	Dezvoltarea Sistemului Informațional Integrat al IGM, inclusiv asigurarea fluxului automat de date între SI IGM și alte sisteme publice (prin platforma MConnect) și posibilitatea tehnică de extragere a produselor analitice	Sistem informațional creat, testat, funcțional. Interoperabilitatea sistemelor informaționale asigurată și funcțională Rapoarte statistice accesibile	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Agencia de Guvernare Electronică	266,7	266,7	266,7	800,0	Asistență externă
19.	Operaționalizarea paginii web dedicată străinilor (igm.gov.md, comisiamigratie.gov.md)	Pagină accesibilă, cu conținut dedicat integrării străinilor.	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Ministerul Sănătății; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Culturii; Economice și Digitalizării; Agenția Servicii Publice.	28,3	28,3	28,3	85,0	Neacoperit (Asistență externă)
20.	Digitalizarea serviciilor prestate străinilor și crearea oportunității de accesare a acestora, inclusiv crearea chat-bot cu inteligență artificială	Număr de servicii digitalizate Număr de aplicări/aplicanți	Ianuarie 2026	August 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Agencia de Guvernare Electronică; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Agenția Servicii Publice; Serviciul Tehnologia Informației și Securitate		124,5	124,5	249,0	Neacoperit (Asistență externă)

						Cibernetică; Ministerul Muncii și Protecției Sociale					
21.	Facilitarea accesului străinilor la măsuri de integrare inclusiv prin utilizarea soluțiilor digitale (Platforme digitale pentru integrarea străinilor – studierea limbii române și orientare socio-culturală; informații necesare statutului legal deținut etc.)	Platformă creată și funcțională Numărul de utilizatori ai platformei Numărul de resurse disponibile pe platformă.	Iunie 2025	Iunie 2026	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Sănătății	482,5	482,5		965,0	Banca Mondială
22.	Atragerea fondurilor prin participarea activă la rețelele internaționale de cooperare în domeniul migrației și integrare și accesarea de fonduri europene pentru finanțarea proiectelor de integrare	Suma fondurilor europene atrase pentru proiecte de integrare Numărul de proiecte de cooperare implementate cu alte țări	Ianuarie 2026	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Sănătății		60,0	60,0	120,0	Neacoperit (Asistență externă)
23.	Organizarea unei campanii de informare și popularizare privind Programului național privind integrarea etapizată a străinilor, inclusiv a persoanelor strămutate, pentru perioada 2025-2027	Număr de persoane informate Numărul de vizualizări/afișări ale materialelor publicitare online Numărul de exemplare ale	Mai 2025	Iunie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Ministerul Sănătății; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale;	22,3	22,3	22,3	67,0	35.01

		materialelor informative distribuite				Ministerul Culturii					
	Buget total pentru Obiectivul nr. 1						91522,1	105128,3	78144,4	274794,8	
Obiectivul specific nr. 2: Diversificarea până în 2027 a accesului la măsuri de asistență socială pentru străini aflați în situație de dificultate și îmbunătățirea nivelului de incluziune socială a acestora, cu accent pe nevoile specifice ale femeilor și fetelor											
24.	Dezvoltarea sistemului informațional UAHELP în vederea centralizării și digitalizării proceselor de colectare a datelor dezagregate privind plasamentul persoanelor strămutate, inclusiv a celor din familii gazdă.	Sistem informațional funcțional	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		190,0	190,0		380,0	WFP Moldova; ICNUR Moldova
25.	Modificarea HG 270/2014 cu privire la aprobarea instrucțiunilor privind mecanismul de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului în contextul Consolidării mecanismului de identificare, monitorizare a copiilor aflați în situație de risc.	Hotărâre de Guvern aprobată	Iulie 2025	Decembrie 2025	Ministerul Muncii și Protecției Sociale (Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie)	Ministerul Afacerilor Interne	350,0			350,0	90.06; 90.12 Asistență externă UNICEF ICNUR
26.	Asigurarea asistenței și protecției cetățenilor străini victime ale violenței în familie, violenței împotriva	Numărul victimelor asistate, dezagregat pe criterii de sex,	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		300,0	300,0	300,0	900,0	OIM UNFPA UN WOMEN

	femeilor și traficului de ființe umane	vârstă, mediu de reședință, dizabilitate, etnie, formă de abuz sau exploatare									
27.	Consolidarea capacităților pentru personalul din sistemul de asistență socială pentru îmbunătățirea suportului oferit străinilor, inclusiv persoanelor strămutate de pe teritoriul altor state beneficiare de protecție temporară	Numărul instruirilor desfășurate; Numărul de specialiști beneficiari de instruire	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		333,3	333,3	333,3	1000,0	90.02; Surse externe
28.	Instruirea personalului în identificarea victimelor traficului de ființe umane în rândul străinilor	Numărul de instruirii desfășurate pentru personalul relevant Numărul de victime ale traficului de ființe umane identificate Numărul de victime ale traficului de ființe umane referite către servicii de asistență și protecție	Iunie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne; (Inspectoratul General al Poliției, Academia „Ștefan cel Mare”; Inspectoratul General al Poliției de Frontieră; Inspectoratul General pentru Migrație)		69,6	69,6	69,6	208,9	35,02
29.	Asigurarea funcționalității și eficientizarea mecanismului de accesare a asistenței financiare oferite de partenerii externi pentru	Numărul persoanelor strămutate care au beneficiat de asistență financiară din	Mai 2025	Iunie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Ministerul Afacerilor Interne	6125,0			6125,0	ICNUR Parteneri de dezvoltare ;

	persoanele strămutate, beneficiare de protecție temporară	partea partenerilor de dezvoltare									
30.	Asigurarea funcționalității și eficientizarea mecanismului de acordare a suportului financiar de către partenerii externi destinat familiilor gazdă care oferă adăpost persoanelor strămutate, beneficiare de protecție temporară, precum și categoriilor vulnerabile din rândul cetățenilor Republicii Moldova	Numărul beneficiarilor care au beneficiat de suport financiar din partea partenerilor de dezvoltare	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		6125,0			6125,0	Asistență externă ICNUR World Food Program Alți partenerii de dezvoltare
31.	Consolidarea coeziunii sociale dintre străini, inclusiv persoane strămutate de pe teritoriul altor state beneficiare de protecție temporară și comunitatea gazdă prin participare incluzivă și cetățeni implicați	Numărul de acțiuni realizate; numărul de participanți din rândul străinilor, inclusiv a persoanelor strămutate și comunității gazdă	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		50,0	50,0		100,0	Asistență externă ICNUR
32.	Negocierea unui nou Acord dintre Republica Moldova și Ucraina în domeniul securității sociale bazat pe principiul proporționalității.	Runde de negocieri desfășurate; Acorduri negociate și semnate	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Ministerul Afacerilor Externe	79,8	79,8	79,8	239,4	90.02
33.	Desfășurarea campaniilor de informare în scopul promovării Serviciului de asistență telefonică	Numărul campaniilor de informare realizate	Iulie 2025	Decembrie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		544,0	544,0		1088,0	90.06

	gratuită (Telefonul copilului)										
34.	Asigurarea măsurilor de asistență socială adresate familiilor cu copii originari din Ucraina	Numărul copiilor originari din Ucraina beneficiari de măsuri de asistență socială	Mai 2025	Iunie 2025	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Casa Națională de Asigurări Sociale	4600,0			4600,0	UNICEF
35.	Negocierea Acordului dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la cooperarea în domeniul repatrierii copiilor neînsoțiți la locul habitual de trai a acestora	Numărul ședințelor organizate	Octombrie 2025	Septembrie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Ministerul Afacerilor Externe	120,5	120,5		241,0	90.06; Asistență externă
36.	Consolidarea capacităților autorităților administrației publice locale în susținerea femeilor victime și femeilor cu multiple vulnerabilități, inclusiv din rândul refugiatelor asistate la nivel local și care au acceptat integrarea în comunitate pe termen lung	Reprezentanți ai serviciului public instruiți; Numărul de reprezentanți ai autorităților publice locale instruiți (dezagregat pe categorii de funcție, rural/urban, sex)	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		150,0	150,0	150,0	450,0	Asistență externă
37.	Elaborarea și diseminarea materialelor informaționale în limba ucraineană pentru femeile refugiate privind prevenirea violenței în familie și violenței împotriva femeilor și traficului de ființe umane	Materiale informaționale elaborate și diseminate	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Agencia Relații Interetnice; Agenția Națională de Prevenire și Combateră a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie	20,0	20,0	20,0	60,0	OIM; UN Women; UNFPA; ICNUR

	Buget total pentru Obiectivul nr. 2						19057,2	1857,4	952,7	21867,3	
	Obiectivul specific nr. 3: Implementarea a 3 mecanisme de stimulare a dezvoltării economice pentru integrarea străinilor pe piața muncii, până în anul 2027										
38.	Proiect de Lege de modificare a unor acte normative (Legea nr. 81/2004 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător)	Proiect de lege adoptat	Mai 2025	Septembrie 2025	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	Ministerul Afacerilor Interne	208,0			208,0	50.01
39.	Instruirea muncitorilor străini, inclusiv a persoanelor strămutate (TechZone)	Numărul specialiștilor străini instruiți	Septembrie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării		830,0	830,0	830,0	2490,0	90.08; Asistență externă
40.	Informarea străinilor privind posibilitățile de accesare a suportului pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor prin programele guvernamentale	Numărul sesiunilor/eventimentelor de informare organizate;	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului)	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	83,3	83,3	83,3	250,0	50.04 Asistență externă
41.	Consolidarea capacităților Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, pentru prestarea serviciilor și măsurilor de ocupare a forței de muncă categoriilor de cetățeni străini, conform Legii 274/2011, privind integrarea străinilor	Număr de instruiți desfășurate; număr de persoane consiliate	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		4000,0	4000,0	4000,0	12000,0	90.08
42.	Informarea, într-un limbaj accesibil, a cetățenilor străini privind condițiile de identificare și ocupare a unui loc de	Mecanism elaborat și aplicat	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale (Agenția	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul	60,0	60,0		120,0	90.08

	muncă în Republica Moldova				Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)	General pentru Migrație)					
43.	Desfășurarea campaniilor de informare și conștientizare despre riscurile migrației ilegale și despre drepturile cetățenilor străini - angajați, inclusiv campanii destinate agenților economici	Numărul campaniilor de informare realizate; Numărul agenților economici informați cu privire la condițiile angajării cetățenilor străini. Numărul cetățenilor străini antrenați în muncă informați despre drepturile și garanțiile prevăzute de legislația națională	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație, Inspectoratul General al Poliției) Ministerul Muncii și Protecției Sociale (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)		26,7	26,7	26,7	80,0	35.03 Asistență externă
44.	Antrenarea cetățenilor străini în măsuri de promovare a ocupării forței de muncă (servicii și măsuri active) oferite de ANOFM, în condițiile Legii nr. 274/2011	Numărul cetățenilor străini beneficiari ai măsurilor și serviciilor de ocupare	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Muncii și Protecției Sociale (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	37333,3	37333,3	37333,3	112000,0	90.08
45.	Acordarea, conform legislației, a suportului pentru identificarea unui loc de muncă și angajare	Numărul beneficiarilor de protecție temporară	Mai 2025	Martie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		390,0	390,0		780,0	90.08

	beneficiarilor de protecție temporară	înregistrați la ANOFM (Termenul de implementare poate varia în dependență de modificarea HG nr. 21/2023 (prelungirea protecției temporare))			(Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)						
	Buget total pentru Obiectivul nr. 3						42931,3	42723,3	42273,3	127928,0	
Obiectivul specific nr. 4: Asigurarea accesului la servicii de sănătate esențiale pentru cel puțin 90% dintre străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova cu statut legal până la sfârșitul anului 2027, prin instituirea unor mecanisme durabile și sustenabile											
46.	Elaborarea și aprobarea listelor de servicii medicale pentru străinii neîncadrați în sistemul Asigurare obligatorie de asistență medicală diferențiate pe categorii de beneficiari (persoane cu nevoi speciale, solicitanți de azil, copii	Nr. de categorii de străini beneficiari ai pachetelor de servicii medicale	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Sănătății (Agenția Națională pentru Sănătate Publică); Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră)	Compania Națională de Asigurări în Medicină	899,7	623,7		1523,4	80.01 80.02 35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM)
47.	Studiu de analiză a cadrului normativ național conex domeniului etc.) pentru a asigura accesul străinilor la serviciile de sănătate, în special al copiilor	Studiu elaborat, propuneri de modificarea a cadrului normativ	Iulie 2025	Decembrie 2026	Ministerul Sănătății	Compania Națională de asigurări în medicină; Ministerul Afacerilor Interne	539,3	303,1		842,4	80.01; 80.02; 35.01; 35.03; Asistență externă (OMS,

	străini , inclusiv prin intermediul asigurărilor facultative					(Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră)					OIM, UNICEF)
48.	Elaborarea și aprobarea mecanismelor de acces al străinilor la serviciile de sănătate	Mecanisme dezvoltate și aprobate	Iulie 2026	Iulie 2027	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră)	Compania Națională de asigurări în medicină		628,1	483,7	1111,8	80.01 80.02 35.01 35.03 (OMS, OIM, UNICEF)
49.	Ajustarea reglementărilor ce țin de accesul solicitanților de azil, refugiaților și migranților nedocumentați la serviciile medicale și tratament inclus în programele naționale (pachet de beneficii, traseul pacientului, prestator de servicii medicale, finanțare, etc.).	Hotărâre a Guvernului adoptată	Iulie 2026	Iulie 2027	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră)			213,6	239,2	452,8	80.01; 80.04; 80.02; 35.01; 35.03; OMS, OIM Asistență externă
50.	Elaborarea conceptului de soluție IT pentru punerea în aplicare a cadrului normativ (evidență, finanțare, raportare, schimb de date etc.).	Document de concept IT elaborat și validat	Iulie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Sănătății	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație), Compania Națională de	1384,0	4750,0	4750,0	10884,0	Neacoperit (Asistență externă)

						asigurări în medicină;					
51.	Elaborarea procedurilor operaționale standard pentru gestionarea urgențelor de sănătate publică în cazul străinilor în cadrul centrelor de plasament (traseul beneficiarului).	Nr. de proceduri operaționale standard elaborate	Iulie 2026	Iulie 2027	Ministerul Sănătății	Agenția Națională de Sănătate Publică; Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră)		304,2	214,0	518,2	80.01; 80.04; 80.02; 35.01; 35.03; Asistență externă OMS, OIM
52.	Instruirea personalului medical privind accesul la servicii de sănătate a străinilor și aplicarea corectă a prevederilor actelor normative în vigoare	Nr. de sesiuni; Nr. de personal medical instruit	Iulie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Sănătății	Agenția Națională de Sănătate Publică; Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră);	532,0	532,0	178,6	1242,6	Asistență externă (OMS, OIM)
53.	Elaborarea materialelor informaționale privind accesul la servicii de sănătate pentru străini	Pondere unităților medicale dotate cu materiale informaționale în limbi relevante (română, rusă, engleză) elaborate pentru străini	Iulie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	Agenția Națională de Sănătate Publică	942,8	742,8	389,2	2074,8	80.04 80.01 80.02 35.01 35.03 Asistență externă (OMS, OIM UNICEF)

54.	Asigurarea acoperirii financiare a serviciilor medicale acordate străinilor, inclusiv din surse externe	Rata acoperirii serviciilor medicale acordate străinilor din fonduri externe	Iulie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Sănătății; Ministerul Finanțelor	Compania Națională de Asigurări în Medicină; Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră)	33000,0	53042,4	35361,6	121404,0	Neacoperit (Asistență externă)
	Buget total pentru Obiectivul nr. 4						37297,8	61139,9	41616,3	140054,0	
Obiectivul specific nr. 5: Creșterea accesului și ratei de integrare a străinilor în sistemul educațional național cu 10 % până în 2027, prin programe de sprijin și adaptare											
55.	Ajustarea cadrului național normativ la actele UE pentru asigurarea accesului la educație în Republica Moldova a cetățenilor străini	Regulamente-cadru de admitere la toate ciclurile de învățământ actualizate	Mai 2025	Decembrie 2025	Ministerul Educației și Cercetării		120,0			120,0	88.01 88.06 88.08 88.09 88.10
56.	Elaborarea și aprobarea Regulamentului privind studiile străinilor în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova	Hotărâre de guvern aprobată	Mai 2025	Decembrie 2025	Ministerul Educației și Cercetării		60,0			60,0	88.10
57.	Elaborarea și aprobarea Regulamentului de recunoaștere și echivalare a actelor de studii și calificărilor obținute în diferite contexte	Hotărârea de Guvern aprobată	Mai 2025	Iunie 2026	Ministerul Educației și Cercetării	Ministerul Afacerilor Externe	57,5	57,5		115,0	88.10
58.	Consolidarea capacităților Centrelor de recunoaștere din cadrul	Nr. de seminare organizate;	Iunie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Educației și Cercetării		180,0	360,0	360,0	900,0	88.13

	instituțiilor de învățământ superior/profesional tehnic și Organele Locale de Specialitate în Domeniul Învățământului privind recunoașterea actelor de studii obținute în străinătate	Nr. persoane instruite									Neacoperit (Asistență externă)
59.	Dezvoltarea programelor de mobilitate și schimburi academice	Numărul de studenți străini în mobilitate;	Septembrie 2026	Iulie 2027	Ministerul Educației și Cercetării	Ministerul Culturii	116,7	116,7	116,7	350,0	88.10;
60.	Dezvoltarea site-ului „Study in Moldova”	Site dezvoltat și funcțional	Mai 2025	Decembrie 2025	Ministerul Educației și Cercetării		200,0			200,0	Proiectul Băncii Mondiale
61.	Aprobarea și implementarea programului privind internaționalizarea învățământului superior din Republica Moldova pentru anii 2026-2028.	Ordin elaborat și aprobat	Decembrie 2025	Decembrie 2025	Ministerul Educației și Cercetării		6400,0			6400,0	Proiectul Băncii Mondiale
62.	Deschiderea centrelor de ghidare și asistență pentru studenții străini în instituțiile de învățământ superior	Nr. de centre deschise	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Educației și Cercetării		100,0	100,0	100,0	300,0	Neacoperit (Asistență externă)
63.	Implicarea studenților și profesorilor străini în proiecte de cercetare internaționale	Numărul anual de studenți și străini implicați în proiecte de cercetare internaționale	Octombrie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Educației și Cercetării	Ministerul Culturii	200,0	200,0	200,0	600,0	Asistență externă
64.	Organizarea Târgurilor locurilor de muncă și stagii	Numărul anual de târguri organizate; Numărul anual de	Iunie 2025	Iunie 2026	Ministerul Muncii și	Ministerul Educației și Cercetării	300,0	300,0		600,0	88.08; 88.10

		studenți străini participanți;			Protecției Sociale	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Camera de Comerț					
65.	Aprobarea Metodologiei privind învățarea limbii române de către străini	Metodologie aprobată	Mai 2025	Decembrie 2025	Ministerul Educației și Cercetării		100,0			100,0	88.10; Asistență externă
66.	Elaborarea și aprobarea curriculumului privind învățarea limbii române pentru străini conform Cadrului European de Referință pentru Limbi	Curriculum elaborat și aprobat; Formatori instruiți	August 2025	Decembrie 2026	Ministerul Educației și Cercetării	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație) Ministerul Culturii	60,0	140,0		200,0	Neacoperit (Asistență externă)
	Buget total pentru Obiectivul nr. 5						7894,2	1274,2	776,7	9945,1	
Obiectivul specific nr. 6: Punerea în aplicare a cel puțin 6 măsuri culturale pentru incluziunea străinilor până în anul 2027											
67.	Organizarea de evenimente și forumuri pentru facilitarea dialogului intercultural, promovarea incluziunii și sprijinirea integrării străinilor, prin implicarea activă a autorităților locale, asociațiile obștești și societatea civilă și crearea unor spații de dialog între comunitatea locală și cea a străinilor	Numărul de evenimente comune organizate la nivel local/regional. Diversitatea evenimentelor (dezbateri, evenimente TV, maraton etc.) Număr de participanți	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)		1666,7	1666,7	1666,7	5000,1	35.03 Asistență externă
68.	Dezvoltarea serviciului de mediator cultural pentru a facilita interacțiunea dintre	Numărul de mediatori culturali identificați și instruiți,	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul	Ministerul Educației și Cercetării; Agenția Relații Interetnice;	750,0	750,0		1500,0	35.03

	străini și autoritățile statului	Numărul de cazuri în care a fost utilizat serviciul de mediator cultural			General pentru Migrație)	Ministerul Culturii					
69.	Organizarea și desfășurarea activităților cultural-artistice și atelierelor tematice de recreere pentru copiii străini și familiile acestora	Cel puțin - 3 spectacole „Zâmbete pentru copii din Ucraina” (în limba engleză, ucraineană, franceză); 38 evenimente „Culorile Copilăriei” - 400 copii străini participanți; 20 ateliere de lucru - 500 copii străini participanți;	Mai 2025	Iunie 2027	Ministerul Culturii		240,0	240,0	240,0	720,0	85.01 85.02
70.	Organizarea și desfășurarea activităților pentru promovarea incluziunii și dialogului intercultural, care includ dezvoltarea colecțiilor de carte, ateliere tematice, evenimente de sensibilizare a societății, precum și colaborarea profesională cu biblioteci naționale și internaționale pentru schimb de experiență.	700 u.m. Numărul anual de resurse informaționale achiziționate și împrumutate; 120 de utilizatori (anual) 4 evenimente organizate anual și 80 participanți per an 4 activități desfășurate și 80 participanți per an	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Culturii		33,0	33,0	33,0	99,0	85.02
71.	Promovarea integrării străinilor prin activități educaționale, evenimente culturale și de sensibilizare,	54 de activități educaționale organizate și desfășurate anual; 20 de bibliotecari	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Culturii		202,0	202,0	202,0	606,0	85.02

	completarea colecțiilor cu resurse informaționale relevante și cursuri de formare pentru bibliotecari.	instruiți anual în cadrul cursurilor de limbă engleză; 3 evenimente anual de sensibilizare organizate; 50 de programe și evenimente anual pentru promovarea toleranței și diversității culturale și lingvistice; 50 de evenimente culturale organizate și desfășurate anual cu participarea persoanelor străine; Numărul anual de resurse informaționale adăugate la colecțiile Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” – 30 documente									
72.	Organizarea excursiilor ghidate în cadrul muzeelor și organizarea atelierelor și școlilor de vară tematice	Cca 800-950 de participanți străini anual la excursii ghidate în cadrul muzeelor 30 de participanți străini anual la atelierele de	Mai 2025	Iunie 2027	Ministerul Culturii		26,7	26,7	26,7	80,1	85.01

		confeționare a cămășii tradiționale; 30 de participanți străini anual la atelierele și școlile de vară pentru deprinderea artei țesutului și țeserea unui covoraș; 250-300 de participanți străini anual la atelierele tematice (confeționarea măștișoarelor, încondeierea ouălor, confeționarea măștilor specifice teatrului popular de iarnă); 200-300 de participanți străini anual la lecțiile deschise, mesele rotunde și seminarele pe tema dialogului intercultural și a toleranței în Republica Moldova.									
73.	Organizarea și desfășurarea atelierelor de creație și tururilor ghidate pentru copii și adulți străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova	40 de participanți străini anual la ateliere de creație; 50 de participanți străini anual la tururi ghidate	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Culturii		12,5	12,5	12,5	37,5	85.02

74.	Organizarea de evenimente culturale și educative pentru promovarea diversității și integrarea refugiaților/străinilor în comunitatea locală.	1 expoziție tematică anuală despre cultura și tradițiile străinilor, 100 participanți anual; 5 ateliere educative bilingve anual pentru copiii refugiați/strămutați, 75 copii străini anual; 3 tururi ghidate anual pentru refugiați, disponibile în limbile rusă, română și engleză, 60 participanți străini anual	Mai 2025	Decembrie 2027	Ministerul Culturii		48,0	48,0	48,0	144,0	Asistență externă Ambasada Ucrainei în Republica Moldova
75.	Organizarea și desfășurarea atelierelor tematice de creație, expozițiilor de traduceri din limba ucraineană și întâlnirilor cu scriitori ucraineni	Numărul de participanți străini	Mai 2025	Noiembrie 2027	Ministerul Culturii		11,0	11,0	11,0	33,0	85.02
76.	Asigurarea activității de consolidare a capacităților persoanelor străine din Republica Moldova în domeniul turismului	Minim 1 curs de instruire organizat anual; Numărul de străini instruiți	Februarie 2026	Noiembrie 2027	Ministerul Culturii	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)		10,0	10,0	20,0	66.02 Asistență externă
77.	Organizarea tururilor informaționale destinate promovării turismului național, cu implicarea persoanelor străine din Republica Moldova	Minim 1 tur informațional organizat și desfășurat; Numărul de străini participanți	Mai 2025	Noiembrie 2027	Ministerul Culturii	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Migrație)	9,0	9,0	9,0	27,0	66.02 Asistență externă

	Buget total pentru Obiectivul nr. 6						2998,9	3008,9	2258,9	8266,7	
Obiectivul specific nr. 7: Sporirea capacității de acoperire a necesităților persoanelor strămutate vulnerabile, privind dreptul la o locuință decentă											
78.	Elaborarea unei analize privind crearea unui mecanism de parteneriat public-privat pentru a stimula investițiile în locuințe destinate persoanelor strămutate	Raport elaborat	Ianuarie 2027	Iunie 2027	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Ministerul Muncii și Protecției Sociale			50,0	50,0	61.01
79.	Asigurarea gestionării eficiente și finanțării durabile a centrelor de plasament pentru persoanele strămutate beneficiare de protecție temporară	Numărul centrelor funcționale; numărul beneficiarilor în cadrul Centrelor de plasament pentru persoane strămutate de pe teritoriul altor state beneficiare de protecție temporară	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		8600,0	8600,0		17200,0	ICNUR Partenerii de dezvoltare, Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie
80.	Reorganizarea/consolidarea Centrelor de plasament pentru persoane strămutate de pe teritoriul altor state și identificarea opțiunilor de relocare corespunzătoare pentru beneficiarii din grupurile vulnerabile cu protecție temporară din centrele de plasament	Numărul beneficiarilor relocați din centrele de plasament conform opțiunilor de relocare	Mai 2025	Decembrie 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale		8600,0	8600,0		17200,0	IFRC pentru 2025: 500 mii USD (9000 mii lei) Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICNUR) și 400 mii franci elvețieni (8200 mii lei) Federația Internațională

											a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie (IFRC)”;
81.	Calificarea personalului din cadrul Centrelor de plasament pentru persoane strămutate și refugiate pentru sprijinirea victimelor	Cel puțin 1 angajat din fiecare centru instruit privind acordarea suportatului victimelor	Septembrie 2025	Decembrie 2027	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Agencia Națională de Prevenire și Combateră a Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie	20,0	20,0	20,0	60,0	90.01 ICNUR; OIM; UNFPA.
	Buget total pentru Obiectivul nr. 7						17220,0	17220,0	70,0	34510,0	
	BUGET TOTAL						218921,5	232352,0	166092,3	617365,8	

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii de Guvern pentru aprobarea Programului național
privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru
perioada 2025-2027

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii de Guvern pentru aprobarea Programului național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027, a fost elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne pe platforma Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului, instituită prin Hotărârea Guvernului nr. 947/2018 cu privire la constituirea Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii a fost elaborat în temeiul art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), care prevăd atribuțiile Guvernului în aprobarea documentelor de politici și acte normative. Elaborarea proiectului este prevăzută în Planul național de dezvoltare pentru anii 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 361/2024, acțiunea nr. 89 precum și în Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024, acțiunea nr. 153.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Pe parcursul evoluției și apropierea de standardele UE, Republica Moldova au implementat politici de facilitare a mobilității pentru cetățenii moldoveni, în special prin acorduri de liber schimb și programe de muncă în statele UE. Totodată, autoritățile moldovenești au adaptat cadrul normativ la standardele UE în contextul aplicării măsurilor de protecție pentru solicitanții de o formă de protecției, pentru străinii ce sosesc în Republica Moldova într-o formă reglementată și ordonată. Procesul de integrare în Uniunea Europeană presupune și adaptarea sistemului legislativ și instituțional pentru a face față fluxurilor migratorii, inclusiv prin consolidarea controalelor la frontieră și cooperarea internațională în domeniul securității. De asemenea, se pune un accent deosebit pe integrarea migrantilor în societatea moldovenească. Astfel, gestionarea fluxurilor migratorii se află într-o continuă adaptare, în scopul alinierii la standardele europene, dar și pentru a răspunde nevoilor economice și sociale ale țării. În ultimii 10 ani s-au produs schimbări majore la nivelul fluxurilor de migrație, prin intensificarea acestora, în special în perioade de criză, care au avut și continuă să producă impact semnificativ de ordin economic, social și

politic pentru Republica Moldova (RM). Imigrarea în RM în ultimii ani înregistrează tendințe constant crescânde, astfel în anul 2021 numărul străinilor din Republica Moldova a constituit **18 874** de persoane, dintre care: 6 476 dețineau permise de ședere permanentă și 12 398 – permise de ședere provizorie. În același timp, în Registrul de stat al populației erau luate în evidență 1909 persoane apatride, 1434 – cu cetățenia nedeterminată și 6939 – cu pașaport de tip sovietic (modelul anului 1974).

La finele anului 2021 în Moldova locuiau 173 de persoane cu statut de refugiat, înregistrând o creștere nesemnificativă cu 13,8 % față de anul 2017.

De la 24 februarie 2022 și până la instituirea mecanismului de protecție temporară, șederea în Republica Moldova și accesul la drepturile de care puteau beneficia persoanele strămutate din Ucraina erau reglementate prin Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale (CSE) a Republicii Moldova, împuternicită să emită dispoziții în vederea punerii în executare a unor măsuri în contextul declarării stării de urgență pe întregul teritoriu al Republicii Moldova, instituită prin Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24.02.2022.

Legea 270/2008 privind azilul în Republica Moldova și Dispozițiile CSE (prevederi în 11 Dispoziții) au constituit cadrul normativ național pentru reglementarea și gestionarea proceselor migrațional, precum și asigurarea drepturilor fundamentale ale persoanelor strămutate din Ucraina.

În vederea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și asigurării măsurilor de protecție a persoanelor strămutate, la data de 18 ianuarie 2023, Guvernul Republicii Moldova, în temeiul art. 21 din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova a aprobat acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina, precum și anumitor resortisanți ai țărilor terțe, începând cu 1 martie 2023. Această etapă importantă a oferit un statut juridic mai sigur pentru persoanele strămutate din Ucraina – un pas decisiv pentru o mai bună incluziune a persoanelor respective în Moldova.

De menționat faptul că este pentru prima dată când Republica Moldova a aprobat și implementează mecanismul de acordare a protecției temporare, alături de statele Uniunii Europene.

Conform datelor de evidență ale Inspectoratului General de Migrație (IGM), la 31 decembrie 2024, un număr de **84.904** de persoane s-au înregistrat pentru obținerea protecției temporare. Până la data de 31 decembrie 2024, **66.457** de persoane, inclusiv **16.857** de minori, au finalizat procedura și au primit documente de identitate, prezentându-se la ghișeele Inspectoratului General pentru Migrație.

Analiza datelor IGM relevă o creștere semnificativă a numărului de persoane care au solicitat și au obținut protecție temporară în Republica Moldova în 2024 comparativ cu 2023. Această creștere este, cel mai probabil, o consecință directă a continuării conflictului militar din Ucraina.

La data de 31 decembrie 2024, în sistemul de azil al Republicii Moldova se aflau 1.601 de persoane: 212 cu statut de refugiat (dintre care 1 din

Ucraina), 458 beneficiari de protecție umanitară (dintre care 207 din Ucraina) și 931 solicitanți de azil (dintre care 375 din Ucraina).

Potrivit datelor de evidență gestionate în Subsistemul informațional al IGM, la 31 decembrie 2024, pe teritoriul Republicii Moldova erau înregistrați cu acte de identitate valabile **21.596** de străini și apatrizi (față de 20.763 la 31 decembrie 2023), dintre care:

- 5.892 cu drept de ședere permanentă;
- 15.970 cu drept de ședere provizorie.

De asemenea, au fost înregistrați cu acte de identitate 20 străini (în anul 2023 - 20), din categoria persoanelor netransportabile sau imobilizate la pat, din motive de vârstă sau dizabilitate.

Pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, la 31 decembrie 2024, erau înregistrați cu acte de identitate 3.323 de străini (anul 2023 – 2.929), dintre care 1.378 cu drept de ședere permanentă și 1.945 cu drept de ședere provizorie.¹

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027 este conceput pentru a răspunde direct acestei provocări prin stabilirea măsurilor coerente și coordonate. Programul are rolul de a facilita integrarea treptată a străinilor, prin dezvoltarea măsurilor necesare pentru asigurarea accesului la educație, sănătate, locuințe, asistență socială și pe piața muncii. În absența unor măsuri concrete, coerente și sinergice, dezechilibrele economice și sociale generate de o integrare insuficientă ar putea duce la marginalizarea străinilor și la scăderea coeziunii sociale, afectând stabilitatea economică și socială a Republicii Moldova.

Programul totodată are ca scop stabilirea unui cadru de integrare multisectorială pentru instituțiile naționale și pentru partenerii internaționali, pentru a asigura respectarea drepturilor și furnizarea serviciilor socio-economice necesare persoanelor strămutate și imigranților, astfel încât, prin integrare, să poată contribui la dezvoltarea durabilă a comunității.

Acesta este aliniat cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, care recunoaște migrația ca un factor complementar al dezvoltării durabile a statului, vizând promovarea incluziunii sociale, reducerea inegalităților și asigurarea accesului la resurse și servicii pentru toți, prin aplicarea principiului „A nu lăsa pe nimeni în urmă”. De asemenea, programul este planificat în Planul Național de Dezvoltare 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 361/2024. Programul este elaborat sub umbrela Strategiei de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului

¹ Sursa IGM

nr. 658/2022.

Programul consideră și respectă prevederile cadrului normativ național, inclusiv Legea nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova și Hotărârea Guvernului nr. 21/2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina, care reglementează statutul străinilor și beneficiarilor de protecție temporară și drepturile acestora în ceea ce privește accesul la servicii publice, sănătate, educație și piața muncii. La fel, Programul este sinergic cu alte documente de politici publice din domenii conexe.

Intervențiile planificate vizează următoarele sectoare:

- *Educație*: acces la educație pentru copii și adulți, inclusiv cursuri de limbă și programe de formare profesională, recunoașterea calificărilor.

- *Asistență socială*: asigurarea măsurilor de asistență socială pentru străini, inclusiv pentru persoanele strămutate de pe teritoriul altor state, beneficiare de protecție temporară aflate în situație de dificultate.

- *Piața muncii*: dreptul de a lucra și sprijin în găsirea unui loc de muncă.

- *Servicii de sănătate*: acces la servicii medicale și asigurări medicale.

- *Locuințe*: acces la locuințe adecvate și sprijin în găsirea unui loc de locuit.

- *Participare socială și culturală*: posibilitatea de a participa la viața culturală și socială a comunității.

- *Drepturi și protecție juridică*: acces la justiție, protecție împotriva discriminării și drepturi legale.

- *Integrare comunitară*: programe de integrare și inițiative care promovează incluziunea socială

Documentul de politici publice răspunde angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova privind acordarea și respectarea drepturilor omului, inclusiv cele prevăzute de Convenția cu privire la statutul refugiaților 1951 pentru implementarea practică a obiectivelor stabilite în pactul Global pentru o Migrațiune Sigură, Ordonată și Reglementată în 2018, Pactul Global pentru Refugiați 2018 realizarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă și de alte angajamente internaționale care protejează drepturile străinilor și ale persoanelor strămutate. Republica Moldova, prin cooperarea cu organizații internaționale precum Agenția ONU pentru Refugiați (ICNUR) și Organizația Internațională pentru Migrație (OIM).

Programul va fi implementat pe parcursul unei perioade de 3 ani, între 2025 și 2027. Acesta asigură o integrare treptată și sustenabilă a străinilor. Documentul tratează prioritățile stabilite în baza necesităților identificate ale străinilor, și vizează ajustarea cadrului de politici, fortificarea capacităților instituționale, instituirea unor instrumente eficiente de cooperare și colaborare și nemijlocit măsuri pentru beneficiarii Programului, de la accesul la documentare și servicii de bază, până la integrarea pe piața muncii și participarea activă în viața socială și culturală.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În urma analizei efectuate, s-a concluzionat că nu există alternative viabile care să înlocuiască Programul național privind integrarea etapizată a străinilor pentru perioada 2025-2027. Problemele complexe legate de integrarea străinilor necesită o abordare integrată și coordonată, pe care doar acest program o poate oferi.

Programul va asigura o soluție sistemică, acoperind toate aspectele esențiale pentru o integrare eficientă. În plus, Republica Moldova are obligația de a respecta standardele internaționale privind drepturile omului, inclusiv prevederile Convenției privind statutul refugiaților și ale Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Impactul Programului național privind integrarea etapizată a străinilor asupra sectorului public vizează consolidarea capacităților instituțiilor implicate în gestionarea proceselor de integrare. Programul stimulează coordonarea între diverse ministere și autorități publice, precum Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, precum și între administrațiile locale, pentru implementarea măsurilor de integrare.

Prin dezvoltarea mecanismelor și a instrumentelor necesare, programul îmbunătățește eficiența și accesibilitatea serviciilor publice esențiale, cum ar fi educația, sănătatea, asistența socială și documentarea. Totodată, acesta susține formarea personalului din sectorul public pentru a răspunde mai bine nevoilor specifice ale străinilor, inclusiv prin sensibilizarea privind diversitatea culturală.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Documentul de politici implică un impact financiar semnificativ, care este justificat de necesitatea dezvoltării unui sistem de integrare eficient și sustenabil. Costurile sunt distribuite pentru acoperirea unor domenii esențiale precum accesul străinilor la educație, sănătate, locuințe și asistență socială, precum și pentru măsurile de sprijin economic și social.

O parte semnificativă a resurselor financiare va fi alocată pentru dezvoltarea infrastructurii și mecanismelor de integrare, inclusiv centre de sprijin, programe educaționale și servicii medicale adaptate nevoilor străinilor. Totodată, programul prevede costuri recurente necesare pentru operarea acestor servicii și pentru acoperirea necesităților curente ale beneficiarilor, în special pentru grupurile vulnerabile.

Integrarea străinilor pe piața muncii va contribui la creșterea economică, iar reducerea excluziunii sociale va diminua presiunile asupra sistemelor publice pe termen lung. De asemenea, fondurile alocate vor fi utilizate pentru instruirea personalului din sectorul public, ceea ce va crește eficiența și calitatea serviciilor oferite.

Distribuirea costurilor estimate de implementare a programului pe obiective și ani de implementare

	Obiective	Buget estimat, mii lei, 2025	Buget estimat, mii lei, 2026	Buget estimat, mii lei, 2027	Buget total estimat, mii lei
	Obiectiv general: Facilitarea integrării sinergice a străinilor și persoanelor strămutate în societate, asigurând un nivel decent de trai pentru fiecare și contribuind la dezvoltarea economică și socială a țării	218921,5	232352,0	166092,3	617365,8
1.	Obiectivul nr. 1. Revizuirea a cel puțin 3 mecanisme incluzive de integrare a străinilor și punerea în aplicare a acestora până la sfârșitul anului 2027	91522,1	105128,3	78144,4	274794,8
2.	Obiectivul nr. 2. Diversificarea până în 2027 a accesului la măsuri de asistență socială pentru străini aflați în situație de dificultate și îmbunătățirea nivelului de incluziune socială a acestora, cu accent pe nevoile specifice ale femeilor și fetelor.	19057,2	1857,4	952,7	21867,3
3.	Obiectivul nr. 3. Implementarea a 3 mecanisme de stimulare a dezvoltării economice pentru integrarea străinilor pe piața muncii, până în	42931,3	42723,3	42273,3	127928,0

	anul 2027				
4.	Obiectivul nr. 4. Asigurarea accesului la servicii de sănătate esențiale pentru cel puțin 90% dintre străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova cu statut legal până la sfârșitul anului 2027, prin instituirea unor mecanisme durabile și sustenabile.	37297,8	61139,9	41616,3	140054,0
5.	Obiectivul nr. 5. Creșterea accesului și ratei de integrare a străinilor în sistemul educațional național cu 10 % până în 2027, prin programe de sprijin și adaptare.	7894,2	1274,2	776,7	9945,1
6.	Obiectivul nr. 6. Punerea în aplicare a cel puțin 6 măsuri culturale pentru incluziunea străinilor până în anul 2027.	2998,9	3008,9	2258,9	8266,7
7.	Obiectivul nr. 7. Sporirea capacității de acoperire a necesităților persoanelor strămutate vulnerabile, privind dreptul la o locuință decentă.	17220,0	17220,0	70	34510,0

Distribuirea costurilor estimate de implementarea a programului pe surse și ani de implementare

Sursa de finanțare	Buget estimat, mii lei 2025	Buget estimat, mii lei 2026	Buget estimat, mii lei 2027	Total
Asistență	42889,2	19839,2	1163,3	63891,7

externă				
Buget de stat	45506,4	45344,4	42813,9	133664,7
Cofinanțare: Buget de stat, asistență externă	6344,6	6807,3	4908,4	18060,3
Buget neacoperit	124181,3	160361,1	117206,7	401749,1
Total	218921,5	232352,0	166092,3	617365,8

Autoritățile și instituțiile responsabile urmează să asigure includerea acțiunilor stabilite în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului în Strategiile Sectoriale de Cheltuieli. Totodată, o parte consistentă din costuri va fi asigurată prin programele de sprijin internațional, inclusiv contribuțiile oferite de organizații precum Agenția ONU pentru Refugiați (ICNUR), Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), Programul Alimentar Mondial al ONU (WFP), Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite (UNICEF), World Vision Ukraine Crisis Respons, Fondurile UE și alte entități partenere, ceea ce va reduce povara asupra bugetului național. Acest model de finanțare partajată subliniază caracterul sustenabil al programului și permite utilizarea optimă a resurselor disponibile.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Programul va avea un impact semnificativ asupra sectorului privat prin creșterea forței de muncă disponibile, oferind companiilor posibilitatea de a-și acoperi deficitul de personal în domenii precum construcțiile, agricultura sau IT. De asemenea, sprijinul oferit antreprenorilor străini prin eliminarea barierelor administrative va contribui la diversificarea economică și crearea de noi locuri de muncă.

Subsecvent, programul va facilita o mai bună adaptare a străinilor în mediul de afaceri local. În plus, creșterea stabilității sociale și economice, asigurată de program, poate atrage mai mulți investitori, atât locali, cât și internaționali.

4.4. Impactul social

Impactul social vizează mai multe dimensiuni esențiale. Programul contribuie la reducerea riscului de excluziune socială a străinilor, asigurând accesul acestora la servicii esențiale precum educație, sănătate, locuințe și asistență socială. Aceasta ajută la creșterea coeziunii sociale și prevenirea posibilelor tensiuni culturale sau confesionale între străini și comunitățile locale.

Prin măsuri de integrare culturală și lingvistică, programul promovează înțelegerea reciprocă și respectul între diferitele grupuri sociale. De asemenea, inițiativele incluse în program sprijină participarea activă a străinilor la viața comunității, prin implicarea în activități sociale, culturale și economice.

Un alt aspect social important este sprijinul pentru grupurile vulnerabile,

inclusiv femei, copii și persoane cu dizabilități, care beneficiază de protecție sporită și acces egal la resurse. În ansamblu, programul întărește solidaritatea socială și creează un mediu mai incluziv pentru toți locuitorii Republicii Moldova.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal Nu se aplică.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen Impactul documentului de politici propus asupra echității și egalității de gen este semnificativ și reflectă angajamentul de a asigura un acces echitabil și nediscriminatoriu la resurse și oportunități pentru toți beneficiarii, indiferent de gen. Totodată, acesta pune un accent deosebit pe sprijinirea femeilor, în special a celor din grupuri vulnerabile, cum ar fi refugiatele și mamele cu copii mici. Acesta include măsuri care asigură accesul egal la educație, locuri de muncă și servicii de sănătate, precum și sprijin specific pentru femeile însărcinate și mamele singure. De asemenea, programul promovează integrarea socială și economică prin eliminarea barierelor culturale și legale care pot dezavantaja femeile în procesul de adaptare la noile condiții. Prin abordarea acestor aspecte, programul contribuie la reducerea inegalităților de gen și la crearea unui mediu mai incluziv și echitabil, în care toți membrii comunității să poată participa activ și în mod egal la viața economică și socială.
4.5. Impactul asupra mediului Nu se aplică.
4.6. Alte impacturi și informații relevante Nu este aplică.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a Proiectului Hotărârii de Guvern a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Afacerilor Interne, compartimentul „Transparență decizională, consultări publice” și pe portalul guvernamental https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-de-hotarire-de-guvern-privind-elaborarea-mecanismului-de-integrare-etapizata-a-strainilor-inclusiv-a-persoanelor-stramutate-din-ucraina/13265 și pentru consultare publică

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-de-guvern-pentru-aprobarea-programului-national-privind-integrarea-etapizata-a-strainilor-in-republica-moldova-pentru-perioada-2025-2027/13265#filterEtape42049>

În vederea elaborării Programului Național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027 au fost instituite 7 grupuri de lucru sectoriale: *Grup de lucru în domeniul angajării și dezvoltării economice; Grup de lucru în domeniul educației; Grup de lucru în domeniul sănătății; Grup de lucru în domeniul culturii și relațiilor interetnice; Grup de lucru în domeniul documentării și determinării statutului străinilor; Grupurile de lucru intersectorial; Grup de lucru în domeniul protecției copilului; Grupul de lucru în domeniul combaterii violenței și discriminării.*

În procesul de elaborare proiectul a parcurs mai multe iterații de prezentare a propunerilor și consultare pe platforma Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului. Totodată, au fost desfășurate cca. 15 ședințe de lucru pentru examinarea acestuia. La fel, proiectul a fost expediat în adresa grupurilor de lucru și autorităților pentru validarea prealabilă a conținutului, fiind recepționate 17 contribuții.

Proiectul Programului a fost consultat cu UN Women, Grupul de lucru pentru dizabilitate și vârstă (DATF), ICNUR, UNICEF, Consiliul Norvegian pentru Refugiați, Organizația Internațională pentru Migrație, Congresul Național al Ucrainenilor din Moldova, precum și cu Platforma pentru Egalitate de Gen din Republica Moldova. Comentariile și recomandările formulate în cadrul consultărilor au fost luate în considerare la definitivarea proiectului Programului.

Totodată, proiectul a fost avizat de către următoarele autorități: Ministerul Finanțelor, Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Justiției, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Muncii și Protecției Sociale (inclusiv Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă), Ministerul Sănătății, Agenția Națională de Prevenire și Combateră a Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie, Oficiul Avocatului Poporului, Congresul Autorităților Locale din Moldova.

La fel menționăm că proiectul a fost supus spre consultare publică partenerilor de dezvoltare, societății civile.

Obiecțiile și propunerile înaintate de către autoritățile, societatea civilă menționate supra, au fost reflectate în Tabelul sintezei obiecțiilor și propunerilor.

7. Concluziile expertizelor

În conformitate cu prevederile pct. 63.4. și 63.14. din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, atât Conceptul Programului cât și proiectul Programului au fost prezentate spre evaluarea calității și conformității documentului de politici publice, către Cancelaria de Stat. În rezultatul

evaluării conformității a fost ajustat, potrivit cerințelor menționate în avizele Cămarilor de Stat și Ministerului Finanțelor.

Potrivit art. 34 alin. (1), art. 36 și art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul a fost supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției. Obiecțiile și propunerile înaintate de către autoritățile menționate supra, au fost reflectate în Tabelul sintezei obiecțiilor și propunerilor.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul se încadrează în cadrul de planificare strategică și sistemul actelor normative. Adoptarea proiectului nu va implica aprobarea, modificarea sau abrogarea altor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Programului Național privind Integrarea Etapizată a Străinilor în Republica Moldova urmează să respecte cerințele de monitorizare, evaluare și raportare. Monitorizarea sistemică a politicilor și activităților planificate oferă transparență, responsabilitate și asigură utilizarea eficientă a resurselor dedicate. Prin urmare, Programul urmează să respecte următorul mecanism de monitorizare, evaluare și raportare.

În procesul de monitorizare, evaluare și raportare, Ministerul Afacerilor Interne, prin prisma domeniilor de competență statuate în Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, pct. 6, alin 4) gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor, va asigura rolul de coordonator. Totodată, responsabilitatea pentru punerea în aplicare a Planului de acțiuni, este asumată de fiecare autoritate, conform domeniilor de competență și acțiunilor atribuite.

Sistemul de monitorizare va include colectarea periodică de date, analiză și raportare a indicatorilor.

Rapoartele anuale de monitorizare privind implementarea Programului vor fi publicate pe site-ul web oficial al Ministerului Afacerilor Interne.

Deoarece perioada de implementare a Programului este de 3 ani, documentul urmează a fi evaluat anual și la finele perioadei de implementare, cu prezentarea raportului de evaluare ex-post până la 30 septembrie 2028.

Ministru

Daniella MISAIL-NICHITIN

Sinteza
obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)
la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului național privind integrare etapizată a străinilor, inclusiv a persoanelor
strămutate în Republica Moldova pentru anii 2025-2027

Nr. d/o	Denumirea autorității, nr. avizului	Conținutul propunerilor și obiecțiilor	Notă asupra propunerilor și obiecțiilor
1.	Ministerul Justiției al Republicii Moldova, aviz nr. 04/2-3510 din 07.04.2025	1. Dat fiind faptul că, Programul se va reda sub forma unei anexe la hotărâre, recomandăm de a completa proiectul Programului cu parafa de aprobare după cum urmează: „Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. ____/2025”.	Se acceptă
		2. La numerotarea elementelor structurale de bază ale întregului proiect se va ține cont de prevederile art. 52 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, care stabilește că, „Pentru interpretare corectă și aplicare comodă, punctele pot fi divizate în subpuncte care se numerează prin adăugarea consecutivă a cifrelor arabe, până la gradul de detaliere necesar”. Totodată, semnele grafice se vor exclude, deoarece acestea nu constituie elemente structurale ale actului normativ.	Se acceptă
		3. Structura părții descriptive a Programului, precum și a planului de acțiuni, se va ajusta prevederilor pct. 18 (în special, subpct. 18.3 și 18.4) și, respectiv, pct. 19 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.	Se acceptă
		4. La utilizarea abrevierilor se va ține cont că, în conformitate cu art. 54 alin. (1) lit. i) al Legii nr. 100/2017, exprimarea prin abrevieri (prescurtări) a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire.	Se acceptă
		5. La capitolul „Autorități/instituții responsabile” alineatul patru (pag. 46), în scopul indicării corecte a competențelor instituționale ale Ministerului Justiției, propunem reformularea acestui alineat în următoarea redacție: „Ministerul Justiției este responsabil de elaborarea și promovarea politicilor în domeniul justiției, integrității, anticorupției, drepturilor omului, etc. Astfel, ministerul în comun cu alte instituții va contribui la asigurarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor, inclusiv a străinilor aflați pe teritoriul Republicii Moldova”	Se acceptă
		6. Cu referire la capitolul „Autorități/instituții responsabile”, semnalăm că, în temeiul art. 109 alin. (1) din Constituție și art. 3 din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară. În acest sens, colectivitățile locale pot coopera în exercițiul sarcinilor lor doar în cadrul legii.	Se acceptă

		- indicatorul „Numărul cetățenilor străini calificați, angajați în câmpul muncii” urmează a fi reformulat cu următorul text „Numărul cetățenilor străini instruiți, implicit angajați, după caz, în câmpul muncii”. La compartimentul „Sursa” de completat cu „Ministerul Muncii și Protecției Sociale” și la „Valoarea de referință” textul „anul 2024” de substituit cu textul „anul 2026”	
		2. La acțiunea nr.44 „Proiect de lege de modificare a unor acte normative (Legea nr. 81/2004 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător)” – urmează de modificat termenul de finalizare din „decembrie 2027” în „septembrie 2025” cu bugetul estimat pentru anul 2025 - „208,0 mii lei”, iar pentru anii 2026 și 2027 nu se planifică bugetarea acțiunii, dat fiind faptul că acțiunea va fi finalizată în anul 2025.	Se acceptă
		3. La acțiunea nr. 45 „Proiect de hotărâre de Guvern de modificare a HG nr. 439/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Agenția de Investiții și la modificarea unor hotărâri ale Guvernului” – urmează a fi substituit „Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării” cu „Cancelaria de Stat”, în contextul în care fondator al I.P. „Agenția de Investiții” este Cancelaria de Stat.	Se acceptă
		4. La acțiunea 46 „Instruirea muncitorilor străini, inclusiv a persoanelor strămutate (TechZone)” urmează a fi modificat indicatorul de monitorizare cu următoarea redacție „Numărul specialiștilor străini instruiți” și Termenul de inițiere de modificat din „ianuarie 2025” în „septembrie 2025”.	Se acceptă
		5. La acțiunea 49 „Promovarea antreprenoriatului și evenimentelor de antreprenoriat pentru femeile din Ucraina” urmează a fi integrată în acțiunea 47 și păstrată redacția actuală „49. Informarea străinilor privind posibilitățile de accesare a suportului pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor prin programele guvernamentale”. Indicatorul de monitorizare urmează a fi redat în redacția nouă „Numărul sesiunilor/evenimentelor de informare organizate”, iar la compartimentul „Alte entități implicate” se va completa cu „Societatea civilă” și la „Sursa de finanțare” se va completa cu textul „Asistență externă” și Buget estimat „2025-2027” - 250,0 mii lei.	Se acceptă
		6. La acțiunea 48 „Campanie de promovare a platformelor investiționale din Republica Moldova în rândul străinilor inclusiv a persoanelor strămutate” și acțiunea 50 „Facilitarea unui Program de mentorat pentru antreprenori ucraineni cu antreprenori Ucraina de succes în Republica Moldova” urmează a fi excluse, dat fiind faptul că, programele implementate de IP ODA nu limitează întreprinderile create de persoane străine să acceseze suport financiar și mentorat oferit prin programele guvernamentale.	Se acceptă
4.	Ministerul Educației și Cercetării, aviz	1. În partea descriptivă a proiectului Hotărârii de guvern, la pagina 28 la secțiunea Accesul străinilor la servicii educaționale și integrarea în sistemul de învățământ, a completa lista actelor normative care reglementează accesul străinilor la educație cu Hotărârea de Guvern	Se acceptă

	nr.07-09/2537 din 14.04.2025	nr.504/2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova. Totodată informația prezentată la pagina 29 urmează a fi actualizată și redactată.	
		2. În tabelul nr.3 Indicatorii de monitorizare și evaluare a impactului Programului, Obiectivul general 5 ” Creșterea accesului și ratei de integrare a străinilor în sistemul educațional național cu 10% până în 2027, prin programe de sprijin și adaptare” urmează a fi revizuit integral.	Se acceptă
		La planul de acțiuni: 3. Obiectivul nr.5 se expune în următoarea redacție: ” Creșterea accesului și ratei de integrare a străinilor în sistemul educațional național cu 10% până în 2027, prin programe de sprijin și adaptare”.	Se acceptă
		4. Acțiunea 65, se expune în următoarea redacție: ”Ajustarea cadrului național normativ la actele UE pentru asigurarea accesului la educație în Republica Moldova a cetățenilor străini”.	Se acceptă
		5. La acțiunea 65, indicatorul de raportare se expune în următoarea redacție:” Regulamente-cadru de admitere la toate ciclurile de învățământ actualizate”; buget estimat, mii lei 2025 suma ”200” urmează a fi înlocuită cu suma ”120”; buget total estimat, mii lei, suma ”200” urmează a fi înlocuită cu suma ”120”; sursa de finanțare se propune a introduce ”88.06, 88.08, 88.09,88.10”;	Se acceptă
		6. Acțiunea 66, se expune în următoarea redacție: ”Elaborarea și aprobarea regulamentului privind studiile străinilor în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova”; termenul de finalizare cu textul ”oct.2026” va fi înlocuit cu textul ”dec.2025”; buget estimat, suma ”100” urmează a fi înlocuit cu suma ”60”; buget estimat, mii lei 2026, suma ”100” urmează a fi înlocuit cu suma ”60”; buget total estimat, mii lei, suma ”200” urmează a fi înlocuită cu suma ”120”; sursa de finanțare se propune spre excludere ”88.01 Asistență externă” și urmează a fi înlocuit cu ”88.01”;	Se acceptă
		7. Acțiunea 67, se expune în următoarea redacție: ”Elaborarea și aprobarea Regulamentului de recunoaștere și echivalare a actelor de studii și calificărilor obținute în diferite contexte” și modificarea indicatorului de raportare ” Hotărâre de guvern aprobată”;	Se acceptă
		8. Acțiunile 68, 69, 70 urmează a fi excluse, or acestea se raportează la implementarea politicilor MEC în domeniul educației multilingve, astfel asigurând continuitatea politicilor în domeniu;	Se acceptă
		9. La acțiunea 77, în coloana Autoritatea responsabilă se propune a indica Ministerul Muncii și Protecției sociale în calitate de autoritate responsabilă și includerea Ministerul Educației și Cercetării în calitate de entitate implicată . Subsecvent, informațiile legate de termeni, buget și referința la sursa de finanțare urmează a fi coordonate cu autoritatea responsabilă de acțiunea dată;	Se acceptă

		10. Acțiunea 74 și 78 urmează a fi formulate într-o singură acțiune în redacția: ”Aprobarea și implementarea Programului privind internaționalizarea Învățământului superior din Republica Moldova pentru anii 2026-2028, termen de realizare - decembrie 2025;	Se acceptă
		11. Acțiunea 79, se expune în următoarea redacție:” Aprobarea metodologiei privind învățarea limbii române de către străini”;	Se acceptă
		12. Acțiunea 80, se expune în următoarea redacție: ”Elaborarea și aprobarea curriculumului privind învățarea limbii române pentru străini conform Cadrului European de Referință pentru Limbi”, termen de inițiere-august 2025, termen de finalizare - decembrie 2026, buget pentru 2026 - 60000 lei, buget pentru 2027 - 140000, buget total - 200000”.	Se acceptă
5.	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova, aviz nr. 04-1994 din 15.04.2025	La proiectul hotărârii Guvernului	Se acceptă
		1. La pct. 3, subpct. 3.1-3.2 și pct. 4-5, denumirea proiectului Planului de acțiuni se va completa cu indicarea perioadei anilor pentru care este planificată realizarea măsurilor.	
		2. Se va completa numele/prenumele persoanei contrasemnatare.	Se acceptă
		La proiectul Programului	Se acceptă
		3. Obiectivele generale și obiectivele specifice se vor stabili în conformitate cu prevederile pct. 18 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.	
		4. Toate obiectivele specifice se vor formula SMART, în conformitate cu prevederile pct. 18, subpct. 18.4 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.	Se acceptă
		5. Se va revedea denumirea obiectivului specific nr. 6. Creșterea participării culturale a străinilor în activități publice, prin programe de diversitate și incluziune culturală, întrucât nu coincide cu denumirea aceluiasi obiectiv specific indicat în proiectul Planului de acțiuni.	Se acceptă
		6. Capitolul „Indicatori de monitorizare” va preceda capitolul „Impact” reprezentând părți structurale distincte ale Programului, conform pct. 18. subpct 18.5-18.6 din Regulamentul menționat supra.	Se acceptă
		7. Denumirea Capitolului „Proceduri de monitorizare și raportare” se va indica conform prevederilor Regulamentului cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.	Se acceptă
		La proiectul Planului de acțiuni	
		8. Denumirea acestuia se va expune în următoarea redacție: Planul de acțiuni pentru anii 2025-2027 privind implementarea Programului Național privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027.	Se acceptă. Modificarea a fost elaborată potrivit propunerii înaintate de către MJ nr. 04/2-3510 din 07.04.2025

		9. La acțiunea nr. 11 „Elaborarea Conceptului „Satul Mic Inima Mare și Orașul Mic, Inima Mare””, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR) se va exclude din coloana „Autoritate responsabilă”, deoarece conform celor expuse în cadrul consultării prealabile a proiectului Programului, în cazul în care Conceptul ar prevedea lansarea unor apeluri de proiecte care va facilita integrarea etapizată a străinilor, instituțiile publice în care MIDR are calitatea de fondator– Agenția de Dezvoltare Regională (ADR)/Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală (ONDRL) pot contribui la implementarea unui astfel de program, însă procesul de elaborare a Conceptului excede competențele MIDR.	Se acceptă Acțiunea 11 a fost exclusă
		10. La acțiunea nr. 12 „Modernizarea clădirilor publice neutilizate ca adăposturi temporare”, acțiunea nr. 15 „Consolidarea autorităților publice locale întru monitorizarea și gestionarea fluxului migrațional la nivel local” și acțiunea nr. 96 „Elaborarea unei analize privind crearea unui mecanism de parteneriat public privat pentru a stimula investițiile în locuințe destinate persoanelor strămutate”, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale se va exclude din coloana „Autoritate responsabilă”, întrucât măsura excede competențele ministerului stabilite în Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea MIDR, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 690/2017.	Se acceptă parțial Acțiunea 12 a fost exclusă
		11. Acțiunea nr. 95 „Ajustarea criteriilor de acces pentru străinii beneficiari ai Proiectului locuințe publice III, în vederea stabilirii unui mecanism mai echitabil” se va exclude, deoarece Ordinul ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale nr. 75/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la modul și condițiile de desfășurare a Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile social/economic vulnerabile II, a fost revizuit în strictă conformitate cu cerințele Acordul-cadru de împrumut între Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru proiectul Locuințe publice III, semnat la Chișinău la 19 martie 2024 și ratificat prin Legea nr. 101/2024 privind repartizarea unor alocații aprobate în Legea bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418/2023.	Acțiunea 95 a fost exclusă
6.	Ministerul Afacerilor Externe, aviz nr. DI/3/041-3747 din 11.04.2025	Lipsă de obiecții	
7.	Ministerul Culturii al Republicii Moldova, aviz	1. La Planul de acțiuni cu privire la implementarea Programului menționat supra, Obiectivul nr. 6 va avea următorul cuprins: „Creșterea participării culturale a străinilor în activități publice, promovarea incluziunii culturale și valorificarea potențialului diversității culturale”.	Se acceptă. Modificările au fost modificate conform propunerilor MIDR nr. 04-1994 din 15.04.2025
		La Obiectivul nr. 6, se vor exclude:	

	nr. 05/1-09/1052 din 07.04.2025	2. - acțiunea nr. 86 „Organizarea activităților și evenimentelor pentru incluziunea socio culturală a străinilor, inclusiv cu implicarea voluntarilor, promovarea diversității culturale și dezvoltarea colecțiilor cu resurse informaționale”; Acțiunea nr. 89 „Elaborarea, traducerea și distribuirea broșurilor informative despre patrimoniul MNIM”; Acțiunea nr. 91 „Organizarea și derularea filmelor istorice, documentare în cinemateca muzeală „Clio”.	Se acceptă																																																							
8.	Ministerul Sănătății Moldova, aviz Nr. 08/1273 din 15.04.2025	La Planul de acțiuni obiectivul nr.4 va avea următorul cuprins: <table><tr><th>Nr.</th><th>Acțiune</th><th>Indicator de monitorizare</th><th>Termen de inițiere</th><th>Termen de finalizare</th><th>Autoritate responsabilă</th><th>Alte entități implicate</th><th colspan="3">Costuri estimate, mii lei</th><th>Sursa de finanțare</th></tr><tr><td></td><td>Obiectivul nr. 4</td><td colspan="9">Asigurarea accesului la servicii de sănătate esențiale pentru 90% dintre străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova cu statut legal până la sfârșitul anului 2027, prin instituirea unor mecanisme durabile și sustenabile</td></tr><tr><td>66.</td><td>Identificarea pachetelor de servicii medicale pentru străinii neincadrați în sistemul AOAM, diferențiate pe categorii de beneficiari (persoane cu nevoi speciale, solicitanți de azil, copii etc.).</td><td>Nr. de categorii de străini beneficiari ai pachetelor de servicii medicale</td><td>mar. 25</td><td>dec. 26</td><td>Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne</td><td>Agencia Națională pentru Sănătate Publică; Compania Națională de Asigurări în Medicină; OMS; OIM; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră</td><td>2025 35,0 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 652,3 (OMS) 162,4 (OIM)</td><td>2026 35,0 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 430,4 (OMS) 108,3 (OIM)</td><td>2027</td><td>80.01 80.02 35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM)</td></tr><tr><td>67.</td><td>Analiza cadrului normativ național în vederea identificării eventualelor modificări necesare (Legea nr. 269/1994, Legea nr. 270/2008, Legea nr. 200/2010, Legea nr. 274/2011, Legea nr. 411/1995, Legea nr. 1585/1998 etc.), pentru a asigura accesul străinilor la servicii de sănătate, în special al copiilor străini, inclusiv prin intermediul asigurărilor facultative.</td><td>Nr. de propuneri de modificare legislativă formulate în contextul analizei</td><td>iul. 25</td><td>dec. 26</td><td>Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne</td><td>Compania Națională de Asigurări în Medicină; Agenția Națională de Sănătate Publică; OMS; OIM; UNICEF; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră</td><td>44,5 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 162,4 (OMS) 162,4 (OIM) 120,0 (UNICEF)</td><td>44,5 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 108,3 (OMS) 108,3 (OIM) 100,0 (UNICEF)</td><td></td><td>80.01 80.02 35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM, UNICEF)</td></tr><tr><td>68.</td><td>Elaborarea și aprobarea mecanismelor de finanțare a</td><td>Mecanisme dezvoltate și</td><td>iul. 26</td><td>iul. 27</td><td>Ministerul Sănătății;</td><td>Compania Națională de Asigurări în Medicină;</td><td></td><td>45,0 (MS) 25,0</td><td>45,0 (MS) 25,0</td><td>80.01 80.02</td></tr></table>	Nr.	Acțiune	Indicator de monitorizare	Termen de inițiere	Termen de finalizare	Autoritate responsabilă	Alte entități implicate	Costuri estimate, mii lei			Sursa de finanțare		Obiectivul nr. 4	Asigurarea accesului la servicii de sănătate esențiale pentru 90% dintre străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova cu statut legal până la sfârșitul anului 2027, prin instituirea unor mecanisme durabile și sustenabile									66.	Identificarea pachetelor de servicii medicale pentru străinii neincadrați în sistemul AOAM, diferențiate pe categorii de beneficiari (persoane cu nevoi speciale, solicitanți de azil, copii etc.).	Nr. de categorii de străini beneficiari ai pachetelor de servicii medicale	mar. 25	dec. 26	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	Agencia Națională pentru Sănătate Publică; Compania Națională de Asigurări în Medicină; OMS; OIM; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	2025 35,0 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 652,3 (OMS) 162,4 (OIM)	2026 35,0 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 430,4 (OMS) 108,3 (OIM)	2027	80.01 80.02 35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM)	67.	Analiza cadrului normativ național în vederea identificării eventualelor modificări necesare (Legea nr. 269/1994, Legea nr. 270/2008, Legea nr. 200/2010, Legea nr. 274/2011, Legea nr. 411/1995, Legea nr. 1585/1998 etc.), pentru a asigura accesul străinilor la servicii de sănătate, în special al copiilor străini, inclusiv prin intermediul asigurărilor facultative.	Nr. de propuneri de modificare legislativă formulate în contextul analizei	iul. 25	dec. 26	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	Compania Națională de Asigurări în Medicină; Agenția Națională de Sănătate Publică; OMS; OIM; UNICEF; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	44,5 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 162,4 (OMS) 162,4 (OIM) 120,0 (UNICEF)	44,5 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 108,3 (OMS) 108,3 (OIM) 100,0 (UNICEF)		80.01 80.02 35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM, UNICEF)	68.	Elaborarea și aprobarea mecanismelor de finanțare a	Mecanisme dezvoltate și	iul. 26	iul. 27	Ministerul Sănătății;	Compania Națională de Asigurări în Medicină;		45,0 (MS) 25,0	45,0 (MS) 25,0	80.01 80.02	Se acceptă Acțiunea 66 se acceptă parțial. A fost reformulată conform Anexei A din PNAA, în care autorul a agreeat Acțiunea 67 se acceptă parțial. A fost reformulată conform Anexei A din PNAA, în care autorul a agreeat Acțiunea 68 se acceptă parțial. A fost reformulată conform Anexei A din PNAA, în care autorul a agreeat
Nr.	Acțiune	Indicator de monitorizare	Termen de inițiere	Termen de finalizare	Autoritate responsabilă	Alte entități implicate	Costuri estimate, mii lei			Sursa de finanțare																																																
	Obiectivul nr. 4	Asigurarea accesului la servicii de sănătate esențiale pentru 90% dintre străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova cu statut legal până la sfârșitul anului 2027, prin instituirea unor mecanisme durabile și sustenabile																																																								
66.	Identificarea pachetelor de servicii medicale pentru străinii neincadrați în sistemul AOAM, diferențiate pe categorii de beneficiari (persoane cu nevoi speciale, solicitanți de azil, copii etc.).	Nr. de categorii de străini beneficiari ai pachetelor de servicii medicale	mar. 25	dec. 26	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	Agencia Națională pentru Sănătate Publică; Compania Națională de Asigurări în Medicină; OMS; OIM; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	2025 35,0 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 652,3 (OMS) 162,4 (OIM)	2026 35,0 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 430,4 (OMS) 108,3 (OIM)	2027	80.01 80.02 35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM)																																																
67.	Analiza cadrului normativ național în vederea identificării eventualelor modificări necesare (Legea nr. 269/1994, Legea nr. 270/2008, Legea nr. 200/2010, Legea nr. 274/2011, Legea nr. 411/1995, Legea nr. 1585/1998 etc.), pentru a asigura accesul străinilor la servicii de sănătate, în special al copiilor străini, inclusiv prin intermediul asigurărilor facultative.	Nr. de propuneri de modificare legislativă formulate în contextul analizei	iul. 25	dec. 26	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	Compania Națională de Asigurări în Medicină; Agenția Națională de Sănătate Publică; OMS; OIM; UNICEF; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	44,5 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 162,4 (OMS) 162,4 (OIM) 120,0 (UNICEF)	44,5 (MS) 25,0 (CNAM) 25,0 (MAI) 108,3 (OMS) 108,3 (OIM) 100,0 (UNICEF)		80.01 80.02 35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM, UNICEF)																																																
68.	Elaborarea și aprobarea mecanismelor de finanțare a	Mecanisme dezvoltate și	iul. 26	iul. 27	Ministerul Sănătății;	Compania Națională de Asigurări în Medicină;		45,0 (MS) 25,0	45,0 (MS) 25,0	80.01 80.02																																																

Nr.	Acțiune	Indicator de monitorizare	Termen de inițiere	Termen de finalizare	Autoritate responsabilă	Alte entități implicate	Costuri estimate, mii lei			Sursa de finanțare	
	pachetelor de servicii medicale, desemnarea prestatorilor de servicii medicale, organizarea prestării serviciilor medicale pe traseul pacienților, raportarea)	aprobat prin acte normative (conform tipului documentului)			Ministerul Afacerilor Interne	OMS; OIM; UNICEF; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	(CNAM) 25,0 (MAI) 270,7 (OMS) 162,4 (OIM) 100,0 (UNICEF)	(CNAM) 25,0 (MAI) 180,4 (OMS) 108,3 (OIM) 100,0 (UNICEF)	35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM, UNICEF)	Se acceptă	
69.	Elaborarea conceptului de soluție IT pentru punerea în aplicare a cadrului normativ (evidență, finanțare, raportare, schimb de date etc.).	Document de concept IT elaborat și validat	iul. 26	dec. 27	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră; Agenția Națională de Sănătate Publică; Compania Națională de Asigurări în Medicină; OMS; OIM; UNICEF	884,0 (OMS) 400,0 (OIM) 100,0 (UNICEF)	4.750,0 (surse neacoperite)	4.750,0 (surse neacoperite)		Neacoperit (asistență externă)
70.	Ajustarea reglementărilor ce țin de accesul solicitanților de azil, refugiaților și migranților nedocumentați la serviciile medicale și tratament inclus în programele naționale (pachet de beneficii, traseul pacientului, prestator de servicii medicale, finanțare, etc.).	Hotărâre a Guvernului adoptată	iul. 26	iul. 27	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	Agenția Națională de Sănătate Publică; OMS; OIM; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	70,0 (MS) 25,0 (MAI) 108,3 (OMS) 108,3 (OIM)	70,0 (MS) 25,0 (MAI) 72,2 (OMS) 72,2 (OIM)	80.01 80.04 80.02 35.01 35.03 Asistența externă (OMS, OIM)		Se acceptă
71.	Elaborarea procedurilor operaționale standard pentru gestionarea urgențelor de sănătate publică în cazul	Nr. de proceduri operaționale standard	iul. 26	iul. 27	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor	Agenția Națională de Sănătate Publică; OMS; OIM; Inspectoratul General pentru Migrație și	10,0 (MS) 23,5 (MAI) 108,3	10,0 (MS) 23,5 (MAI) 72,2	80.01 80.04 80.02 35.01		Se acceptă

Nr.	Acțiune	Indicator de monitorizare	Termen de inițiere	Termen de finalizare	Autoritate responsabilă	Alte entități implicate	Costuri estimate, mii lei			Sursa de finanțare	
								(OMS)	(OMS)		
								162,4 (OIM)	108,3 (OIM)		
	străinilor în cadrul centrelor de plasament (traseul beneficiarului).	elaborate			Interne	Inspectoratul General al Poliției de Frontieră		(OMS)	(OMS)	35.03	Asistența externă (OMS, OIM)
72.	Instruirea personalului medical privind accesul la servicii de sănătate a străinilor și aplicarea corectă a prevederilor actelor normative în vigoare	Nr. de sesiuni; Nr. de personal medical instruit	iul. 25	dec. 27	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	OMS; OIM; Agenția Națională de Sănătate Publică; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	442,0 (OMS) 90,2 (OIM)	442,0 (OMS) 90,2 (OIM)	88,4 (OMS) 90,2 (OIM)		Asistența externă (OMS, OIM)
73.	Elaborarea materialelor informaționale privind accesul la servicii de sănătate pentru străini	Ponderea unităților medicale dotate cu materiale informaționale în limbi relevante (română, rusă, engleză) elaborate pentru străini	iul. 25	dec. 27	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	OMS; OIM; UNICEF; Agenția Națională de Sănătate Publică; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	442,0 (OMS) 300,8 (OIM) 200,0 (UNICEF)	442,0 (OMS) 300,8 (OIM)	88,4 (OMS) 300,8 (OIM)	80.01 80.04 80.02 35.01 35.03	Asistența externă (OMS, OIM)
74.	Asigurarea acoperirii financiare a serviciilor medicale acordate străinilor, inclusiv din surse externe	Rata acoperirii serviciilor medicale acordate străinilor din fonduri externe	iul. 25	dec. 27	Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Finanțelor	OMS; OIM; UNICEF; UNFPA; Compania Națională de Asigurări în Medicină; Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	5.000,0 (OIM) 5.000,0 (UNFPA) 5.000,0 (UNICEF) 18.000,0 neacoperit	53.042,4 (2026) neacoperit	35.361,6 (2027) neacoperit		Neacoperit (asistență externă)
TOTAL: _____											
9.	Ministerul Muncii și protecției Sociale, aviz nr. 02/1821 din 10.04.2025 (inclusiv ANOFM)	<i>La Capitolul „, Analiza situației”</i> 1. La secțiunea „ Gestionarea fluxului migrațional ” (pag. 12), în partea ce ține de reflectarea informației cu privire la <i>asistența socială</i> , se propune o nouă redacție la prima propoziție, după cum urmează: „beneficiarii de protecție temporară pot beneficia de măsurile de asistență socială destinate familiilor cu copii, precum și copiilor neînsoțiți, similar asistenței acordate familiilor cu copii - cetățeni ai Republicii Moldova, prevăzute în <i>Hotărârea Guvernului nr.889/2013 pentru aprobarea Regulamentului - cadru cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii</i> , inclusiv de ajutor bănesc, pentru a preveni și/sau a depăși situațiile de risc”.									Precizare. Varianta identică cu cea din textul Proiectului
		2. La secțiunea „ Violența în bază de gen, inclusiv violență împotriva femeilor și violență în familie (VBG) și protecția copiilor în raport străinii și persoanele refugiate din Ucraina ”: - se propune relatarea subiectelor stipulate cu privire la <i>violența în bază de gen (VBG)</i> și <i>protecția copiilor refugiați din Ucraina</i> în două secțiuni separate, pentru a asigura o claritate cu privire la informațiile prezentate în prezentul Program și a asigura o abordare corectă a subiectelor vizate.									Se acceptă

	- se recomandă excluderea abrevierii VBG pe tot parcursul textului. În cazul în care se va opta pentru păstrarea unei abrevieri, se vor utiliza abrevierea <i>VIF</i> și <i>VF</i> (violență împotriva femeilor și violență în familie).	
	3. La Tabelul Analiza SWOT privind protecția copiilor și prevenirea violenței în bază de gen, inclusiv violență împotriva femeilor și violență în familie: - acesta conține în mod repetitiv textul: „Accesibilitate și promovare insuficientă a informațiilor adaptate pentru refugiați despre serviciile de suport pentru femei, copii și bărbați”, iar barierele lingvistice care apar periodic în procesul de examinare a cazurilor copiilor persistă și în rândul persoanelor adulte. - în partea ce ține de <i>protecția copiilor</i> Analiza SWOT urmează a fi expusă, conform redacției de mai jos:...	Se acceptă
	Subsidiar, se propune de <i>completarea capitolului „Analiza situației” cu un compartiment nou dedicat dimensiunii egalității de gen</i>, care va include o analiză detaliată a impactului migrației din perspectiva de gen. Analiza în cauză urmează să indice nevoile și provocările specifice cu care se confruntă bărbații și femeile migrante, având în vedere următoarele aspecte: accesul la educație, integrarea pe piața muncii, accesul la servicii medicale și protecție socială, precum și riscurile de discriminare sau violență pe criterii de gen. Potrivit autorului proiectului, dimensiunea de gen este abordată în program în mod transversal, cu toate acestea lipsa unei analize a dimensiunii de gen limitează înțelegerea modului în care migrația afectează diferit femeile și bărbații. Introducerea unui compartiment distinct privind egalitatea de gen va contribui la fundamentarea mai riguroasă a intervențiilor propuse, la identificarea și prevenirea riscurilor specifice, precum și la o alocare mai eficientă și direcționată a resurselor financiare, în vederea răspunsului adecvat la nevoile identificate, precum și va face posibilă compararea situației înainte și după implementarea programului. Mai mult ca atât, că obiectivele programului integrează componenta de incluziune socială și egalitate de gen.	Se acceptă
	La secțiunea „Impact”, la Tabelul nr. 3. Indicatorii de monitorizare și evaluare a impactului Programului: 1) la Obiectivul general 1, indicatorul „<i>Ponderea datelor privind străinii colectate și dezagregate (inclusiv sex, vârstă, mediul de reședință)</i>” se propune a fi completat cu criterii multiple de dezagregare, precum: etnie, dizabilitate, HIV/SIDA, naționalitate).	Nu se acceptă. Inspectoratul General pentru Migrațiune nu posedă informație după criteriile menționate.
	2) la Obiectivul general 2: - la indicatorul „<i>Rata de participare a refugiaților la programe de integrare și incluziune socială</i>”, în coloana „Ținta care urmează a fi atinsă în anul 2027” ponderea indicată de „75%” se propune a fi substituită cu „65%”, în contextul mijloacelor financiare limitate. Or, măsurile înaintate la Cadrul bugetar pe termen mediu 2024-2026 pentru incluziunea socială a străinilor nu au fost acceptate.	Se acceptă

	- la indicatorul „<i>Numărul de copii din grupuri vulnerabile beneficiare de măsuri de protecție</i>” nu există claritate conform căror criterii va fi evaluat indicatorul vizat în redacția propusă de autorul proiectului. În acest sens, se informează că, evidența copiilor aflați în situație de risc nu se realizează pe criteriul apartenenței la o cetățenie sau alta. În conformitate cu dispoziția art. 2 din <i>Legea nr.370/2023 privind drepturile copilului</i>, copiii beneficiază de protecție fără nici o discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, indiferent de cetățenie, de apartenența etnică sau originea socială, de statutul obținut prin naștere, de situația materială, de gradul și tipul de dizabilitate, de aspectele specifice de creștere și educație ale lor, ale părinților lor sau ale reprezentanților lor legali/responsabililor lor legali, indiferent de locul aflării lor (familie, instituție educațională, serviciu social, instituție medicală, comunitate etc.), sau de orice alt criteriu. În contextul celor expuse supra se propune: a) substituirea indicatorului respectiv cu un alt indicator, conform redacției: „Numărul copiilor străini neînsoțiți care au beneficiat de asistență socială, pe an”. b) excluderea Inspectoratului General pentru Migrație în coloana „Sursa”; c) excluderea ținței. La data raportării urmează să fie reflectată valoarea înregistrată a indicatorului. - la indicatorul „<i>Numărul de victime de VBG care au accesat servicii de sprijin</i>” se constată lipsa valorilor de referință și a țințelor care urmează a fi atinse către anul 2027. Astfel, se recomandă remedierea acestor deficiențe, prin completarea indicatorilor cu datele necesare pentru a asigura monitorizarea progresului.	
	3) la Obiectivul general 4, la indicatorul „<i>Ponderea străinilor cu statut legal care beneficiat de servicii de sănătate (din nr. de accesări de către străini)</i>”, la fel se constată lipsa valorilor de referință și a țințelor care urmează a fi atinse către anul 2027. Respectiv, se reiterează aceeași recomandare expusă supra.	Se acceptă
	4) La Obiectivul general 7: a) la indicatorul „<i>Ponderea refugiaților ucraineni vulnerabili cu access la servicii de adăpost (centre de plasament temporar)</i>”, în coloana „Ținta care urmează a fi atinsă în anul 2027” ponderea indicată de „50%” se propune a fi substituită cu „10%”, în contextul implementării Procedurii de reorganizare a Centrelor de plasament temporar pentru persoane strămutate descrise în textul Programului. b) la indicatorii „<i>Nivelul de satisfacție al persoanelor strămutate față de condițiile de locuire</i>” și „<i>Rata gospodăriilor administrate de cetățenii străini, strămutați, care raportează cel puțin o problemă de condiții de trai în locuința lor</i>” în coloana „Sursa” reiterat se solicită excluderea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, dat fiind faptul că responsabilitatea privind dreptul la o locuință socială și raportarea problemelor ce țin de condițiile de trai în locuințe revine	Se acceptă

	Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și Autorităților Publice Locale de nivelul întâi și doi.	
	5) la toți indicatorii, unde este posibil, se va asigura dezagregarea pe sexe, vârstă, mediul de reședință etnie, dizabilitate, HIV/SIDA, naționalitate.	Se acceptă
	Cu referire la capitolul „ Autorități/instituții responsabile ” din textul „ <i>De asemenea Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării regionale și APL în colaborare cu partenerii vor facilita accesul străinilor la locuințe, inclusiv dezvoltarea de locuințe sociale</i> ” (pag. 46) se solicită reiterat excluderea Ministerului Muncii și Protecției Sociale. Or, cele menționate exced competența funcțională a MMPS, fapt expus și la consultările anterioare asupra proiectului. Competențele respective, potrivit Legii 75/2015 privind locuințele, revin MIDR de comun cu APL.	Se acceptă
	La proiectul Planului de acțiuni La Obiectivul nr. 1. Revizuirea și definirea unor mecanisme incluzive de integrare a străinilor eficiente, durabile și sustenabile, și punerea acestora în aplicare, până la sfârșitul anului 2025: - la acțiunea nr. 2. <i>Elaborarea mecanismului inter - instituțional pentru stabilirea unei coordonări eficiente a procesului de integrare a străinilor în Republica Moldova (inclusiv, modificarea art. 5 Legea nr. 274/2011 cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova)</i> , în denumirea acțiunii se propune a fi exclus textul „(inclusiv, modificarea art. 5 Legea nr. 274/2011 cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova)”, având în vedere că acțiunea de modificare a Legii nr. 274/2011 este stabilită la acțiunea nr. 1.	Se acceptă
	- la acțiunea nr. 4. <i>Elaborarea proiectului de lege privind admisia, șederea și supravegherea străinilor în Republica Moldova</i> , pentru a asigura corelarea acțiunii cu indicatorul de monitorizare se propune expunerea indicatorului în următoarea redacție: „ <i>Proiect de lege adoptat</i> ”.	Nu se acceptă. Competențele Ministerelor este până la aprobarea Proiectului de lege la Guvern
	- la acțiunea nr. 12. <i>Modernizarea clădirilor publice neutilizate ca adăposturi temporare</i> , în coloana „Alte entități implicate” se solicită substituirea Ministerului Muncii și Protecției Sociale cu „APL”. În acest sens, se menționează că, ministerul nu dispune de spații și clădiri în proprietate.	Acțiunea a fost exclusă, la propunerea MIDR.
	La Obiectivul nr. 2. Creșterea accesului la măsuri de asistență socială pentru străini aflați în situație de dificultate și îmbunătățirea nivelului de incluziune socială a acestora, cu accent pe nevoile specifice ale femeilor și fetelor: - la acțiunea nr. 31. <i>Consolidarea mecanismelor de identificare, monitorizare și suport social, în conformitate cu legislația națională și standardele internaționale de protecție a drepturilor copilului</i> ”, ținând cont că nu sunt clar formulați, indicatorul de monitorizare „ <i>Procedurilor de identificare și raportare a copiilor neînsoțiți și în situație de risc descrise</i> ” urmează a fi revizuit sau exclus, iar indicatorul „ <i>Diminuarea cu 30 % a ratei cazurilor de</i>	Se acceptă.

	<i>exploatare și trafic de copii din rândul refugiaților” urmează a fi exclus. În sensul celor propuse, se menționează că, urmare a modificărilor operate prin Legea nr. 297/024 pentru modificarea unor acte normative (privind procedura de azil), copiii străini sau apatrizi care au intrat pe teritoriul Republicii Moldova fără a fi însoțiți de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru ei prin lege sau au fost lăsați pe teritoriul Republicii Moldova fără un act juridic sunt expres prevăzuți ca copii aflați în situație de risc. Față de acești copii se aplică mecanismul intersectorial de cooperare, reglementat prin Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți și prin Hotărârea Guvernului nr. 270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. Prin urmare, procedura de raportare a copiilor aflați în situație de risc, la momentul actual, este deja reglementată de actele normative enumerate mai sus. Totodată, nu este clară valoarea de referință în raport cu care se va evalua dacă rata cazurilor de exploatare și trafic de copii din rândul refugiaților este în creștere sau în descreștere.</i>	
	- la acțiunea nr. 32. <i>Asigurarea asistenței și protecției cetățenilor străini victime ale violenței în familie, violenței împotriva femeilor și traficului de ființe umane”:</i> a) la indicatorul <i>Numărul victimelor asistate, dezagregat pe criterii de sex, vârstă, formă de abuz sau exploatare</i> se propune completarea cu următoarele criterii de dezagregare: mediu de reședință, dizabilitate, etnie; b) bugetul estimat pentru anii 2025-2027 „0,0” se va substitui cu „300,0” anual, iar la rubrica „Sursa de finanțare” se va completa cu „UNFPA, UN Women”.	Se acceptă
	- la acțiunea nr. 35. <i>Asigurarea funcționalității și eficientizarea mecanismului de accesare a asistenței financiare oferite de partenerii externi pentru persoanele strămutate, beneficiare de protecție temporară:</i> a) indicatorul de monitorizare „<i>Numărul persoanelor strămutate care au beneficiat de asistență financiară</i>” se va completa la final cu sintagma „<i>din partea partenerilor de dezvoltare</i>” b) bugetul estimat pentru anii 2025-2026, precum și bugetul total, urmează a fi validat de către autorul proiectului cu UNHCR.	Se acceptă
	- la acțiunea nr. 36. <i>Asigurarea funcționalității și eficientizarea mecanismului de acordare a suportului financiar de către partenerii externi destinat familiilor gazdă care oferă adăpost persoanelor strămutate, beneficiare de protecție temporară, precum și categoriilor vulnerabile din rândul cetățenilor Republicii Moldova:</i> c) indicatorul de monitorizare „<i>Numărul beneficiarilor care au beneficiat de suport financiar</i>” se va completa la final cu sintagma „<i>din partea partenerilor de dezvoltare</i>”	Se acceptă

	d) bugetul estimat pentru anii 2025-2026, precum și bugetul total, urmează a fi validat de către autorul proiectului cu WFP.	
	- la acțiunea nr. 40. <i>Asigurarea măsurilor de asistență socială adresate familiilor cu copii originari din Ucraina</i> ” termenul de finalizare „mar. 2025” se propune a fi substituit cu textul „iunie 2025”, iar costurile indicate „9790,0” se vor substitui cu „4600,0”.	Se acceptă
	- la acțiunea nr. 42. <i>Consolidarea capacităților autorităților administrației publice locale în susținerea femeilor victime și femeilor cu multiple vulnerabilități, inclusiv din rândul refugiatelor asistate la nivel local și care au acceptat integrarea în comunitate pe termen lung, la rubrica Sursa de finanțare</i> textul „9006; 9012” se va substitui cu sintagma „Surse externe”.	Se acceptă
	La Obiectivul nr. 3 Stimularea dezvoltării economice prin valorificarea potențialului străinilor și integrarea acestora pe piața muncii, inclusiv a persoanelor strămutate în Republica Moldova: - la acțiunea nr. 51. <i>Consolidarea capacităților Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, inclusiv formarea de formatori, în consilierea în carieră și ajutor la integrarea pe piața muncii a străinilor în Republica Moldova</i> , indicatorul de monitorizare „cel puțin 20% din străinii înregistrați la IGM, consiliați în carieră de către ANOFM” nu va putea fi atins, întrucât MMPS și ANOFM nu dispun de competențe în domeniul formării formatorilor, iar străinii documentați de către IGM sunt veniți în Republica Moldova în diferite scopuri: studii, activități umanitare, voluntariat sau activități religioase; investiții, pentru tratament medical de lungă durată, balneosanatorial și de recuperare; etc. Astfel, ANOFM nu poate efectua consilierea persoanelor care nu manifestă dorință și nu au intenția de a căuta și de a ocupa un loc de muncă. Prin urmare, se consideră imperios operarea modificărilor în denumirea acțiunii și a indicatorilor de monitorizare și expunerea acestora în următoare redacție: „51. <i>Consolidarea capacităților Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru prestarea serviciilor și măsurilor de ocupare a forței de muncă categoriilor de cetățeni străini, conform Legii nr. 274/2011 privind integrarea străinilor</i> ”, iar indicatorii de monitorizare: „Nr. de instruiți desfășurate; Nr. de persoane consiliate”.	Se acceptă
	- la acțiunea nr. 52. <i>Informarea, într-un limbaj accesibil, a cetățenilor străini privind condițiile de identificare și ocupare a unui loc de muncă în Republica Moldova</i> , acțiunea nr. 54. <i>Antrenarea cetățenilor străini în măsuri de promovare a ocupării forței de muncă (servicii și măsuri active) oferite de ANOFM, în condițiile Legii nr. 274/2011</i> și acțiunea nr. 55. <i>Acordarea, conform legislației, a suportului pentru identificarea unui loc de muncă și angajare beneficiarilor de protecție temporară, în contextul recomandărilor înaintate de Cancelaria de Stat în Raportul de evaluare a calității și conformității proiectului Programului național privind integrarea etapizată a străinilor, conform scrisorii nr. 21/1-113-2247 din 28.02.2025, se propune modificarea termenelor de inițiere a acțiunilor menționate cu „mai 2025”.</i>	Se acceptă

	- la acțiunea nr. 53. <i>Desfășurarea campaniilor de informare și conștientizare despre riscurile migrației ilegale și despre drepturile cetățenilor străini - angajați, inclusiv campanii destinate agenților economici</i> se propune: a) în denumirea indicatorului de monitorizare excluderea sintagmei „riscurile și”; b) completarea listei indicatorilor de monitorizare cu un indicator nou: „Numărul cetățenilor străini antrenați în muncă informați despre drepturile și garanțiile prevăzute de legislația națională”; c) completarea coloanei „Alte entități implicate” cu Inspectoratul de Stat al Muncii; Centrul de Combatare a Traficului de Persoane; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Organizația Internațională pentru Migrațiune.	Se acceptă
	La Obiectivul nr.7 Sporirea capacității de acoperire a necesităților persoanelor strămutate, privind dreptul la o locuință decentă: - la acțiunea nr. 95. <i>Ajustarea criteriilor de acces pentru străinii beneficiari ai Proiectului locuințe publice III, în vederea stabilirii unui mecanism mai echitabil</i>”, inclusiv în contextul comentariilor reiterate supra, se propune excluderea Ministerului Muncii și Protecției Sociale din lista instituțiilor responsabile. Totodată, reieșind din prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative nu se acceptă aprobarea unui act normativ care prevede acțiuni depășite ca termen/cu termen retroactiv (ex: martie 2025), respectiv, termenul indicat urmează a fi ajustat.	Acțiunea 95 a fost exclusă
	- la acțiunea nr. 96. <i>Elaborarea unei analizeze privind crearea unui mecanism de parteneriat public/privat pentru a stimula investițiile în locuințe destinate persoanelor strămutate</i>, se propune excluderea Ministerului Muncii și Protecției Sociale din lista instituțiilor responsabile, ținând cont că aceasta excedă competența funcțională a ministerului.	Concretizare. MMPS se află la compartimentul (alte entități implicate)
	- la acțiunea nr. 97. <i>Asigurarea gestionării eficiente și finanțării durabile a centrelor de plasament pentru persoanele strămutate beneficiare de protecție temporară</i>, coloana „Sursa de finanțare” se va completa cu „Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie”.	Se acceptă
	Subsidiar, Ministerul Muncii și Protecției Sociale atenționează asupra faptului că, în textul proiectului se face referire la Decizia CSE nr. 14 din 2022, ca act normativ aplicabil în prezent. Însă, se informează, că, prevederile Deciziei CSE nr.14/2022 din 01.01.2024, odată cu ridicarea stării de urgență, nu mai sunt în vigoare.	Se acceptă
	De asemenea, ținând cont de prevederile Convenției cu privire la drepturile copilului art. I a Legii nr. 370/2023 privind drepturile copilului, Codul Educației al Republicii Moldova nr.152/2014 și alte acte normative naționale și internaționale, care reglementează semnificația noțiunii de copil, se propune ca cuvântul <i>minor</i> din întreg conținutul proiectului, în orice formă gramaticală se fie substituit cu cuvântul copil - la forma gramaticală corespunzătoare. Or,	Se acceptă

		urmează să se țină cont de faptul că noțiunea de <i>minor</i> este o noțiune nereglementată. În acest context, se atrage atenția că, chiar și în cazul în care în textul proiectului vizat se face referire la <i>Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți și Hotărârea Guvernului nr. 270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului</i> , redacția cărora include utilizarea cuvântului copil , autorul proiectului de hotărâre înaintat continue să utilizeze cuvântul <i>minor</i> , context în care textul proiectului de hotărâre urmează a fi revizuit prin prisma propunerii înaintate.	
10.	Agencia Națională de Prevenire și Combatere a Violenței Împotriva Femeilor și a Violenței în Familie, demers nr. 02/170 din 09.04.2025	1. La proiectul Programului, Obiectivul general 2. Creșterea accesului la măsuri de asistență socială pentru străini aflați în situație de dificultate și îmbunătățirea nivelului de incluziune socială a acestora, cu accent pe nevoile specifice ale femeilor și fetelor. - Indicatorul 3: „Rata de soluționare a cazurilor de abuzuri și exploatare a copiilor străini și refugiați din numărul total raportat”, propunem ca în rubrica „Sursa”, să fie incluse următoarele autorități: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, iar ANPCV - în calitate de co executor. Deși indicatorul este relevant pentru evaluarea progresului în protecția copiilor refugiați și străini, formularea sa actuală poate genera ambiguități. În special, termenul „din numărul total raportat” ar trebui reformulat pentru a evita confuzii privind sursele de raportare și metodologia de colectare a datelor. De exemplu: cazul a fost raportat în anul 2023, iar soluționat în anul 2024 sau 2025.	Se acceptă
		2.Indicatorul 4: „Numărul de victime de violență bazată pe gen (VBG) care au accesat servicii de sprijin, propunem ca în rubrica „Surse” să fie incluse Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Afacerilor Interne, pentru a asigura o colectare și raportare coerentă a datelor privind accesul victimelor la serviciile de sprijin. Menționăm că, acest indicator este esențial pentru a evalua accesul victimelor de VBG la servicii de sprijin. Totuși, nu sunt clar definite tipurile de servicii de sprijin vizate, precum consilierea psihologică, asistența juridică sau adăposturile. Este important să se stabilească o distincție între serviciile de sprijin oferite și modalitățile prin care se va măsura acest acces. Subsidiar, informăm că în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 926/2023, ANPCV nu oferă direct servicii de sprijin, ci are rolul de a coordona implementarea politicilor publice în domeniul violenței de gen. Astfel, Agenția se concentrează pe asigurarea coerenței și eficienței în aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a violenței, în colaborare cu instituțiile competente, fără a fi implicată în furnizarea directă a serviciilor.	Se acceptă
		La proiectul Planului de acțiuni 3.- acțiunea 43. „Elaborarea și diseminarea materialelor informaționale în limba ucraineană pentru femeile refugiate privind prevenirea violenței în familie și violenței împotriva femeilor	Se acceptă

		și traficului de ființe umane”, includerea ANPCV la rubrica „alte entități implicate”. În conformitate cu pct. 10, subpct. 12 al Regulamentului de organizare și funcționare al Agenției, aprobat prin HG 926/2023, ANPCV planifică și organizează desfășurarea campaniilor de informare pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. 4.- acțiunea 99. „Calificarea personalului din cadrul Centrelor de plasament pentru persoane strămutate și refugiate pentru sprijinirea victimelor VBG”, sugerăm excluderea ANPCV din rubrica „Autoritate responsabilă”, prin includerea MMPS, iar Agenția urmând să se regăsească la rubrica „Alte entități implicate”. Astfel, potrivit pct. 10, subpct. 7 al Regulamentului de organizare și funcționare al Agenției, aprobat prin HG 926/2023, ANPCV organizează instruiți, în baza unor module multidisciplinare, pentru specialiștii din sectoarele abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, inclusiv în colaborare cu societatea civilă.	
11.	Avocatul Poporului Ombudsman demers nr. 04-3/31-691 din 14.04.2025	1. Conform proiectului, Programul pune accent pe 1) siguranța publică, 2) respectarea drepturilor fundamentale și 3) accesul la servicii. Sugerăm ca echilibrul dintre aceste trei aspecte să fie asigurat. O abordare excesivă asupra siguranței publice, în detrimentul drepturilor fundamentale și accesului la servicii, poate duce la politici restrictive și excludere socială. În schimb, o strategie integrată, care armonizează aceste dimensiuni, contribuie la o gestionare echitabilă și sustenabilă a migrației. 2. Programul este elaborat în baza necesităților identificate ale străinilor. În acest sens, considerăm necesară clarificarea metodologiei utilizate pentru identificarea nevoilor străinilor. Se impun răspunsuri la întrebări precum: Care au fost mecanismele prin care au fost determinate aceste necesități? Câte persoane străine au fost consultate și în ce mod? Care a fost gradul de implicare a autorităților publice locale în elaborarea acestui document, etc.? O integrare eficientă nu poate avea loc fără participarea activă a tuturor părților interesate, inclusiv a comunităților locale, autorităților publice și organizațiilor neguvernamentale.	Se acceptă S-a luat act Precizăm că Programul a fost elaborat în baza rapoartelor de monitorizare și rapoarte statistice, subsidiar proiectul programului a fost consultat pe platforma Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului la care au participat toate părțile interesate, comunitățile locale, autoritățile publice și organizațiile neguvernamentale

	3. Prevenirea riscurilor de excluziune socială a străinilor trebuie să se bazeze pe principiul sprijinului continuu în toate etapele procesului de integrare . Acest proces necesită măsuri de susținere pe termen lung, începând de la momentul sosirii și până la obținerea unui statut juridic, asigurând astfel o tranziție graduală și sustenabilă către incluziunea socială și economică.	S-a luat act
	4. Gestionarea fluxului migrațional este o provocare semnificativă în contextul geopolitic regional, dar asigurarea respectării drepturilor fundamentale este o necesitate de bază care trebuie garantată, mai ales în context umanitar, pentru solicitanții unei forme de protecție pe teritoriul Republicii Moldova. Consolidarea controalelor la frontieră și cooperarea internațională în domeniul securității, sunt de asemenea importante, dar în acest proces trebuie să fie pus un accent deosebit pe respectarea drepturilor fundamentale ale omului.	S-a luat act
	5. Un alt aspect, se referă la momentul în care străini, inclusiv persoanele strămutate pot beneficia efectiv de măsuri de integrare. În conformitate cu prevederile Legii 274/2011, străinii se pot adresa la centrele de integrare din momentul obținerii unui drept de ședere, recunoașterii statutului de apatrid în Republica Moldova sau obținerii protecției internaționale, fapt ce contravine principiului enunțat în program conform căruia măsurile de suport trebuie să fie acordate străinilor începând de la momentul sosirii și până la obținerea unui statut juridic . În primă etapă străinii au nevoie de suport mult mai mult decât ulterior.	Precizare.În Planul de acțiuni se conțin prevederi modificarea Legii 274/2011 în contextul obiecțiilor formulate de autorul propunerii
	6. Cu referire la condițiile de acordare a protecției temporare și tipurile de asistență oferite beneficiarilor acestui statut, Avocatul Poporului și-a exprimat anterior opinia sa . Prin urmare, nu vom relua aceste aspecte în prezentul context.	S-a luat act
	7. Recomandăm prioritizarea acțiunilor incluse în plan, astfel încât, în prima etapă de implementare, să fie realizate acțiunile destinate sprijinirii grupurilor celor mai vulnerabile, inclusiv persoanelor cu probleme de sănătate mintală, celor care necesită cazare urgentă, persoanelor cu dizabilități etc.	S-a luat act
	8. Planul de acțiuni nu include măsuri specifice destinate celor mai vulnerabile grupuri, cum ar fi copiii cu dizabilități, mamele cu copii mici și persoanele cu dizabilități. De asemenea, dimensiunea de gen nu este integrată în mod adecvat în cadrul planului, iar indicatorii de monitorizare nu prevăd colectarea de date dezagregate. Acțiunile propuse par a nu fi fost	S-a luat act

	fundamentate pe o analiză bazată pe date dezagregate. Este necesară garantarea asigurării resurselor financiare necesare (având în vedere că majoritatea acțiunilor nu plan nu sunt acoperite financiar) și să se consolideze rolul administrației publice locale, având în vedere că aceasta reprezintă un actor-cheie în implementarea eficientă a măsurilor prevăzute în plan, în special ce ține de integrarea străinilor.	
	9. Deși Programul afirmă că promovează incluziunea și egalitatea, acesta nu integrează în mod transversal dimensiunea de gen, lipsind obiective, indicatori și măsuri concrete sensibile la gen, ceea ce limitează capacitatea de a răspunde nevoilor specifice ale femeilor și fetelor strămutate, afectează monitorizarea impactului politicilor și contravine cadrului normativ național și bunelor practici internaționale.	S-a luat act
	10. Recomandare generală este de a clarifica acțiunea 71 prin indicarea expresă a actelor normative relevante și de a integra dimensiunea protecției în toate obiectivele Programului, inclusiv prin formarea obligatorie a personalului de primă linie în domeniul violenței bazate pe gen (VBG), identificarea și referirea persoanelor cu risc sporit, asigurarea confidențialității și prevenirea re-traumatizării.	Nu este clar textul avizului nu coincide cu acțiunea planului
	11. Se recomandă ca Guvernul să asigure colectarea și utilizarea sistematică a datelor SADDD pentru a fundamenta intervenții adecvate și eficiente în politicile de integrare.	S-a luat act
	12. Se recomandă revizuirea cadrului juridic și analitic pentru a reflecta diferențiat situația beneficiarilor de protecție temporară, solicitanților de azil și apatrizilor, precum și integrarea aspectelor legate de coeziunea socială, accesul inegal la protecție socială și barierele în ocuparea forței de muncă.	S-a luat act
	13. Este recomandat ca analiza situațională a Programului să includă explicit barierele suplimentare identificate prin cercetări, precum responsabilitățile de îngrijire, lipsa aranjamentelor de lucru flexibile, nepotrivirea competențelor și salariile mici — factori care contribuie semnificativ la inactivitatea și ocuparea informală în rândul refugiaților, într-o proporție semnificativ mai mare decât rata oficială a șomajului.	S-a luat act
	14. Se recomandă adaptarea sistemului pentru a asigura acces echitabil la servicii, inclusiv alocații, determinarea dizabilității, sprijin financiar suplimentar și vizite la domiciliu, în conformitate cu Legea nr. 60/2012.	S-a luat act
	15. Se recomandă includerea explicită a pilonilor de protecție socială (asistență socială, asigurări sociale, servicii sociale), reflectarea completă a prestațiilor existente pentru familiile refugiate, asigurarea sustenabilității acestor măsuri și completarea planului de acțiune cu o activitate privind analiza fezabilității adaptării programelor sociale la situații de criză.	S-a luat act

	16. Se propune includerea în Program a unei analize a impactului reformelor recente din sistemul de cazare a persoanelor strămutate, în special a reducerii numărului de centre de refugiați începând cu 2023, și conturarea unor măsuri clare care să asigure accesul adecvat la asistență socială pe durata tranziției către locuințe private și integrare durabilă în comunitățile gazdă.	S-a luat act
	17. Se recomandă completarea programului cu indicatori specifici privind accesul beneficiarilor de protecție temporară (TP), în special din grupurile vulnerabile (persoane cu dizabilități, vârstnici, copii), la programele guvernamentale de asistență socială. Totodată, se propune o tranziția sprijinului umanitar la un model guvernamental sustenabil, care presupune analiză situațională, modificări legislative și implementarea unui program pilot, pentru a asigura integrarea completă a sprijinului financiar pentru refugiați în sistemul național gestionat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.	Precizare În anexa Hotărârii Guvernului nr.21/2023 privind acordarea protecției temporare se conțin prevederi privind accesarea de către beneficiarii de protecție temporară la măsurile de asistență socială
	18. Se recomandă ca asistența socială pentru persoanele strămutate să fie extinsă dincolo de centrele de plasament, incluzând sprijin adaptat pentru persoanele cu dizabilități sau cele care necesită îngrijire permanentă, conform indicațiilor medicale, având în vedere resursele financiare limitate disponibile pentru acoperirea acestor nevoi.	S-a luat act
	19. Se recomandă eliminarea barierelor legale care împiedică titularii de protecție temporară să desfășoare activități independente (ex. patentă, activitate individuală), extinderea accesului la educație și formare profesională, precum și dezvoltarea cursurilor de limba română pentru a sprijini integrarea pe piața muncii a persoanelor strămutate și a contribui la dezvoltarea economică a Republicii Moldova.	Precizare. Prevederile legislației naționale nu creează impedimente pentru străini în desfășurarea activităților independente
	20. Se propune includerea în programul de integrare a unor intervenții specifice, precum: furnizarea de informații accesibile, formare profesională adaptată și stimulente pentru angajatori în vederea angajării persoanelor cu dizabilități.	Precizare. Asemenea activități sunt deja efectuate
	21. Pentru a sprijini integrarea străinilor în câmpul muncii, se propune dezvoltarea oportunităților de auto-angajare prin simplificarea procedurii de înregistrare ca întreprinzător, prelungirea automată a regimului vamal pentru automobilele de uz personal pe durata protecției temporare, și instituirea unei proceduri de revizie tehnică națională pentru autoturismele utilizate în activități economice (ex. taxi, curierat), valabilă inclusiv în afara Republicii Moldova.	Precizare.Prin modificările din 2025 operate la Hotărârea Guvernului 21/2023 au fost incluse aspectele din aviz.
	22. Se recomandă sprijinirea creării de spații de lucru comune, unde localnicii și migranții să colaboreze la inițiative economice, precum și dezvoltarea de piețe comune pentru promovarea activităților comerciale mixte.	S-a luat act

	23. Accesul la produse și servicii financiare bancare trebuie extins prin elaborarea de ghiduri pentru angajații bancari, materiale informative și programe de educație financiară pentru migranți, refugiați și persoane strămutate. Totodată, sunt necesare stimulente pentru angajatorii care oferă locuri de muncă acestor grupuri, cum ar fi scutiri fiscale, subvenții salariale și reducerea contribuțiilor la asigurările sociale. Practicile de recrutare etice, conform standardului IRIS, și respectarea drepturilor internaționale ale lucrătorilor ar trebui promovate în toate etapele procesului de angajare.	S-a luat act
	24. Programul ar trebui să includă și măsuri pentru atragerea forței de muncă calificate, inclusiv prin reglementări favorabile, proceduri accelerate și platforme online de informare și programare.	Precizare Programul conține asemenea măsuri
	25. Este importantă elaborarea de ghiduri pentru angajatori și crearea unei platforme care să faciliteze conectarea migranților cu angajatorii din sectoarele cu deficit de forță de muncă, precum agricultura, IT, construcții și sănătate.	S-a luat act
	26. Consolidarea capacităților furnizorilor de servicii de afaceri este esențială pentru a răspunde sensibilităților grupurilor țintă. De asemenea, menținerea flexibilității pentru munca sezonieră ar putea facilita tranziția de la asistența socială la integrarea economică. În paralel, este necesară dezvoltarea infrastructurii instituțiilor de învățământ – grădinițe, creșe și școli – pentru a crește capacitatea de absorbție a copiilor migranților și pentru a sprijini participarea femeilor cu copii pe piața muncii.	Precizare Programul conține asemenea prevederi
	27. Se propune ca toate persoanele în vârstă și cele cu dizabilități să beneficieze de includere în sistemul național de asigurări medicale, cu acces la servicii de sănătate primară și secundară, dispozitive asistive și terapie adaptată pentru copii cu dizabilități. De asemenea, informațiile despre servicii ar trebui să fie disponibile în formate accesibile și în mai multe limbi.	Precizare Programul conține secțiune separată privind accesul străinilor la servicii de sănătate
	28. Se recomandă o analiză pentru stabilirea unui sistem echitabil de prime, reflectarea costurilor reale ale integrării în bugetul național și modificări legislative care să permită înscrierea în sistemul de asigurări chiar și în lipsa unui loc de muncă formal. În plus, în analiza SWOT se propune clarificarea acoperirii actuale și menționarea explicită a lacunelor pentru toate categoriile de străini, subliniind nevoia de sustenabilitate financiară și respectarea angajamentelor internaționale deja asumate.	Precizare În 2024 au fost operate modificări la Legea 270/2008 privind azilul în Republica Moldova și anume au fost modificate prevederile privind accesul la asistență medicală a solicitanților de azil, conform modificărilor făcute, urmează a fi elaborată o Hotărâre de Guvern prin care vor fi aprobate lista serviciilor medicale și mecanismul

			de accesare a serviciilor medicale de solicitanții de azil
		29. Programul nu prevede măsuri specifice pentru sprijinirea accesului copiilor străini cu dizabilități la educație, în ciuda barierelor fizice, de comunicare și atitudine cu care aceștia se confruntă. Se propune dotarea școlilor cu materiale accesibile, tehnologii asistive, formarea cadrelor didactice în educație incluzivă și extinderea cursurilor de limba română pentru a include instrumente adaptate, inclusiv limbajul semnelor.	Precizare Copiii străini beneficiază în egală măsură de aceleași drepturi și servicii ca și copiii cetățeni ai Republicii Moldova
		30. Secțiunea privind educația din Program necesită revizuirii pentru a asigura coerența datelor privind înscrierea în sistemul educațional și pentru a distinge clar între nivelurile de educație. Este recomandată includerea referințelor la acordul bilateral RM/Ucraina privind recunoașterea diplomelor și la Ordinul MER nr. 1538/2023 privind înscrierea elevilor refugiați. De asemenea, este necesar să se menționeze absența unui mecanism de monitorizare a copiilor care urmează lecții online din Ucraina. Principala barieră educațională este lipsa programelor eficiente de predare a limbii române ca limbă secundară, nu absența școlilor în limba ucraineană. Analiza SWOT trebuie completată cu mențiuni despre accesul garantat la educație pentru toți copiii, indiferent de statutul juridic, incertitudinile părinților ucraineni privind înscrierea și dificultățile de colectare a datelor personale.	Precizare Legislația națională prevede deja cele propuse în aviz
		31. În cadrul capitolului dedicat accesului străinilor la serviciile de sănătate, considerăm necesară includerea unei prevederi care să permită obținerea asigurării medicale și pentru persoanele strămutate care nu sunt angajate în baza unui contract individual de muncă, dar care prestează servicii în baza unor contracte civile și contribuie astfel la fondul de asigurări de sănătate. Deși aceste persoane pot beneficia de protecție temporară sau alt statut juridic legal, ele întâmpină dificultăți în momentul accesării serviciilor medicale, întrucât actualul cadru nu recunoaște în mod clar eligibilitatea lor pentru asigurarea de sănătate. Se recomandă reglementarea expresă a acestei situații, pentru a evita excluderea neintenționată a unei categorii active de persoane strămutate din sistemul național de sănătate.	Precizare În 2024 au fost operate modificări la Legea 270/2008 privind azilul în Republica Moldova și anume au fost modificate prevederile privind accesul la asistență medicală a solicitanților de azil, urmare modificărilor făcute, urmează a fi elaborată o Hotărâre de Guvern prin care vor fi aprobate lista serviciilor medicale și mecanismul de accesare a serviciilor medicale de solicitanții de azil
		32. Programul nu prevede măsuri specifice pentru sprijinirea accesului la locuințe adecvate pentru persoanele cu dizabilități și persoanele în vârstă, deși aceste grupuri se confruntă frecvent cu dificultăți financiare și nevoi specifice legate de accesibilitate și proximitatea față de servicii esențiale. Se recomandă ca politicile de locuire să fie concepute în mod incluziv, prin asigurarea accesibilității în centrele de cazare, locuințele publice și	S-a luat act . Prevederile normative conțin reglementări

	programele de sprijin pentru închiriere, precum și prin acordarea de sprijin pentru adaptarea locuințelor și introducerea de subvenții de închiriere dedicate acestor categorii vulnerabile.	
	33. Se recomandă includerea unor considerații suplimentare privind dificultățile întâmpinate de străini în asigurarea unei locuințe stabile. Cererea ridicată, oferta limitată și creșterea costurilor de închiriere, în special în Chișinău și împrejurimi, au generat supraaglomerare, prețuri umflate și, uneori, discriminare. Mulți străini se confruntă cu obstacole în îndeplinirea cerințelor contractuale, cum ar fi lipsa garanțiilor sau a plăților în avans, și sunt vulnerabili la evacuări din cauza absenței contractelor scrise și a întârzierilor în plata sprijinului umanitar. În acest context, programul ar trebui să includă politici de reziliență care să reducă dependența de ajutorul umanitar pentru plata chiriei și să promoveze accesul sigur și echitabil la locuințe.	S-a luat act
	34. În analiza SWOT, se recomandă includerea Legii locuinței nr. 75/2015 și a Hotărârii Guvernului nr. 447/2017 ca puncte forte, dar și evidențierea dificultății de acces pentru refugiați la locuințe sociale din cauza criteriilor stricte de eligibilitate și a lipsei unei finanțări bugetare permanente. Oportunitățile ar trebui să includă încurajarea parteneriatelor cu sectorul privat pentru dezvoltarea de locuințe accesibile și extinderea tipurilor de soluții locative prevăzute în Legea 75/2015. În ceea ce privește amenințările, este necesară diferențierea între provocările privind locuințele temporare și cele sociale, precum și sublinierea responsabilității autorităților locale pentru întreținerea fondului locativ public, fără a avea alocate resurse adecvate.	S-a luat act Se va ține cont de propunere
	35. Se recomandă clarificarea terminologică între locuințele temporare și cele sociale, precum și menționarea explicită a cadrului normativ relevant – Ordinul ministerial nr. 117, Legea 75/2015 și HG 447/2017 – pentru a asigura accesul persoanelor strămutate din Ucraina și al altor persoane aflate sub protecție internațională.	S-a luat act Se va ține cont de propunere
	36. Se propune elaborarea unei strategii naționale pentru locuințe sociale, corelată cu Obiectivul 8 privind dezvoltarea locală, care să ghideze autoritățile locale în dezvoltarea și aplicarea programelor de locuințe la prețuri accesibile și mecanismelor de închiriere socială.	S-a luat act Se va ține cont de propunere
	37. Propunem dezvoltarea unor mecanisme de cooperare cu instituțiile bancare, care să permită străinilor accesul la contracte de achiziție a locuințelor în regim de ipotecă, leasing sau achitare în rate pe termen lung (5/10/20 ani).	S-a luat act
	38. Se recomandă includerea unor măsuri strategice menite să răspundă nevoilor complexe de locuire ale persoanelor strămutate, migranților și refugiaților. Este necesară extinderea capacității de locuințe disponibile și consolidarea coordonării interinstituționale între ministere și autoritățile publice locale. <i>În acest sens, ar fi oportună revizuirea criteriilor de eligibilitate din cadrul Proiectului de locuințe publice III, pentru a asigura un acces mai echitabil pentru străini, precum și elaborarea unei strategii naționale sau foi de parcurs pentru locuințe</i>	S-a luat act

		sociale durabile și la prețuri accesibile. Se recomandă promovarea parteneriatelor public-privat, inclusiv cu implicarea comunității diasporei, pentru a stimula investițiile și finanțarea în soluții durabile de locuire. Informațiile privind opțiunile de cazare ar trebui să fie disponibile în mai multe limbi, în special pentru străinii reinstalați. În paralel, este importantă asigurarea unei finanțări stabile și a unei bune gestionări a adăposturilor, oferirea de sprijin pentru o viață independentă, inclusiv subvenții pentru chirie destinate persoanelor aflate sub protecție temporară și solicitanților de azil. Totodată, reabilitarea sau reconversia clădirilor publice vacante în locuințe accesibile pentru grupuri vulnerabile – atât străini, cât și localnici cu venituri mici – ar putea contribui la integrarea comunitară. În acest sens, se propune și dezvoltarea de programe de locuințe sociale de închiriat care să încurajeze conviețuirea în comunități mixte și să prevină segregarea.	
		39. Se constată discrepanțe semnificative privind estimările de costuri în mai multe secțiuni ale proiectului de program, indicând faptul că unele măsuri-cheie nu au fost bugetate integral. Printre lacunele notabile se numără lipsa alocărilor financiare pentru servicii medicale esențiale precum reabilitarea și diagnosticarea complexă, dar și pentru programe de asistență socială adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități și ale persoanelor în vârstă. De asemenea, costurile reale pentru angajarea suplimentară de asistenți sociali – necesari pentru gestionarea cazurilor din domenii precum protecția copilului sau sprijinul pentru victimele violenței bazate pe gen – par subestimate. Pentru a garanta o incluziune deplină și eficientă, aceste aspecte trebuie corectate.	S-a luat act
		40. Deși programul prevede o evaluare ex-post la finalul perioadei de implementare în 2028, este esențial să se introducă o evaluare intermediară, având în vedere că multe activități sunt planificate pe termen scurt (1–3 ani). Evaluarea progresului în timp util ar permite ajustări adaptive și ar spori eficiența implementării. Este recomandată monitorizarea continuă a tuturor acțiunilor, cu includerea feedback-ului beneficiarilor – nu doar al implementatorilor – pentru a oferi o imagine completă a impactului. Totodată, se propune includerea unor indicatori specifici de protecție (ex. cazuri de VBG raportate vs. sesizate, minori neînsoțiți cu tutori desemnați, stabilitatea locuinței) care să permită urmărirea în timp real a rezultatelor și să ghideze intervențiile eficiente. Colectarea de date dezagregate va sprijini capacitatea Guvernului și a partenerilor de a adapta și consolida serviciile publice într-un mod prompt și adecvat.	Precizare Programul prevede și evaluarea anuală
		41. Este imperios ca Programul de integrare să fie sprijinit politic și guvernamental cu resurse financiare bugetare și umane suficiente, capabile să asigure implementarea acțiunilor subacțiunilor acestuia. Or, estimarea inițială a Programului arată la insuficiența susținerii financiare bugetare, și, practic deloc nu arată la resursele umane și instituționale capabile să gestioneze și să implementeze efectiv acest Program.	S-a luat act

12.	Congresul Autorităților Locale din Moldova, demers nr. 101 din 04 aprilie 2025	1. În PHG va fi introdus un punct cu următorul conținut: „6. Se recomandă autorităților administrației publice locale să contribuie la realizarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni cu privire la implementarea Programului privind integrarea etapizată a străinilor în Republica Moldova pentru perioada 2025-2027, în limita resurselor financiare disponibile.	Se acceptă
		2. La capitolul Introducere din Programul Național, fraza „Autoritățile locale vor fi responsabile de implementarea măsurilor la nivel local, facilitând integrarea străinilor în comunitățile locale” va fi substituită cu fraza „Autoritățile administrației publice locale pot să contribuie la implementarea măsurilor la nivel local, facilitând integrarea străinilor în comunitățile locale.”	Se acceptă
		3. La capitolul Costuri din Programul Național, urmează a fi indicat expres că acțiunile stabilite în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului Național vor fi realizate din contul bugetului de stat/bugetele autorităților (și instituțiilor) responsabile și contribuțiile financiare al partenerilor de dezvoltare.	Se acceptă
		4. La capitolul Autorități/instituții responsabile din Programul Național, fraza „Autoritățile publice locale vor sprijini implementarea măsurilor de integrare la nivel comunitar, facilitând accesul străinilor la servicii publice locale și asigurând participarea activă a acestora în comunitățile lor.” va fi substituită cu fraza „Autoritățile administrației publice locale pot să contribuie la implementarea măsurilor de integrare la nivel comunitar, facilitând accesul străinilor la servicii publice locale și participarea activă a acestora în comunitățile lor.”	Se acceptă
		5. În Planul de acțiuni textul „Alte entități implicate” se substituie cu textul „Parteneri”.	Precizare. În rubrica ”alte entități implicate” se include și parteneri
		6. În Planul de acțiuni la rubrica „Parteneri” vor fi concretizate autoritățile publice locale implicate (APL II și/sau APL I).	Se acceptă
13.	Agencia Proprietății Publice, demersul nr. 05-04-2464 din 08.04.2025	Lipsă de obiecții și propunerilor	
14.	Agencia de Guvernare Electronică, demers nr. 3007-064 din 11.04.2025	1. La acțiunea 5 din coloana „Alte entități implicate” de exclus Agenția de Guvernare Electronică, deoarece participarea directă a AGE la elaborarea proiectului de hotărâre de Guvern privind aprobarea Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Migrație”, care este un sistem informațional de stat sectorial, depășește competențele proprii ale instituției. Astfel, considerăm necesar să precizăm că, potrivit dispozițiilor art.23 alin.(2) din Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat și prevederilor pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.562/2006 cu privire la	Se acceptă

	crearea sistemelor și resurselor informaționale automatizate de stat, AGE este abilitată să coordoneze crearea sistemelor informaționale de stat prin coordonarea în prealabil doar a proiectelor de concepte ale sistemelor informaționale de stat. Subsecvent, conform pct.11 sbp.5) lit.a) din Statutul AGE, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.760/2010, una din funcțiile instituției constă în facilitarea dezvoltării sistemelor informaționale de stat sectoriale prin oferirea asistenței autorităților administrației publice prin acordarea suportului în special la conceptualizarea sistemelor informaționale. Astfel, în ceea ce privește Sistemul informațional „Migrație”, constatăm că, Conceptul acestuia a fost aprobat deja prin Hotărârea Guvernului nr.618/2023, iar sarcina elaborării proiectului de hotărâre a Guvernului privind aprobarea Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Migrație” ar trebui să-i revină nemijlocit Inspectoratului General pentru Migrațiune, în calitate de posesor al SI respectiv.	
	2. La acțiunea 9 Propunem de examinat suplimentar și de revizuit formularea acțiunii respective, întrucât, în opinia noastră, nu este clară semnificația cuvintelor „numărului unic pentru străini”. La coloana „Autoritate responsabilă” considerăm necesar de exclus Agenția de Guvernare Electronică, pornind de la faptul că Agenția nu dispune de competențe în domeniul evidenței de stat a străinilor.	Se acceptă
	3. La acțiunea 20 din coloana „Alte entități implicate” de exclus Agenția de Guvernare Electronică, deoarece activitatea practică respectivă depășește limitele competențelor Agenției, stabilite în statutul instituției și alte acte normative care-i reglementează activitatea.	Se acceptă
	4. În vederea alinierii acțiunii respective la prevederile Regulamentului (UE) 2024/1183 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 în ceea ce privește instituirea cadrului european pentru identitatea digitală (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401183) și ale Hotărârii Guvernului nr.324/2022 cu privire la serviciul guvernamental de identitate și semnătură electronică (EvoSign), acțiunea 10 considerăm necesar de revizuit esențial, după cum urmează:	Se acceptă

		la sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală (AOAM), se propune ca instituțiile responsabile de operaționalizarea platformei să coordoneze conținutul informativ cu CNAM, fără a implica instituția în mod formal în procesul tehnico-funcțional de implementare și administrare a paginii.	
		2. La acțiunea 62 - Asigurarea accesului străinilor la servicii medicale necesare prin acoperirea costurilor acestora, pentru: - persoanele strămutate din Ucraina cu protecție temporară conform prevederilor HG 21/2023 - străinii care fac parte din categoriile asigurate de stat în sistemul AOAM - categoriile de străini neasigurați în sistemul AOAM - alte categorii de străini beneficiari de servicii medicale în afara sistemului de AOAM, se va revizui prin prisma valorii adăugate reale pe care aceasta o poate genera în raport cu cadrul normativ deja existent. În prezent, pentru persoanele strămutate din Ucraina cu protecție temporară, Ordinul ministrului sănătății nr. 143/2023 stabilește în mod clar mecanismul de acordare a accesului la serviciile medicale necesare, în temeiul prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 21/2023. În aceste condiții, se consideră oportună revizuirea acțiunii astfel încât aceasta să evidențieze clar intervențiile suplimentare necesare, dacă există, evitând repetarea unor prevederi normative deja aplicabile. O astfel de clarificare ar permite orientarea măsurilor doar către eventuale cazuri nereglementate sau insuficient acoperite, contribuind la coerența și eficiența documentului strategic.	Concretizare. În Proiectul cu Nr. 236/MAI/2025, conținutul acțiunii 62 diferă de conținutul prezentat în aviz.
		3. La acțiunea 64 –Elaborarea soluțiilor pentru obținerea asigurarea medicală facultative de către străini, care nu sunt angajați în câmpul muncii și vor să achiziționeze asigurare medicală. Se propune excluderea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină ca instituție responsabilă pentru această acțiune, având în vedere că domeniul asigurărilor medicale facultative nu se regăsește în sfera atribuțiilor. CNAM are competența exclusivă de a administra sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală. Prin natura lor, asigurările medicale facultative constituie produse comerciale oferite de asigurători privați și sunt reglementate de alte autorități competente, cum ar fi Banca Națională a Moldovei sau, după caz, Comisia Națională a Pieței Financiare. Cu toate acestea, CNAM își exprimă disponibilitatea de a contribui, în limitele mandatului său, cu expertiza necesară în domeniul AOAM, acolo unde este relevant, în vederea asigurării unei abordări coordonate și coerente în raport cu obiectivele propuse.	Se acceptă
19.	Casa Națională de Asigurări Sociale, demers nr.5118 din 14.04.2025	1. În Planul de acțiuni La Obiectivul specific nr .2, acțiunea nr. 38 „Negocierea unui nou Acord dintre Republica Moldova și Ucraina în domeniul securității sociale bazat pe principiul proporționalității.” se propune de exclus. Raționamentul acestei modificări constă în faptul că acordurile în domeniul securității sociale semnate de Republica Moldova prevăd domeniul material care acoperă doar legislația de asigurări sociale. Drept urmare, măsuri de asistență socială pentru străini nu pot fi reglementate prin textul unui acord de securitate socială.	Nu se acceptă. MMPS deja este în proces de negociere a unui asemenea acord

20.	Agenția Servicii Publice demers nr. 01/5229 din 15.04.2025	1. În Planul de acțiuni La acțiunea 9.„Implementarea unui instrument privind obținerea numărului unic pentru străini” – se propune excluderea acestui punct, în această formula, ca fiind redundant și inoportun. În prezent, Agenția Servicii Publice asigură soluția tehnică de generare a IDNP-ului pentru cetățeni străini, iar Inspectoratul General pentru Migrație atribuie acest număr (generat de SI RSP prin mecanismele existente) în procesul de eliberare a actelor de identitate străinilor, la traversarea frontierei de stat precum și în alte cazuri. Dacă acțiunea este esențială într-un alt context, se recomandă reformularea acesteia în vederea asigurării unui conținut clar și corect, care să reflecte necesitatea reală și să permită o implementare corespunzătoare.	Se acceptă
		2. La acțiunea 10. „Punerea în aplicare a aplicației EVO, inclusiv vizualizarea identității digitale de către străini, ca rezultat a obținerii cărții de rezidență” la coloana „Autoritate responsabilă”, se solicită substituirea sintagmei „Agenția Servicii Publice” cu „Agenția de Guvernare Electronică”, în conformitate cu prevederile HG nr. 5/2024, care atribuie Agenției de Guvernare Electronică calitatea de posesor și deținător al aplicației guvernamentale integrate a serviciilor electronice EVO; la coloana „Alte entități implicate”, se solicită completarea cu sintagma „Agenția Servicii Publice”	Se acceptă
21	Cancelaria de stat aviz nr.Nr. 21/1-69-4375 din 17.04.2025	1. Se vor reformula obiectivele specifice ale Programului, astfel încât acestea să prevadă rezultate concrete, formulate în conformitate cu dispozițiile pct. 18.4 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică (HG nr. 386/2020) și cu respectarea principiului SMART (specifice, măsurabile, accesibile, relevante și încadrate în timp). Fiecare obiectiv trebuie să includă în mod obligatoriu următoarele elemente: indicatorul de măsurare, valoarea și anul de referință, precum și valoarea și anul țintă.	Se acceptă
		2. În cadrul capitolului dedicat Impactului, toți indicatorii formulați vor fi supuși unui proces de revizuire și ajustare, cu scopul de a asigura coerența logică dintre obiectivul general și obiectivele specifice, claritatea formulării, măsurabilitatea acestora, precum și posibilitatea colectării sistematice a datelor necesare pentru monitorizare și raportare. Pentru indicatorii de monitorizare nr. 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.4, 5.3, 5.4, 6.1, 6.2 și 7.2 va fi stabilită o valoare de referință corespunzătoare celui mai recent an pentru care sunt disponibile date. De asemenea, pentru indicatorii nr. 2.4, 3.2 și 4.1 va fi stabilită în mod obligatoriu o țintă de atins până în anul 2027.	Se acceptă
		3. În cadrul capitolului „Autorități și instituții responsabile”, propunem reconsiderarea rolului atribuit Cancelariei de Stat în ceea ce privește responsabilitatea pentru promovarea și protecția drepturilor politice și legale, întrucât aceste atribuții excedă competențele stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 657/2009 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare, a structurii și a efectivului-limită al Cancelariei de Stat.	Se acceptă
		Cu privire la partea operațională a programului:	

		4. Având în vedere faptul că Acțiunile nr. 1, 2 și 57 au ca obiect modificarea Legii nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova, se propune revizuirea structurii acestora prin consolidarea într-o singură acțiune, care să reflecte unitar și coerent intervențiile legislative preconizate asupra actului normativ menționat.	Se acceptă parțial. Acțiunile au fost reformulate pentru a fi SMART.
		5. Secțiunea „Indicatorii de monitorizare” aferenți acțiunilor vor fi revizuiți pentru a asigura o corelare directă cu rezultatele urmărite și o aliniere riguroasă la conținutul și specificul fiecărei acțiuni planificate.	Se acceptă
		6. Se propune efectuarea unei verificări suplimentare a termenelor de inițiere și finalizare stabilite pentru acțiunile planificate în perioada ianuarie–aprilie 2025, întrucât acestea au fost depășite. În funcție de concluziile analizei, se vor introduce ajustări necesare în program, în vederea corelării acțiunilor cu termenele revizuite și asigurării unei implementări eficiente.	Se acceptă
		7. În compartimentul „Autorități responsabile” vor fi indicate instituțiile responsabile de implementarea fiecărei acțiuni, în ordinea importanței rolului lor. Instituția listată prima va fi cea principală, cu rol de coordonare a procesului, urmată de celelalte instituții implicate în realizarea acțiunii respective. Se va evita utilizarea unor denumiri generice, precum „autorități publice locale de nivelul I și II”, „biblioteci locale/regionale” sau „parteneri de dezvoltare”, în scopul asigurării unei repartizări clare și concrete a responsabilităților. De asemenea, nu vor fi atribuite sarcini instituțiilor care nu dispun de competențele necesare pentru implementarea acțiunilor prevăzute.	Se acceptă
		8. Secțiunea „Alte entități implicate” va fi exclusă, întrucât nu oferă o structurare clară și riguroasă a responsabilităților instituționale.	Nu se acceptă. Dat fiind faptul că domeniul vizat este un domeniu complex și interinstituțional este oportun de a păstra această rubrică și de a indica alte instituții
		9. Se vor estima costurile de implementare pentru acțiunile nr. 32, 56, 68, 69, 70, 71, 75 și 80, cu indicarea corespunzătoare a codului programului/subprogramului bugetar, inclusiv o defalcare detaliată pe ani și surse de finanțare. De asemenea, în vederea asigurării transparenței și unei gestionări adecvate a fondurilor necesare implementării, vor fi evidențiate resursele disponibile din asistența externă, precum și costurile neacoperite.	Se acceptă
PARTENERI DE DEZVOLTARE			
21	UNICEF Ref. MOL/R/ER – 4647 din 14.04.2025	Recunoașterea diplomelor de studii la toate nivelurile a fost abordată prin intermediul unui acord bilateral recent între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind recunoașterea reciprocă a diplomelor de studii și științifice. Este esențial să se facă referire explicită la acest acord în secțiunea privind educația.	S-a luat act

	Foaia de parcurs pentru integrarea copiilor refugiați în sistemul educațional din Moldova a fost aprobată prin Ordinul ministerial nr. 490 la 1 aprilie 2024. Mecanismul pentru integrarea treptată a străinilor ar trebui să facă trimitere în mod explicit la foaia de parcurs aprobată și să își armonizeze activitățile, indicatorii și bugetele în consecință. Această aliniere va asigura sincronizarea strângerii de fonduri și a asistenței externe. Sugerăm revizuirea activităților propuse în plan - în special, includerea unui an pregătitor pentru învățarea limbii române pentru elevii refugiați - și a bugetelor propuse pentru educația MER pentru următorii doi ani, pentru a ne asigura că acestea sunt suficiente și conforme cu foaia de parcurs.	S-a luat act
	MEC a abordat provocările cu care se confruntă refugiații în ceea ce privește accesul la învățământul profesional și tehnic, ca urmare a problemelor ridicate de cazuri ucrainene anul trecut. Un viitor ordin ministerial va acorda studenților ucraineni acces la aceleași condiții de școlarizare și înscriere ca și cetățenilor moldoveni. În plus, refugiații cu cel puțin un părinte moldovean pot solicita sprijin financiar în instituțiile profesionale și tehnice. Aceste informații ar trebui să fie menționate în plan.	S-a luat act
	Documentul citează în prezent rate de înscriere depășite pentru copiii refugiați (din 2023 sau mai devreme). Datele recente ale MEC din martie 2025 arată o înscriere totală de 3 522 de copii refugiați (982 în învățământul preșcolar și 2 540 în învățământul general). Este esențial să se actualizeze și să se alinieze toate cifrele privind înscrierea în întregul document, inclusiv în tabelul indicatorilor și în obiectivele planului de acțiune.	Se acceptă
	Emiterea de către MER a unui ordin ministerial detaliat în septembrie 2023, împreună cu modificările sale ulterioare, a îmbunătățit în mod semnificativ procedurile de înscriere. Această realizare ar trebui evidențiată în secțiunea "Realizări majore".	S-a luat act
	Monitorizarea învățării online: Este recomandabil să se includă o referință la amendamentul reînnoit privind protecția temporară (TP), care solicită acum părinților să prezinte documente privind statutul educațional al copilului lor. Această măsură va sprijini colaborarea dintre ministere și autoritățile locale în vederea monitorizării și sprijinirii progresului școlar al copiilor aflați sub protecție temporară și sub alte statute juridice.	S-a luat act
	Planul actual menționează programe de limba română, dar nu specifică în mod clar că acestea sunt destinate elevilor adulți (furnizate în universități), lăsând astfel un gol semnificativ în ceea ce privește sprijinul lingvistic pentru copiii de vârstă școlară. Deși People in Need (PiN) sprijină dezvoltarea și tipărirea de materiale în limba română pentru adulți, UNICEF și MER colaborează în prezent la un curriculum pentru anul pregătitor care vizează învățarea limbii române pentru copiii refugiați. Această distincție între cele două programe lingvistice trebuie să fie clar reflectată în text.	S-a luat act
	Secțiunea notează, de asemenea, "Problemele legate de integrarea sectorială a străinilor includ numărul mic de instituții de învățământ general cu studii în limba ucraineană". Principala	S-a luat act

	provocare 3 ar trebui să se refere la absența programelor de sprijin lingvistic, în special în limba română și la lipsa programelor de recuperare pentru elevii străini care se înscriu în școlile din Moldova, inclusiv copiii refugiați.	
	Analiza SWOT privind accesul la educație: în secțiunea privind punctele slabe, includeți provocări precum finanțarea insuficientă și ratele scăzute de înscriere în rândul studenților străini și refugiați. În plus, rețineți că mulți studenți pot prefera învățarea online în locul integrării în sistemul național.	S-a luat act
	În ceea ce privește tabelul indicatorilor: Indicatorul 5: "Creșterea ratei de acces și de integrare a străinilor în învățământul național cu 20% până în 2027, prin programe de sprijin și adaptare" Obiectivul actual de creștere cu 20 % acoperă doar înscrierea copiilor și neglijează învățământul superior, programele lingvistice pentru adulți și eforturile mai ample de integrare. Recomandăm revizuirea acestui obiectiv pentru a se alinia la Foaia de parcurs și adoptarea unor cifre mai ambițioase, în mod ideal asigurându-se că majoritatea copiilor refugiați frecventează școlile moldovenești până în 2027.	S-a luat act , modificările au fost făcute conform propunerilor MEC
	În prezent, nu există indicatori care să abordeze furnizarea de cursuri de limba română ca a doua limbă/pregătire lingvistică pentru copiii de vârstă școlară, în ciuda faptului că Planul de acțiune menționează activități conexe. În mod similar, nu există indicatori care să urmărească furnizarea de programe suplimentare de sprijin pentru recuperare pentru elevii refugiați și străini. Ar fi util să se adauge acești indicatori.	S-a luat act
	Indicatorul privind numărul de copii ai refugiaților din Ucraina integrați în instituțiile de învățământ general: Acesta menționează o valoare de referință de 2000 și o țintă de 2300. Am sugera actualizarea liniei de referință la cifrele din 2025 și includerea unei ținte mai ambițioase.	S-a luat act
	Programe de recuperare pentru elevi: Planul de acțiune nu include dispoziții privind programele de recuperare pentru copii. Încorporarea unui sprijin suplimentar pentru elevii care necesită aceste programe este esențială pentru a asigura accesul echitabil la educație.	S-a luat act
	Este necesar să se îmbunătățească versiunea actuală a planului de subacțiune privind asistența socială pentru sprijinirea străinilor și refugiaților, în special în ceea ce privește încorporarea obiectivelor de asigurare socială și asistență socială, inclusiv reflectarea mai exactă a prestațiilor de asistență socială. În prezent, absența dispozițiilor privind asigurările sociale înseamnă că refugiații ar putea să nu aibă acces la sprijin esențial, care este, de asemenea, esențial pentru sustenabilitatea pe termen lung a stabilității bugetului național și pentru integrarea generală. În mod similar, includerea limitată a prestațiilor de asistență socială poate împiedica capacitatea acestora de a-și satisface nevoile de bază, ceea ce poate duce la	S-a luat act

		vulnerabilitate și dificultăți continue. Recomandarea generală este de a reflecta mai bine pilonii asistență socială, asigurări sociale și servicii sociale.	
		În prezent, în Moldova, familiile de refugiați cu copii din Ucraina pot accesa o serie de beneficii, inclusiv alocații pentru îngrijirea copiilor (alocația lunară oferă 1 000 de lei pe lună pentru copiii sub doi ani), indemnizații de handicap (în medie, se plătește 1 687,03 lei pe copil) și la naștere (plată forfetară de 20 000 de lei), alocație pentru gemeni (plată lunară de 500 de lei/copil), alocații pentru îngrijire, însoțire și supraveghere (2 096,50 lei pe copil). Acestea nu au fost reflectate pe deplin analiză și în planul de acțiune. UNICEF oferă sprijin tehnic și financiar pentru a asigura implementarea eficientă a acestor programe. Aceste inițiative sunt concepute pentru a ușura provocările cu care se confruntă familiile de refugiați, contribuind la asigurarea faptului că copiii primesc sprijinul vital necesar pentru bunăstarea și dezvoltarea lor. UNICEF va acoperi costurile până în martie 2025. Este esențial să se asigure durabilitatea acestei activități și să se extindă acest tip de asistență dincolo de martie 2025 prin intermediul bugetului național sau al sprijinului donatorilor.	S-a luat act
		Revizuirea alocării bugetare pentru Activitatea nr. 40 din Planul de acțiuni - "Asistență socială pentru familiile de refugiați cu copii din Ucraina" - de la 9.790,0 la 4.600,0. Aceasta se aliniază la acordul bilateral semnat între Ministerul Muncii și Protecției Sociale și UNICEF, care stipulează o alocare totală de 4,6 milioane de lei pentru alocațiile pentru copii acordate familiilor cu copii din Ucraina.	Se acceptă
		Propunem adăugarea unei activități complementare la Planul de acțiune privind asistența socială, obiectivul nr. 2: "o evaluare a fezabilității programelor de protecție socială și de servicii sociale selectate pentru a evalua capacitatea acestora de a răspunde eficient șocurilor și crizelor umanitare sau de urgență și de a adapta legislația în consecință". Această activitate se va concentra pe identificarea modalităților de consolidare a sprijinului acordat grupurilor vulnerabile, inclusiv persoanelor strămutate în interiorul țării (IDP) și refugiaților și străinilor. Evaluarea este programată să fie finalizată între septembrie și octombrie 2025 și va fi condusă de Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MoLSP) în colaborare cu UNICEF. Ministerul Afacerilor Interne (MoIA) va fi, de asemenea, implicat ca entitate de sprijin. Costul estimat al activității este de 42 000 USD (sau 724 000 MDL), care va fi finanțat integral de UNICEF.	Nu se acceptă MMPS nu a solicitat includerea acestei acțiuni în program
23	UN Women	Deși programul se bazează pe principiile integrării persoanelor strămutate, incluziunii acestora și luptei împotriva multiplelor forme de discriminare, de facto nu există o integrare cuprinzătoare a dimensiunii de gen în toate sectoarele de intervenție, inclusiv mijloacele de trai, ocuparea forței de muncă și emanciparea economică. În același timp, alinierea la „Planul de acțiune privind integrarea și incluziunea 2021-2027” [COM(2020) 758 final] și la principiile-cheie nu este realizată nici la nivelul cadrului strategic în formularea obiectivelor/impactelor	S-a luat act

	diferențiate, nici în formularea intervențiilor ulterioare din planul de acțiune, deși este indicat ca document de referință în formularea politicilor. Documentul nu furnizează date sau analize detaliate privind disparitățile de gen pentru diferite grupuri țintă în diferite domenii de intervenție ale Programului, ceea ce este esențial pentru înțelegerea nevoilor specifice ale femeilor și bărbaților, fetelor și băieților din diferite grupuri vulnerabile, și nu conține măsuri specifice și direcționate pentru abordarea acestora. Programul nu are, de asemenea, obiective și indicatori specifici de gen în domeniile de intervenție propuse. Lipsa datelor dezagregate în funcție de gen, vârstă și handicap (SADDD) face imposibilă monitorizarea impactului măsurilor propuse asupra diferitelor grupuri de femei, fete, bărbați și băieți din populația strămutată. Potrivit Analizei de gen 2024, acest decalaj este o problemă sistemică care împiedică adoptarea de politici bazate pe dovezi și evaluarea impactului real asupra grupurilor vulnerabile, ceea ce afectează capacitatea guvernului de a monitoriza și evalua impactul politicilor asupra grupurilor marginalizate. Salutăm dezvoltarea sistemului informatic UAHELP pentru a centraliza și digitaliza procesele de colectare a datelor dezagregate privind plasarea persoanelor strămutate, inclusiv a celor din familiile gazdă în cadrul Programului. Considerăm oportună extinderea acestei măsuri de colectare și utilizare a datelor dezagregate și la celelalte domenii de intervenție ale Programului, nu doar la domeniul asistenței sociale. În acest context, reamintim prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386 din 17.06.2020 privind planificarea strategică, care stipulează la articolul 5 că în elaborarea documentelor de planificare și a documentelor de politici publice se va respecta asigurarea incluziunii sociale și a egalității de gen. Observăm că proiectul sus-menționat, deși stipulează că aceste principii ghidează elaborarea și implementarea Programului, nu le aplică pe deplin în Planul de acțiuni. Ponderea considerabilă a femeilor și copiilor în rândul populației strămutate este menționată în Program. Cu toate acestea, măsurile propuse pentru integrarea socioeconomică, accesul la educație și la serviciile de sănătate pentru persoanele strămutate sunt generale, fără a aborda barierele și nevoile specifice ale diferitelor grupuri vulnerabile. De exemplu, programul subliniază faptul că femeile se confruntă cu bariere care le afectează capacitatea de a se integra și de a găsi oportunități de angajare, având în vedere sarcinile de îngrijire pe care le îndeplinesc. Cu toate acestea, observăm că Planul de acțiune nu conține măsuri specifice pentru a facilita accesul femeilor pe piața muncii sau sprijinul pentru mamele singure. Cu toate acestea, lipsa unor măsuri active, cum ar fi extinderea serviciilor de îngrijire a copiilor și a altor persoane dependente (părinți/rude în vârstă, persoane cu handicap), un pachet diversificat de măsuri	Urmează a fi luat în calcul S-a luat act S-a luat act Programul conține măsuri pentru facilitarea accesului femeilor pe piața muncii
--	--	--

		sensibile la gen pentru accesul pe piața muncii, servicii sociale și educaționale bazate pe nevoi, limitează oportunitățile de independență economică pentru femeile din grupurile vulnerabile. În concluzie, reiterăm faptul că dimensiunea de gen nu trebuie să fie o componentă secundară a politicilor publice privind integrarea străinilor. Absența obiectivelor și a indicatorilor de gen va conduce la perpetuarea inegalităților, la dificultăți majore în integrarea femeilor și fetelor refugiate și la creșterea riscurilor de exploatare și violență.	S-a luat act
	PIN	„În prezent, acțiunea 71 se referă la „dispozițiile actelor normative în vigoare”, fără a menționa legislația specifică, ceea ce ar putea crea confuzie în ceea ce privește punerea sa în aplicare. PIN sugerează adăugarea de referințe la legislația relevantă și recomandă, de asemenea, asigurarea unei formări obligatorii în domeniul VBG pentru personalul de primă linie, care să acopere interviuarea supraviețuitorilor, identificarea traumelor și prevenirea re-traumatizării. Vă rugăm să luați în considerare încorporarea protecției în fiecare obiectiv, detaliind modul în care personalul/voluntarii pot identifica și referi persoanele cu risc sporit (de exemplu, supraviețuitorii VBG, copiii neînsoțiți), pot asigura confidențialitatea și pot primi formare. Integrarea protecției în fiecare etapă previne ca aceasta să fie un aspect secundar și clarifică alocarea resurselor și responsabilitatea.”	Urmează a fi luat în calcul S-a luat act
	DATF	„Lacuna actuală: Documentul nu are o abordare clară bazată pe date pentru a înțelege provocările de integrare cu care se confruntă persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. Nu există date dezagregate privind vârsta și handicap, ceea ce face dificilă evaluarea provocărilor specifice cu care se confruntă aceste grupuri sau elaborarea de intervenții specifice. Text sugerat: „Guvernul Republicii Moldova va asigura colectarea și utilizarea sistemică a datelor dezagregate în funcție de sex, vârstă și dizabilitate (SADDD) ca o componentă-cheie a politicilor de integrare. Aceste date vor informa deciziile programatice, vor evalua eficacitatea măsurilor de integrare și vor asigura că toate eforturile de integrare răspund în mod adecvat nevoilor persoanelor cu dizabilități și persoanelor în vârstă.”	S-a luat act
	UNHCR	Statisticile necesită o revizuire amănunțită pentru a verifica acuratețea și a indica în mod clar sursele (de exemplu, SEIS sau date guvernamentale). Unele cifre - cum ar fi „85% femei” - ar trebui să specifice dacă se referă numai la adulți. Statisticile guvernamentale ar trebui să stea la baza analizei, completate, după caz, de SEIS și de alte sondaje/evaluări. - Ar trebui abordate discrepanțele dintre cifrele legate de gen și cifrele privind înscrierea în învățământ, asigurându-se că termeni precum „măsuri complexe” nu sunt interpretați greșit.	S-a luat act

		- Nu utilizați termenii „refugiați”, „persoane strămutate din Ucraina”, „migranți” și „imigranți” în mod interschimbabil. Cetățenii ucraineni strămutați din Ucraina nu ar trebui să fie denumiți „migranți”. - Situația solicitanților de azil și a apatrizilor (născuți în străinătate) nu este, în general, inclusă în analiza situației. - În ceea ce privește cadrele juridice și administrative, fiți atenți atunci când vă referiți la „străini” în sens larg, în special atunci când vorbiți despre drepturi, deoarece acestea vor fi diferite pentru diferite categorii de străini. De exemplu, Legea nr. 274/2011 nu se extinde la beneficiarii de TP, solicitanții de azil sau apatrizii. Pentru analizele SWOT, ar trebui luați în considerare și următorii factori (după caz): Gestionarea crizei migrației: În ceea ce privește oportunitățile, se adaugă coeziunea socială dintre refugiații ucraineni și comunitatea gazdă, care rămâne puternică, deși există riscuri de deteriorare (deja luate în considerare în cadrul „amenințărilor”) Punerea în aplicare a mecanismului de integrare pentru străini: Punctele slabe includ (1) lacune în cadrul juridic referitor la drepturile titularilor de TP, ale solicitanților de azil și ale apatrizilor, inclusiv în domeniul asistenței sociale și al asistenței medicale; și (2) obstacole în calea integrării refugiaților (nepotrivirea competențelor pentru ocuparea unui loc de muncă; lipsa opțiunilor de îngrijire de zi, care afectează capacitatea de a fi angajat; barierele lingvistice etc.). Oportunitățile includ o coeziune socială puternică între ucraineni și comunitatea gazdă. Accesul străinilor la asistență socială în Moldova: Ca un punct slab, sugerăm includerea faptului că persoanele strămutate din Ucraina nu sunt, în general, incluse în programele guvernamentale de asistență socială, deși beneficiază de servicii sociale. Bariere în calea ocupării forței de muncă: Titularii de TP se confruntă cu dificultăți în accesarea opțiunilor de auto-ocupare a unui loc de muncă, deoarece patentă de întreprinzător (patenta) este inaccesibilă, lăsându-le doar opțiunea mai complexă de înregistrare SRL. Ar trebui incluse referințele juridice relevante - DG 889/2013, Legea 270/2008.	S-a luat act
	UNDP	Secțiunile analitice ale programului evidențiază o serie de bariere importante pe piața muncii (cum ar fi recunoașterea diplomei, cunoașterea limbii române), cercetările disponibile indică faptul că responsabilitățile de îngrijire și nevoia de aranjamente de lucru flexibile limitate, nepotrivirea competențelor și salariile mici sunt printre principalele motive care determină inactivitatea și informalitatea (45% în rândul refugiaților ucraineni) care sunt mai mari decât rata șomajului (aproximativ 11%), conform SEIL . Este recomandabil să menționați aceste aspecte și în partea analitică (de exemplu, la pagina 15, pagina 22-24 și/sau în secțiunea Analiza situației de la pagina 4-8).	Urmează a fi luat în calcul

	DATF	Lacuna actuală: Deși documentul recunoaște importanța protecției sociale pentru grupurile vulnerabile, acesta nu conține prevederi specifice pentru persoanele cu dizabilități și persoanele în vârstă, care pot necesita sprijin financiar și în natură suplimentar. Am sugera alinierea drepturilor străinilor cu handicap la drepturile cetățenilor Republicii Moldova cu handicap. Text sugerat: Sistemul de protecție socială va fi adaptat pentru a se asigura că străinii cu dizabilități și persoanele în vârstă au acces echitabil la servicii, inclusiv: - Accesul la alocațiile și serviciile specifice persoanelor cu dizabilități în calitate de cetățeni ai Republicii Moldova cu dizabilități, așa cum se prevede în Legea. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. - Facilitarea accesului la procesul de determinare a handicapului prin asigurarea faptului că materialele informative sunt accesibile și disponibile în mai multe limbi. - Ajutorul financiar pentru beneficiarii de protecție temporară ar trebui să includă un supliment pentru persoanele cu handicap pentru a asigura acoperirea costurilor legate de handicap. - Vizite la domiciliu și servicii de informare pentru persoanele în vârstă și persoanele cu handicap care nu pot accesa cu ușurință centrele de servicii.”	S-a luat act inclusiv mențiunile la acest capitol a MMPS
	UNICEF	Este necesar să se îmbunătățească versiunea actuală a substrategiei de asistență socială pentru sprijinirea străinilor și a refugiaților, în special în ceea ce privește încorporarea asigurărilor sociale și a obiectivelor de asistență socială, inclusiv reflectarea mai precisă a beneficiilor de asistență socială. În prezent, absența dispozițiilor privind asigurările sociale înseamnă că refugiații ar putea să nu aibă acces la sprijin esențial, care este, de asemenea, esențial pentru sustenabilitatea pe termen lung a stabilității bugetului național și pentru integrarea generală. În mod similar, includerea limitată a prestațiilor de asistență socială poate împiedica capacitatea acestora de a-și satisface nevoile de bază, ceea ce poate duce la vulnerabilitate și dificultăți continue. Recomandarea generală este de a reflecta mai bine pilonii de asistență socială, asigurare socială și servicii sociale. În prezent, în Moldova, familiile de refugiați cu copii din Ucraina pot accesa o serie de beneficii, inclusiv alocații pentru îngrijirea copiilor (alocația lunară oferă 1 000 de lei pe lună pentru copiii sub doi ani), prestații de invaliditate (în medie, se plătește 1 687,03 lei pe copil) și indemnizații la naștere (plată forfetară de 20 000 de lei), alocație pentru gemeni (plată lunară de 500 de lei/copil), alocații pentru îngrijire, însoțire și supraveghere (2 096,50 lei pe copil). Acestea nu au fost reflectate pe deplin în analiză și în planul de acțiune. UNICEF oferă sprijin tehnic și financiar pentru a asigura implementarea eficientă a acestor programe. Aceste inițiative sunt concepute pentru a ușura provocările cu care se confruntă familiile de refugiați, contribuind la	S-a luat act Urmează a fi luat în calcul

		asigurarea faptului că copiii primesc sprijinul vital necesar pentru bunăstarea și dezvoltarea lor. UNICEF va acoperi costurile până în martie 2025. Este esențial să se asigure sustenabilitatea acestei activități și să se extindă acest tip de asistență dincolo de martie 2025 prin intermediul bugetului național sau al sprijinului donatorilor. În analiza SWOT, la rubrica oportunități, semnificația „Parteneriate externe pentru punerea în aplicare a programelor de sprijin pentru închiriere și ocuparea forței de muncă, precum și sprijin pentru sănătatea mintală” nu este clară. Planul de acțiune nu menționează activitatea legată de modificarea cadrului național de reglementare pentru eliminarea barierelor legislative și asigurarea incluziunii durabile a străinilor, inclusiv a persoanelor cu handicap, în sistemul național de asistență socială. Propunem adăugarea unei activități complementare la planul de acțiune privind asistența socială: Activitatea propusă: Analiza fezabilității programelor selectate de protecție socială și servicii sociale pentru a face față șocurilor și crizelor umanitare/de urgență, asigurând sprijin pentru grupurile afectate, inclusiv pentru persoanele strămutate în interiorul țării și refugiați. Termen limită: Septembrie/octombrie 2025. Autoritatea responsabilă: MoLSP & UNICEF. Alte entități: MoIA. Cost estimat: 30 000 USD. Sursă de finanțare: UNICEF.	S-a luat act Urmează a fi luat în calcul
	NRC	Propunerea noastră este de a dezvolta subiectul privind impactul schimbărilor recente de politică care afectează asistența socială. Pe măsură ce situația strămutărilor a evoluat, constrângerile de resurse și schimbarea priorităților politice au condus la reforme semnificative în sistemul de cazare a persoanelor strămutate. O schimbare majoră a avut loc la mijlocul anului 2023, când autoritățile, în coordonare cu organizațiile umanitare, au redus numărul de centre de cazare a refugiaților (RAC). Această decizie a fost influențată de constrângerile financiare, de scăderea gradului de ocupare în unele RAC și de o schimbare strategică în direcția furnizării de soluții durabile de cazare. Reforma a vizat facilitarea tranziției persoanelor strămutate către locuințe private închiriate și comunități gazdă, promovând integrarea pe termen lung și optimizând în același timp resursele disponibile. În lumina acestei schimbări, programul ar trebui să contureze căi clare pentru a se asigura că persoanele strămutate pot avea acces la asistență socială adecvată în timpul tranziției lor către reziliență.	S-a luat act
	UNHCR	Indicatori propuși: Nu este clar de ce nu există indicatori privind capacitatea străinilor, în special a beneficiarilor TP, de a avea acces la programele guvernamentale de asistență socială, în special pentru cei din grupuri deosebit de vulnerabile (persoane cu handicap, persoane în vârstă, copii). Acțiunea nr. 42: Asistență financiară pentru persoanele strămutate sub protecție temporară (TP),	

	- Înțelegem că costul estimat de 1 148 000 000 lei (aproximativ 65,6 milioane USD) se bazează pe un calcul relativ simplu - înmulțirea numărului de beneficiari potențiali cu o valoare de transfer mai mare decât cea oferită beneficiarilor tipici ai protecției sociale din Moldova. Recunoaștem că această cifră reprezintă o aproximare din cauza limitărilor actuale ale datelor socio-economice privind refugiații și că este posibil ca schemele de protecție socială existente, în special Ajutorul Social, să nu răspundă pe deplin nevoilor specifice ale acestora. - Având în vedere incertitudinile și provocările legate de efectuarea unei analize actuariale solide pentru planificarea financiară pe termen lung, este dificil să se ia un angajament ferm privind includerea pe termen lung a refugiaților în sistemul național de protecție socială din cauza implicațiilor potențiale asupra costurilor. Cu toate acestea, în conformitate cu obiectivul general al Programului național de răspuns pentru refugiați - asigurarea durabilității - susținem cu tărie o tranziție treptată de la asistența în numerar condusă de actorii umanitari la un model condus de guvern. - Pentru a facilita această tranziție, propunem o inițiativă de consolidare a capacităților pentru Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MoLSP), cu sprijin tehnic din partea agențiilor ONU. Acțiunea propusă implică o analiză de fezabilitate detaliată a adaptării programelor de protecție socială selectate pentru a răspunde în mod eficient nevoilor grupurilor de persoane strămutate. Această inițiativă are un plan de implementare în trei faze: Faza 1 (2025 - Administrare paralelă și consolidarea capacităților): - Efectuarea unei analize actuariale pentru a estima implicațiile costurilor pe termen lung utilizând date socio-economice adecvate, elaborate în comun de guvern. - Definirea criteriilor de eligibilitate pentru asistența acordată refugiaților și elaborarea unei strategii pentru transferul treptat al responsabilităților administrative de la agențiile ONU la MoLSP. - Inițierea pregătirilor legislative necesare pentru modificarea Legii nr. 274/2011 privind integrarea străinilor. Faza 2 (2026 - Integrare parțială prin intermediul unui program pilot): - Punerea în aplicare a unui program-pilot de integrare a elementelor de asistență umanitară în numerar într-un sistem național de protecție socială adaptat, prin rafinarea modelelor de costuri pe baza datelor actualizate. Faza 3 (2027 - Integrarea guvernamentală completă): - Finalizarea reformelor legislative și tranziția completă a gestionării asistenței în numerar către MoLSP, cu sprijinul finanțării pentru dezvoltare. - Această abordare etapizată este concepută pentru a asigura o tranziție responsabilă din punct de vedere fiscal și durabilă, echilibrând nevoile umanitare imediate cu strategiile de integrare pe termen lung.	S-a luat act
--	--	----------------------------

		Acțiunile nr. 42 și 52: Asistență socială: nu există nicio referire la extinderea accesului la programele guvernamentale de asistență socială pentru a include, de exemplu, persoanele în vârstă, persoanele cu handicap etc.	
	NCUM	Dorim să menționăm că nevoile de asistență socială ale persoanelor strămutate ar trebui să fie acoperite nu numai în centrele de plasament, ci și prin includerea cerințelor persoanelor cu handicap sau a celor care au nevoie de ajutorul asistenților sociali 24/24 conform prescripțiilor medicale (ținând cont de insuficiența resurselor financiare pentru a acoperi cheltuielile menționate).	S-a luat act
	UNICEF	UNICEF nu consideră „Lipsa centrelor specializate pentru copii neînsoțiți și cazuri vulnerabile” drept o slăbiciune, ci mai degrabă un punct forte al sistemului moldovenesc de îngrijire și protecție a copilului. În schimb, accentul ar trebui să fie pus pe nevoia de mai multe familii adoptive pentru a îngriji copiii care au nevoie de îngrijire alternativă, inclusiv copiii refugiați neînsoțiți și separați.	Urmează a fi luat în calcul
	ANPVC	Se propune stabilirea unei valori țintă pentru 2027 pentru indicatorul „Numărul de victime ale violenței bazate pe gen care au accesat servicii de sprijin” din cadrul obiectivului general nr. 2. Această adăugare este necesară pentru a asigura o monitorizare adecvată și eficientă a accesului victimelor la serviciile de sprijin în caz de violență bazată pe gen, promovând astfel o raportare corectă și cuprinzătoare a situației acestora. Deoarece toți ceilalți indicatori prezentați în Program au valori țintă, considerăm că este esențial să stabilim o astfel de valoare și pentru acest indicator. Se propune stabilirea unei valori țintă pentru 2027 pentru indicatorul „Numărul de victime ale violenței bazate pe gen care au accesat servicii de sprijin” din cadrul obiectivului general nr. 2. Această adăugare este necesară pentru a asigura o monitorizare adecvată și eficientă a accesului victimelor la serviciile de sprijin în caz de violență bazată pe gen, promovând astfel o raportare corectă și cuprinzătoare a situației acestora. Deoarece toți ceilalți indicatori prezentați în Program au valori țintă, considerăm că este esențial să stabilim o astfel de valoare și pentru acest indicator.	Se acceptă Se acceptă
	UNHCR	NHCR propune modificarea textului pentru a include o prezentare generală mai amplă și mai cuprinzătoare a situației VBG în țară, reflectând atât realizările, cât și provocările din domeniu: În conformitate cu raportul de audit privind siguranța în materie de VBG, publicat în 2024, femeile și adolescențele din Republica Moldova se confruntă cu riscuri multiple de VBG, inclusiv violența partenerului intim, traficul de persoane, exploatarea sexuală și VBG facilitată de tehnologie sub formă de hărțuire și amenințări online, precum și partajarea fără consimțământ a imaginilor intime. Grupurile expuse unui risc deosebit de violență bazată pe gen includ femeile rome, persoanele cu handicap, adolescențele și lucrătorii sexuali. Guvernul Republicii Moldova a depus eforturi pentru a reduce aceste riscuri. Supraviețuitoarele refugiate	Se acceptă Modificare efectuată

	ale VBG au fost incluse în sistemul și procedurile naționale privind VBG, iar Legea nr. 45/2005 le asigură protecția juridică și accesul la servicii vitale. În plus, au fost aduse modificări acestui cadru juridic pentru a reflecta diferitele forme de VBG și pentru a include termenul „femicid”, recunoscând dimensiunea de gen a acestei violențe. În conformitate cu Legea 123/2010 privind serviciile sociale, serviciile pentru supraviețuitorii violenței legate de gen cuprind servicii generalizate și specializate, în funcție de nevoile și situația supraviețuitorului și a membrilor familiei sale. Acestea includ, de asemenea, măsuri de reducere a riscurilor de GBV după ce aceasta s-a produs. Aceste servicii sunt organizate în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 129/2010. În completarea acestora, Hotărârea de Guvern 1200/2010 stabilește Standardele minime de calitate pentru serviciile sociale destinate victimelor violenței. Legea 137/2016 subliniază faptul că consilierea, sprijinul psihologic, asistența juridică și compensațiile financiare ar trebui să fie disponibile gratuit pentru victimele infracțiunilor, inclusiv pentru supraviețuitorii VBG. Echipele multidisciplinare teritoriale lucrează la nivel local pentru a sprijini supraviețuitorii VBG în accesarea serviciilor sociale și a altor servicii. Organizațiile locale ale societății civile, în special organizațiile conduse de femei, lucrează în strânsă coordonare cu guvernul pentru a pune în aplicare programe de prevenire și de răspuns la VBG și pentru a pune în legătură supraviețuitoarele și femeile expuse riscului de VBG cu oportunități care să le permită dezvoltarea personală și independența economică. În 2024, Agenția națională pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice a fost operaționalizată cu sprijinul mai multor parteneri și s-a concentrat pe coordonarea punerii în aplicare a Programului național pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (2023-2027), avansând activitatea în mai multe domenii ale VBG, inclusiv consolidarea capacităților. La nivel global, guvernul și-a asumat un angajament în ceea ce privește VBG și egalitatea de gen în cadrul Forumului Global al Refugiaților din 2023, consolidându-și angajamentele de prevenire, reducere a riscurilor și răspuns la VBG prin mai multe inițiative, inclusiv consolidarea capacității furnizorilor de servicii și îmbunătățirea calității serviciilor de combatere a VBG. Mai multe inițiative de consolidare a capacităților care vizează diferiți profesioniști, inclusiv actori specializați și nespecializați în domeniul VBG, au fost desfășurate în parteneriat cu organizații locale și internaționale. Acest lucru a contribuit la reducerea riscurilor de VBG prin trimiterea în siguranță a supraviețuitorilor și îmbunătățirea furnizării de servicii de calitate. Cu toate acestea, conform unui studiu, barierele în calea dezvăluirii cazurilor de VBG cuprind factori instituționali, sociali și comunitari și împiedică accesul supraviețuitorilor la servicii. De exemplu, înțelegerea stereotipă și dăunătoare a rolurilor de gen în cadrul comunităților și	S-a luat act
--	--	----------------------------

		neglijării, ținta ar trebui să fie mult mai mare (în mod ideal 100%). Dacă se referă la sprijinul asistenței sociale, acest lucru ar trebui clarificat. Pentru indicatorul de impact privind „Cazurile de abuz și exploatare a copiilor străini și refugiați rezolvate din numărul total raportat”, poate fi doar o problemă de traducere, dar nu este clar ce se înțelege prin „rezolvate”. Obiectivul pare destul de scăzut, deoarece, în mod ideal, toate cazurile de abuz și exploatare ar trebui să facă obiectul unei acțiuni prompte, în conformitate cu legislația relevantă.	S-a luat act
	PIN	La rubrica „Integrarea economică a străinilor”, vă rugăm să adăugați soluții pentru abordarea barierelor în calea activităților independente, cum ar fi posibilitatea de a deschide o patentă, o activitate independentă sau o altă formă sau activitate independentă legală pentru titularii de protecție temporară. În plus, promovarea în continuare a accesului la educație și formare profesională și extinderea experiențelor de succes ale cursurilor de limba română pentru a sprijini integrarea pe piața muncii a persoanelor strămutate ar fi în interesul dezvoltării economice a Republicii Moldova.	Precizare prevederile legislației naționale nu creează impedimente pentru străini în desfășurarea activităților independente
	DATF	Lacuna actuală: Documentul nu conține dispoziții specifice pentru promovarea emancipării economice a persoanelor cu handicap și îmbunătățirea accesului acestora la oportunități de angajare. Persoanele cu dizabilități se confruntă adesea cu bariere multiple care le împiedică participarea pe piața muncii. Planul anual național de integrare ar trebui să includă măsuri specifice pentru a elimina aceste obstacole și a facilita accesul incluziv al acestui grup la oportunitățile de angajare. Text sugerat: „Programele de ocupare a forței de muncă vor include măsuri specifice pentru promovarea incluziunii pe piața muncii a persoanelor în vârstă persoanelor vârstnice și a persoanelor cu handicap, inclusiv: - Furnizarea de informații în formate diferite și accesibile. - Programele de formare profesională adaptate persoanelor cu handicap facilitează dezvoltarea de competențe specifice pentru accesul pe piața muncii. - Stimulente pentru angajatori pentru a angaja persoane cu handicap.”	Urmează a fi luat în calcul
	NRC	Considerăm că Programul ar trebui să abordeze, de asemenea, nepotrivirea locurilor de muncă, în special pentru persoanele strămutate cu înaltă calificare din Ucraina, dacă Moldova dorește să utilizeze această resursă în mod eficient. Multe dintre locurile de muncă disponibile nu necesită calificări speciale și oferă salarii mici, ceea ce face dificil pentru profesioniștii calificați să găsească un loc de muncă adecvat. În plus, compoziția demografică a populației strămutate - în principal femei, copii și gospodării formate dintr-un singur adult - evidențiază nevoia urgentă de servicii de îngrijire a copiilor. Disponibilitatea acestor servicii ar trebui să fie un element-cheie al programului, deoarece afectează în mod direct capacitatea persoanelor	S-a luat act

		strămutate, în special a femeilor, de a intra și de a rămâne pe piața muncii. Asigurarea accesului la servicii de îngrijire a copiilor la prețuri accesibile, fie prin inițiative publice, fie prin inițiative susținute de angajatori, va contribui la abordarea uneia dintre principalele bariere în calea ocupării forței de muncă. În plus, considerăm că programul ar trebui să exploreze posibilitatea stimulentei fiscale sau a compensațiilor financiare pentru companiile care angajează persoane strămutate vulnerabile. Angajatorii care investesc în angajarea și formarea profesioniștilor strămutați ar trebui, în opinia noastră, să fie încurajați prin măsuri specifice de sprijin, cum ar fi scutiri fiscale, subvenții salariale sau reduceri ale contribuțiilor la asigurările sociale. Aceste măsuri pot contribui la atenuarea riscurilor financiare pentru întreprinderi, promovând în același timp incluziunea economică a persoanelor strămutate în forța de muncă din Republica Moldova.	
	NCUM	La punctul Programului definit ca „integrarea străinilor în câmpul muncii” am dori să expunem că este necesară dezvoltarea posibilității de „auto-angajare”, se are în vedere simplificarea procedurii de înregistrare în calitate de întreprinzător atât la nivel informațional, cât și procedural. - De asemenea, menționăm că se pune problema posibilității prelungirii automate a regimului vamal de admitere temporară a unităților de transport de uz personal pe teritoriul Republicii Moldova pentru perioada de valabilitate a protecției temporare (Știm că multe familii, în special cu copii minori, sunt dependente de automobilul propriu, în special cele care locuiesc în suburbii sau se deplasează în scopuri medicale și alte scopuri urgente, dar schimbarea regimului vamal pentru automobilele aduse pe teritoriul Republicii Moldova este costisitoare pentru persoanele strămutate). Considerăm că în unele cazuri autoturismele proprii pot fi utilizate ca mijloc tehnic de prestare a serviciilor/angajării (servicii de taxi, servicii de curierat, logistică, etc) - De asemenea, este necesară organizarea reviziei tehnice a unităților de transport private pe teritoriul Republicii Moldova cu eliberarea unui document valabil atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și în străinătate (Suntem conștienți de faptul că unele persoane strămutate se află pe teritoriul Republicii Moldova din februarie 2022 și utilizează autoturismele proprii și nu au posibilitatea fizică de a trece frontiera și a trece revizia tehnică în Ucraina, atât din motivul că proprietarul automobilului nu poate intra pe teritoriul Ucrainei, cât și din motivul că traversarea este periculoasă sau că împuternicirea pentru conducerea automobilului este expirată sau nu prevede procedura de trecere a reviziei tehnice). Această procedură este necesară în cazul în care autoturismul propriu va fi utilizat și ca mijloc de transport pentru prestarea de servicii de transport.	Precizare Prin modificările din anul 2025 operate la HG 21/2023 au fost incluse aspectele din aviz
	UNDP	„Programul ar trebui să includă un obiectiv specific axat pe incluziunea pe piața muncii/promovarea ocupării forței de muncă ca obiectiv separat sau, alternativ, prin revizuirea	

		- Simplificarea procedurii de înregistrare și reducerea timpului necesar pentru inițierea activității economice efective și crearea unui ghișeu unic/ linie telefonică directă, în sprijinul antreprenoriatului de tip start-up, pentru migranții forței de muncă, refugiați, imigranți; și - Sprijin Stimulente financiare pentru angajatorii care oferă locuri de muncă străinilor (migranți care se întorc, refugiați, străini etc.) și acordarea de subvenții salariale migranților timp de 3-6 luni. - Promovarea practicilor de recrutare etice și transparente, conform conceptului IRIS (Integration Recruitment Integrity System)https://iris.iom.int/sites/g/files/tmzbd1201/files/documents/IRIS%20Standard%20Report%20.pdf - Sprijinirea în continuare a respectării standardelor internaționale de muncă; - Sprijinirea furnizării de programe de educație financiară pentru migranții forței de muncă, refugiați și străini; - Sprijinirea unui mecanism de admitere facilitată pentru atragerea talentelor străine/forței de muncă calificate, care ar include: I) modificări ale reglementărilor; II) regulamente și PSO pentru GIM și autoritățile de gestionare a migrației forței de muncă; III) platformă web de informare; IV) procedură accelerată / green-lane pentru prelucrarea documentelor de imigrare pentru grupul țintă (investitori; oameni de afaceri; cetățeni străini cu înaltă calificare); - Elaborarea unui ghid cu instrucțiuni pentru angajatori privind angajarea străinilor; - Crearea unei platforme online pentru conectarea migranților străini (inclusiv programarea migranților pentru o audiență la IGM sau alte instituții de stat) care doresc să vină în Moldova și a celor care se află pe teritoriul Republicii Moldova cu angajatorii din sectoarele cu deficit de forță de muncă (agricultură, IT, construcții, sănătate) prin intermediul IGM și ANOFM; - consolidarea capacităților furnizorilor de servicii de afaceri din Moldova (centre de formare, consilieri; consilieri fiscali, incubatoare de afaceri etc.) privind sensibilitățile legate de furnizarea de servicii grupului țintă; și - Menținerea flexibilității pentru munca sezonieră, permițând străinilor care beneficiază de asistență socială să facă tranziția pe piața muncii. - dezvoltarea infrastructurii instituțiilor de învățământ (grădinițe, creșe, școli) pentru a crește capacitatea de absorbție a copiilor refugiaților și străinilor și pentru a spori oportunitățile de angajare pentru femeile cu copii	
	UNICEF	Dreptul la sănătate și îngrijire medicală este unul dintre drepturile fundamentale ale copilului și este inclus în Convenția privind drepturile copilului (CDC), susținută de principiul nediscriminării. Aceasta înseamnă că drepturile din Convenție se aplică tuturor copiilor, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau de altă natură, origine națională, etnică sau socială, avere, handicap, naștere sau altă situație a copilului sau a părinților	Precizare Copii cet. străini sunt tratați în egală măsură ca și copii cet. ai Republicii Moldova

		sau reprezentanților săi legali. Articolul 24 din CDC stabilește dreptul fundamental al copilului de a avea acces la servicii medicale tratament și reabilitare, fără nicio discriminare. Aceasta implică obligația statelor părți de a se asigura că niciun copil nu este privat de dreptul său la asistență medicală. 2 În Comentariul său general nr. 15 (2013) privind dreptul copilului de a se bucura de cel mai înalt standard posibil de sănătate (articolul 24), Comitetul pentru Drepturile Copilului a dezvoltat unele dintre dispozițiile cuprinse în articolul 24 din CDC și a interpretat dreptul la sănătate ca un drept cuprinzător, în conformitate cu definiția sănătății stabilită în Constituția OMS și în cadrul mai larg al obligațiilor statelor în materie de drepturile omului. Pentru a realiza pe deplin dreptul la sănătate pentru toți copiii, statele părți au obligația de a se asigura că sănătatea fiecărui copil nu este subminată ca urmare a discriminării, care este un factor semnificativ în dinamica vulnerabilității. 3. Mai mult, potrivit Legii privind drepturile copilului nr. 370 din 30.11.2023, copiii beneficiază de protecție fără nicio discriminare, indiferent de rasă, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, indiferent de cetățenie, apartenență etnică sau origine socială, statutul dobândit prin naștere, situația materială, gradul și tipul de handicap, indiferent de locul de reședință sau de orice alt criteriu. Legea proclamă angajamentul statului de a garanta accesul copiilor la asistență medicală la toate nivelurile. Se sugerează modificarea acțiunii 67 din Planul de acțiune în următoarea formulare: „Modificarea cadrului normativ național (Legea nr. 269/1994, Legea nr. 270/2008, Legea nr. 200/2010, Legea nr. 274/2011, Legea nr. 411/1995, Legea nr. 1585/1998, Legea sănătății și bunăstării mintale nr. 114/2024, etc.) pentru a exclude barierele legislative și a asigura incluziunea durabilă a străinilor în sistemul național de sănătate, inclusiv asigurarea accesului copiilor străini la serviciile de sănătate, în aceleași condiții ca și copiii cetățeni ai Republicii Moldova”.	S-a luat act Se acceptă
	DATF	Lacuna actuală: Programul nu descrie care sunt lacunele în accesul la asistență medicală pentru persoanele în vârstă și persoanele cu handicap, care sunt grupurile care au cea mai mare nevoie de servicii medicale în rândul populația străină din cauza capacității financiare limitate și a accesului la oportunități de muncă care au limitat capacitatea de a încheia o asigurare de sănătate. Persoanele în vârstă și persoanele cu handicap au nevoie	S-a luat act

		nevoie să aibă acces la asistență medicală secundară, cum ar fi serviciile specializate și de reabilitare. În plus, nu există nu este inclus sprijinul pentru cazurile MHPSS de nivel 4 care necesită tratament specializat și cazare. Text sugerat: „Toate persoanele în vârstă și persoanele cu handicap vor avea acces la asigurarea națională pentru a asigura accesul la servicii de asistență medicală primară și secundară, inclusiv servicii de reabilitare și dispozitive asistive, sprijin adaptat sănătății mintale, inclusiv adaptări, terapie pentru copiii cu dizabilități. Informațiile privind serviciile de sănătate vor fi furnizate într-un format accesibil și în diferite limbi.	
	UNHCR	Cadrul juridic: Beneficiarii TP au acces la servicii medicale în temeiul Legii privind azilul (Legea nr. 270/2008) și al HG nr. 21/2023, finanțate în principal prin contribuțiile donatorilor internaționali prin intermediul Companiei Naționale de Asigurări de Sănătate (CNAM) din cadrul Ministerului Sănătății. Servicii de sănătate pentru beneficiarii TP: Inclus: Asistență medicală de urgență și primară, medicamente compensate, dispozitive medicale și asistență medicală ambulatorie de specialitate. Exclus: Examenе diagnostice complexe, îngrijiri specializate în spital, îngrijiri de reabilitare și îngrijiri paliative. - Beneficiarii TP nu au acces la asigurarea de sănătate de stat decât dacă sunt angajați oficial. Analiza SWOT privind accesul străinilor la serviciile de sănătate Puncte forte: adăugați o gamă largă de servicii de sănătate disponibile pentru beneficiarii TP; clarificați faptul că nu toți străinii cu statut legal au acces la un sistem obligatoriu de asigurări de sănătate. Puncte slabe: adăugați: (1) neeligibilitatea beneficiarilor TP, a solicitanților de azil și a solicitanților statutului de apatrid pentru asigurarea de sănătate de stat; (2) lacune în pachetul de servicii de sănătate disponibile pentru titularii TP, solicitanții de azil și solicitanții statutului de apatrid. Provocări de finanțare și sustenabilitate: - Deși eforturile guvernului de a îmbunătăți acoperirea medicală pentru străini sunt apreciate, este esențial să se asigure prime adecvate bazate pe capacitatea de plată, în special pentru refugiații șomeri.	Precizare HG 21/2023 stabilește expres serviciile medicale de care pot beneficia beneficiarii de PT

		- Din cauza ambiguităților din cadrul juridic, bugetul de stat întâmpină dificultăți în subvenționarea asigurării de sănătate a străinilor vulnerabili, spre deosebire de cetățenii moldoveni. Recomandări: Analiză actuarială: Efectuarea unui studiu pentru a determina nivelurile adecvate ale primelor pentru grupurile vulnerabile, asigurând în același timp sustenabilitatea financiară a fondurilor asigurărilor obligatorii de sănătate (CHI). Calcularea costurilor integrării: Costul integrării asistenței medicale nu este pe deplin reflectat în estimările actuale. Anul trecut, datele ONU au indicat că au fost necesare 3,5 milioane USD, majoritatea cheltuielilor fiind acoperite de donatorii internaționali. Se recomandă alocarea anuală a acestui buget pentru a asigura sustenabilitatea. Modificări juridice: Implementarea modificărilor necesare la regimul juridic pentru a permite beneficiarilor de protecție temporară fără un loc de muncă formal, precum și solicitanților de azil și apatrizilor, să se înscrie în sistemul de asigurări de sănătate de stat. Rețineți că guvernul Republicii Moldova s-a angajat în cadrul Forumului Global al Refugiaților din 2019 să includă solicitanții de azil în sistemul de asigurări de sănătate de stat. (În măsura în care acest lucru este abordat de Acțiunea nr. 63, acest lucru este foarte binevenit).	
	PIN	Moldova are experiențe de succes în lansarea orelor de limba română în școli, care ar trebui menținute în timp și subliniate ca o prioritate în școlile cu o rată ridicată de copii refugiați înscriși sau care participă la învățarea online în laboratoarele EDUTech.	S-a luat act
	DATF	Lacuna actuală: Copiii străini cu dizabilități au dificultăți de acces la sistemul educațional din Moldova, precum și la școlarizarea online din Ucraina. Planul actual nu abordează suficient barierele barierele educaționale cu care se confruntă elevii străini cu dizabilități, care pot întâmpina obstacole fizice, de comunicare și de atitudine în școli și universități. Deși documentul recunoaște necesitatea unei educații incluzive, acesta nu conține măsuri specifice pentru a asigura accesibilitatea materiale didactice accesibile, tehnologii de asistare și formarea profesorilor în ceea ce privește metodologiile incluzive pentru persoanele cu handicap. Text sugerat: Școlile ar trebui să fie dotate cu materiale de învățare accesibile, dispozitive asistive și profesori de sprijin. Toți profesorii ar trebui să urmeze cursuri obligatorii de formare în domeniul metodologiilor de educație incluzivă. Programul Național de Studiu al Limbii Române ar trebui să includă limbajul semnelor, instrumente de conversie a vorbirii în text și materiale simplificate pentru studenții cu dizabilități. Universitățile ar trebui să adopte politici de acomodare rezonabilă, inclusiv săli de clasă accesibile, interpretare în limbajul semnelor și formate de examen adaptative.	Precizare Copii cet. străini inclusiv cu dizabilități sunt tratați în egală măsură ca și copii cet. ai Republicii Moldova

UNICEF	1. Este important să se facă o distincție clară între diferitele niveluri de educație în cadrul planului. Secțiunea ar trebui să abordeze separat accesul la învățământul preșcolar, învățământul general și învățământul superior, deoarece fiecare nivel necesită o abordare diferită pentru integrarea străinilor, inclusiv a copiilor și adolescenților refugiați. În mod specific, accesul la învățământul preșcolar și la învățământul general ar trebui să fie detaliat separat de învățământul superior, subliniind serviciile specifice disponibile, barierele existente și măsurile de sprijin specifice pentru fiecare nivel de învățământ. 2. În ceea ce privește recunoașterea certificatelor: ar trebui să se aplice aceeași diferențiere a nivelurilor de educație. Recunoașterea diplomelor de învățământ superior a fost abordată prin recentul acord cu Ministerul Educației și Științei (MEȘ) din Ucraina. Cu toate acestea, pentru certificatele de învățământ general, este important să se facă referire la faptul că recunoașterea deplină a fost aprobată în temeiul Ordinului Ministerului Educației și Cercetării (MER) publicat în septembrie 2023. 3. Documentul face referire la rate de înscriere depășite din 2023 sau mai devreme. Cele mai recente date de la MER indică faptul că, în decembrie 2024, înscrierea copiilor refugiați a fost de 3 314. Până în ianuarie 2025, acest număr a crescut la 3 500 de copii. Este esențial să se asigure coerența cifrelor de înscriere în întregul document, inclusiv în obiectivele planului de acțiune. 4. O realizare semnificativă a MER a fost emiterea unui ordin ministerial detaliat în septembrie 2023, urmat de multiple modificări, care facilitează procedurile de înscriere. Acest ordin ar trebui să fie menționat în mod explicit și evidențiat printre realizările din secțiunea „Realizări majore”. 5. Monitorizarea învățării online: În prezent, nu există niciun mecanism stabilit pentru monitorizarea educației și a rezultatelor învățării copiilor implicați în învățarea online. Acesta reprezintă un domeniu de colaborare potențială între ministerele relevante și autoritățile publice locale (APL) pentru a asigura monitorizarea și sprijinul adecvat pentru acești elevi. 6. Toate programele de limbă română la care se face referire în document se referă la cursanții adulți, nu la copiii de vârstă școlară din instituțiile de învățământ din Republica Moldova. Aceasta rămâne o lacună semnificativă, după cum se subliniază în Planul de acțiune. În plus, sprijinul oferit de People in Need (PiN) se referă în principal la elaborarea și tipărirea de cărți în limba română pentru adulții care participă la programul național de limbă. Acesta nu se	S-a luat act S-a luat act Se acceptă S-a luat act Precizare Prin modificările din anul 2025 operate la HG 21/2023 au fost incluse aspectele din aviz S-a luat act
--------	---	---

	extinde la copiii de vârstă școlară care învață limba română în cadrul curriculumului moldovenesc. Această distincție ar trebui să fie clar reflectată în text. UNICEF conduce împreună cu MER eforturile de elaborare a unei astfel de programe școlare. 7. Secțiunea notează, de asemenea, „Problemele legate de integrarea sectorială a străinilor includ numărul mic de instituții de învățământ general cu studii în limba ucraineană”. Principala problemă ar trebui să facă referire la lipsa programelor pregătitoare de recuperare pentru elevii străini care se înscriu în școlile din Moldova, inclusiv copiii refugiați, și la absența programelor de sprijin lingvistic, în special în limba română. 8. Documentul face în prezent referire la 81 de EduTech Labs, care sunt conduse de UNICEF. Cu toate acestea, împreună cu Refugee Education Working Group (REWG), numărul total al acestor facilități se ridică la 98. Aceste centre oferă copiilor acces la învățarea online într-un mediu sigur, împreună cu programe de recuperare după orele de școală și sprijin în limba română. Textul ar trebui să reflecte această acoperire extinsă. Analiza SWOT: Sugerăm ca secțiunea privind punctele slabe să reflecte, de asemenea, finanțarea insuficientă și ratele scăzute de înscriere, deoarece mulți studenți preferă învățarea online. În plus, analiza SWOT pentru învățământul superior ar trebui să fie separată de învățământul general și preșcolar, deoarece acestea se confruntă cu provocări și oportunități diferite. Indicatorul 5: Creșterea ratei de acces și integrare Propunem creșterea țintei, deoarece 20% reprezintă doar creșterea procentuală a copiilor înscriși. Acesta nu include învățământul superior, programele de limbi străine pentru adulți sau eforturile mai ample de integrare pentru alți străini. Rata de înscriere a copiilor refugiați (nivel de referință de 65%): Propunem revizuirea calculului, luând în considerare 3 500 de copii înscriși în prezent atât în învățământul preșcolar, cât și în învățământul general. Dacă se utilizează doar copiii cu statut de protecție temporară (TP) ca populație de referință, rata de înscriere ar fi de aproximativ 20%. În prezent, nu există indicatori care să abordeze furnizarea limbii române ca a doua limbă pentru copiii de vârstă școlară, în ciuda faptului că planul de acțiune menționează activități conexe. În mod similar, nu există indicatori care să urmărească furnizarea de programe suplimentare de sprijin de recuperare pentru elevii refugiați și străini.	S-a luat act S-a luat act S-a luat act Precizare Țintele au fost stabilite în conformitate cu recomandarea MEC S-a luat act S-a luat act
--	--	--

		Furnizarea de sprijin pentru limba română: Elaborarea unui curriculum pentru limba română, formarea profesorilor și implementarea acestuia în școli ar trebui să fie subliniate în mod explicit ca parte a sistemului de învățământ. Programe de recuperare pentru elevi: sprijinul suplimentar pentru copiii care necesită programe de recuperare lipsește în prezent din Planul de acțiune și ar trebui să fie încorporat pentru a asigura accesul echitabil la educație.	
	NRC	Accesul străinilor la serviciile educaționale și integrarea în sistemul educațional (pagina 27). Recomandarea noastră este de a include o referință la Foaia de parcurs a Ministerului Educației și Cercetării (ME) pentru integrarea deplină a tuturor copiilor refugiați în școlile din Republica Moldova. Recunoașterea acestui plan în Program ar consolida angajamentul de a asigura accesul la educație pentru toți copiii strămutați și de a sprijini integrarea lor în sistemul național de învățământ.	S-a luat act
	UNHCR	Precizia datelor și indicatorii: Pe parcursul textului există discrepanțe în ceea ce privește numărul de înscrieri în sistemul de învățământ. Textul ar trebui să facă diferența între informațiile și activitățile pentru diferite niveluri de educație. În prezent, în unele secțiuni, nu este clar dacă se face referire la învățământul general sau la învățământul superior. - Cadrul juridic: - Se sugerează includerea unei trimiteri la acordul RM/Ucraina RM/Ukr privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, aprobat recent Ministerul Educației și Cercetării Guvernul Republicii Moldova. - Sugestia de a adăuga o referință la Ordinul MER 1538 din noiembrie 2023 privind înscrierea în școli: ordin_1538_din_24.11.2023_instructiune_refugiati_1.pdf - Clarificări necesare: - Programele de predare a limbii române ca a doua limbă trebuie integrate în programele școlare pentru a îmbunătăți achiziția limbii și incluziunea educațională. - Urmează această frază „În același timp, copiii cetățenilor ucraineni au posibilitatea de a studia prin lecții online organizate de instituțiile de învățământ pe care le-au frecventat în Ucraina, au acces la platformele și resursele educaționale create de Ministerul Educației și Cercetării (ME) în instituțiile de învățământ” sugestia de a preciza că în prezent nu există un mecanism de monitorizare a copiilor care studiază online. - În ceea ce privește fraza „Problemele legate de integrarea sectorială a străinilor includ numărul mic de instituții de învățământ general cu studii în limba ucraineană”, sugestia de a menționa că principala barieră nu este lipsa școlilor care predau în limba ucraineană, ci mai degrabă lipsa	S-a luat act Precizare Prin modificările din anul 2025 operate la HG 21/2023 au fost incluse aspectele care acoperă în mare parte aspectele din aviz

	NCUM	În cadrul punctului de program definit ca „Accesul străinilor la serviciile de sănătate”, am dori să precizăm că este necesar să se prevadă posibilitatea obținerii unei asigurări de sănătate pentru persoanele strămutate care nu sunt integrate pe piața muncii în sensul deplin al cuvântului (pe baza unui contract individual de muncă), dar care furnizează servicii pe baza unor contracte civile și de la care se deduc sumele prevăzute pentru fondul de asigurări de sănătate. Aceste persoane pot beneficia de protecție temporară sau de alt statut juridic, dar se confruntă cu probleme atunci când solicită asistență medicală.	Urmează a fi luate în calcul
	PIN	Vă rugăm să luați în considerare adăugarea la programul de integrare: - necesitatea de a elabora un program de locuințe sociale accesibile străinilor, pentru a asigura accesul neîngrădit al persoanelor strămutate vulnerabile la locuințe sociale, cu un accent deosebit pe familiile numeroase, familiile cu copii și populația în vârstă. - Îmbunătățirea locuințelor temporare și a planurilor de tranziție: În „Accesul la locuințe adecvate”, adoptați închiderea treptată a centrelor numai atunci când sunt confirmate locuințe alternative, acordând prioritate gospodăriilor conduse de femei și persoanelor cu handicap. Descrieți în mod clar eligibilitatea pentru vouchere de locuință sau programe de bani pentru chirie, sumele medii de sprijin și modul de abordare a discriminării potențiale din partea proprietarilor. O închidere accelerată crește riscurile de a rămâne fără adăpost și de exploatare, în timp ce planificarea și orientările definite reduc deciziile arbitrare și asigură tranziții stabile, în beneficiul întregii societăți moldovenești.	S-a luat act S-a luat act
	DATF	Lacuna actuală: În text, nu există nicio mențiune cu privire la sprijinirea soluțiilor de locuit pentru persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. Adesea, persoanele cu handicap și persoanele în vârstă nu dispun de resurse financiare pentru a avea acces la soluții de locuit adecvate, adaptate nevoilor lor, cum ar fi accesibilitatea și proximitatea față de servicii. Text sugerat: „Politicile de locuințe vor fi concepute pentru a răspunde nevoilor persoanelor cu handicap și ale persoanelor în vârstă persoanele în vârstă, inclusiv: - Asigurarea accesibilității în adăposturi, locuințe publice și programe de asistență pentru închiriere. - Sprijin în furnizarea de modificări ale locuințelor pentru persoanele cu handicap. - Punerea în aplicare a subvențiilor de închiriere specifice pentru persoanele în vârstă și persoanele cu handicap.”	S-a luat act

NRC	Recomandarea noastră este de a include considerații suplimentare cu privire la provocările cu care se confruntă străinii în asigurarea unei locuințe stabile. Cererea ridicată de proprietari de închiriat, cuplată cu disponibilitatea limitată și creșterea costurilor, a făcut ca accesul la locuințe adecvate să fie din ce în ce mai dificil. Această problemă este deosebit de acută în municipiul Chișinău și în zonele învecinate, unde majoritatea persoanelor strămutate tind să se stabilească datorită accesului mai bun la locuri de muncă, servicii sociale și canale de sprijin comunitar. Cu toate acestea, această concentrare a tensionat și mai mult piața imobiliară, ducând la niveluri ridicate de supraaglomerare, prețuri de închiriere umflate și, în unele cazuri, discriminare din partea proprietarilor. În plus, multe persoane strămutate se confruntă cu dificultăți în îndeplinirea anumitor condiții de închiriere a spațiilor locative, cum ar fi furnizarea de garanții pe termen lung sau plăți în avans. Securitatea proprietății este, de asemenea, o problemă, deoarece reticența proprietarilor de a semna contracte de închiriere scrise pentru a evita plata impozitelor expune străinii la riscul de evacuare și limitează accesul acestora la protecție juridică. În plus, dependența de sprijinul financiar umanitar pentru plata chiriei - combinată cu întârzieri în furnizarea acestui sprijin financiar - a dus la evacuări. Astfel, pentru a îmbunătăți nivelul de stabilitate menționat mai sus, programul ar trebui să promoveze strategii și politici de reziliență care să reducă dependența de ajutorul umanitar pentru plata chiriei.	Urmează a fi luate în calcul
UNHCR	Deficiențele sistemului și cadrul juridic: Cadrul de gestionare a crizelor migratorii din Moldova este lipsit de flexibilitate. Cadrul juridic ar trebui să fie actualizat pentru a sprijini mai bine titularii de TP și refugiații, în special în cazul intervențiilor de urgență. Observații: Acest aspect ar trebui mutat la prima secțiune: Analiza situației și colectarea datelor, deoarece aceasta se referă la HG 1146/2017 și la cadrul general de gestionare a crizelor și nu la locuințe! Problema este nevoia frecventă a CES de a acorda derogări legale în timpul situațiilor de urgență, subliniind rigiditatea sistemului actual. Pentru analiza SWOT ar trebui luată în considerare includerea: Puncte forte - Legea privind locuințele (nr. 75/2015) și Hotărârea Guvernului nr. 447/2017 privind administrarea locuințelor sociale Puncte slabe: - Criteriile de eligibilitate din Legea nr. 75/2015 privind locuințele și Hotărârea Guvernului nr. 447/2017 privind administrarea locuințelor sociale pot fi deosebit de dificil de îndeplinit, în special pentru refugiați. - Legea nu alocă o sursă de finanțare periodică pentru punerea în aplicare a politicii guvernului, bazându-se în schimb pe proiecte și structuri de finanțare ad hoc. Oportunități:	S-a luat act

	- Concentrarea pe modele care stimulează participarea sectorului privat fără a transfera proprietatea. Acest cadru încurajează dezvoltarea de proiecte de locuințe complementare din sectorul privat care pot sprijini inițiativele privind locuințele la prețuri accesibile. - Lărgirea tipurilor de soluții de locuințe în legea 75 pentru a asigura parametri puternici pentru punerea în aplicare a altor programe, ca locuințe accesibile. Amenințări: „Creșterea costurilor de întreținere și gestionare a locuințelor sociale și temporare” sugerează separarea în puncte diferite, unul pentru locuințe temporare și unul pentru locuințe. Sugerați adăugarea „administrațiile locale rămân responsabile pentru întreținerea stocului public și nu sunt alocate resurse pentru întreținere”. Clarificarea categoriilor de locuințe: - o Este necesară o distincție clară între locuințele temporare și locuințele pe termen lung/sociale. - o Cadrele juridice relevante - Ordinul ministerial nr. 117, Legea nr. 75/2015, Hotărârea Guvernului nr. 447/2017 - ar trebui să fie menționate în mod explicit pentru a asigura claritatea politicilor și pentru a elimina barierele de acces pentru persoanele strămutate din Ucraina, precum și pentru persoanele aflate sub alte forme de protecție internațională. Recomandări politice și strategice: - o Consolidarea capacităților tehnice în ministerele relevante. - o Ajustați legislația privind locuințele pentru a sprijini beneficiarii străini, puneți un accent mai mare pe ajustarea Legii nr. 75 și a Hotărârii de Guvern nr. 447 pentru a stabili un cadru juridic solid care să includă refugiații și alte soluții de locuințe, cum ar fi locuințele la prețuri accesibile. - o Extindeți soluțiile durabile de locuințe la prețuri accesibile dincolo de sprijinul temporar. Buget și soluții pe termen lung: - o Bugetul actual este insuficient pentru programele de locuințe durabile. - o Este necesară o trecere la strategii de investiții pe termen lung (mai degrabă decât la măsuri pe termen scurt), iar planul de acțiune și indicatorii ar trebui să reflecte acest lucru. O strategie cuprinzătoare privind locuințele sociale: - o Ar trebui elaborată o strategie de locuințe sociale la nivel național pentru a ghida autoritățile locale în elaborarea și implementarea programelor de locuințe sociale (de exemplu, programe de locuințe la prețuri accesibile, includerea mecanismelor agențiilor de închiriere socială etc.). - o Această strategie ar trebui să fie legată de Obiectivul 8 din cadrul dezvoltării locale, asigurându-se că autoritățile locale pot beneficia financiar de pe urma. Indicatorii privind locuințele ar trebui să reflecte integrarea, nu cazarea temporară: Măsurarea accesului refugiaților la adăposturi temporare nu se aliniază cu obiectivele de integrare pe	Urmează a fi luate în calcul
--	--	--

		termen lung. Un indicator mai bun ar urmări ratele de tranziție de la locuințele de urgență la locuințele sociale/abordabile permanente sau la centrele de îngrijire rezidențiale.	
	NCUM	La Punctul de Program definit ca „Accesul străinilor la o locuință adecvată și sprijin în găsirea unei locuințe” „, am dori să precizăm că există o cerere nu doar pentru locuințe sociale sau posibilitatea de a închiria o locuință adecvată (după cum știm, mai mult de 80% din locuințe sunt închiriate în sectorul privat, ceea ce duce la o creștere considerabilă a chiriilor), dar este necesar să se dezvolte sisteme de cooperare cu instituțiile bancare, care vor face posibilă încheierea contractelor de cumpărare a bunurilor imobiliare cu ipoteca acestora pe o perioadă mai lungă (5/10/20 ani). În acest caz, străinii vor avea la dispoziție locuințe proprii și posibilitatea de a le achita în rate/ leasing/ipotecă, ceea ce le va reduce incertitudinea de a rămâne în Republica Moldova sau le va oferi posibilitatea de a fi în siguranță chiar dacă au copii care studiază în școlile din Republica Moldova.	S-a luat act
	IOM	Recomandă să se includă: - Extinderea capacității de locuințe pentru persoanele strămutate, migranți și refugiați; - Consolidarea coordonării activităților sectoriale în domeniul locuințelor în diferite ministere și APL-uri; - Revizuirea criteriilor de eligibilitate ale Proiectului de locuințe publice III pentru a crea un acces mai echitabil pentru străini; - Elaborarea unei strategii naționale privind locuințele/ a unei foi de parcurs pentru locuințe sociale durabile și la prețuri accesibile. - Încurajarea parteneriatelor între sectorul public și cel privat, inclusiv angajamentul față de comunitatea diasporei, pentru a spori investițiile în locuințe la prețuri accesibile și finanțarea pentru soluții durabile și pe termen lung în materie de locuințe; - Furnizarea de informații multilingve privind opțiunile de cazare pentru străinii reinstalați; - Asigurarea finanțării și gestionării durabile a adăposturilor pentru persoanele strămutate; - Sprijinirea unei vieți independente prin acordarea de ajutoare pentru chirie persoanelor strămutate aflate sub protecție temporară și solicitanților de azil; - Sprijinirea reabilitării sau reconversiei clădirilor publice vacante în locuințe la prețuri accesibile pentru grupurile vulnerabile, inclusiv refugiați, migranți și localnici cu venituri mici. - Dezvoltarea de programe de locuințe sociale de închiriat care să integreze străinii și localnicii în comunități mixte, prevenind segregarea.	S-a luat act
	UNHCR	La nivel național, există un cadru de coordonare ferm și bine stabilit pentru răspunsul la refugiați. În plus, o structură de coordonare similară a fost instituită la nivel local pentru a facilita sprijinul acordat refugiaților. Cu toate acestea, este important să se sublinieze faptul că mecanismele locale de răspuns ar trebui să treacă de la dependența de ajutorul umanitar pe termen scurt la sprijinul pe termen lung, axat pe dezvoltare. Această schimbare este crucială	S-a luat act

		pentru durabilitate, asigurându-se că integrarea refugiaților este integrată în strategiile locale de dezvoltare mai ample, în loc să fie tratată ca o intervenție umanitară de sine stătătoare În acest sens, UNHCR sprijină administrațiile locale în elaborarea propriilor strategii de incluziune a refugiaților, după modelul Programului național pentru incluziunea refugiaților. Aceste strategii locale de incluziune sunt integrate în planurile de dezvoltare locală respective, consolidând implicarea locală și durabilitatea pe termen lung. Pentru a maximiza impactul eforturilor de regionalizare, se recomandă ca planurile locale de incluziune să fie elaborate mai întâi, asigurându-se că acestea sunt aliniate strategic cu planurile lor de dezvoltare locală. Această abordare va spori coerența între eforturile naționale și locale de integrare a refugiaților, creând un cadru mai puternic și mai rezistent, în beneficiul atât al refugiaților, cât și al comunităților gazdă.	S-a luat act
	UNHCR	Vă rugăm să rețineți că discrepanțele semnificative privind costurile sunt evidențiate în secțiunile relevante. O observație generală cu privire la proiectul de program: se pare că guvernul nu a calculat integral costurile unora dintre măsurile-cheie pentru a răspunde nevoilor nesatisfăcute ale refugiaților în vederea incluziunii depline. Printre lacunele importante se numără serviciile de sănătate - cum ar fi îngrijirea de reabilitare și diagnosticarea complexă - și accesul la programe de asistență socială adaptate grupurilor vulnerabile, cum ar fi persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. În plus, se pare că sunt subestimate costurile de angajare a unor asistenți sociali suplimentari pentru a gestiona un număr mai mare de cazuri în domenii precum protecția copilului și sprijinirea victimelor violenței legate de gen. Pentru a asigura o incluziune deplină și eficientă, aceste lacune trebuie să fie completate. Foaia de parcurs pentru integrarea copiilor refugiați în sistemul educațional moldovenesc, elaborată împreună cu UNICEF și UNHCR, include estimări detaliate ale costurilor. Cu toate acestea, există o neconcordanță între contribuțiile ministerului pentru documentul privind mecanismul și costurile propuse în Foaia de parcurs: Obiectivul 5 (Creșterea integrării în sistemul național de educație cu 20% până în 2027) estimează un cost total de 117 505 000 MDL (~ 6,34 milioane USD) în contribuția ministerului. Cu toate acestea, Foaia de parcurs subliniază: - USD 10.3M pentru 25% înscriere, - 19,3 milioane USD pentru o înscriere de 50%, - 36,9 milioane USD pentru o înscriere de 100%.	Se acceptă Au fost modificate costurile Precizare Costurile au fost stabilite în temeiul recomandărilor MEC

		Pentru a se asigura că toate costurile relevante sunt reflectate, se sugerează efectuarea unei verificări încrucișate a bugetului inclus în mecanism pentru a vedea dacă ar trebui incluse costurile suplimentare din foaia de parcurs.	
	PIN	În prezent, programul prevede doar o evaluare ex-post la încheierea sa în 2028. Cu toate acestea, activitățile sunt planificate pentru unul până la trei ani, iar cele finalizate mai devreme necesită o evaluare în timp util. PIN vă recomandă să luați în considerare introducerea unei evaluări intermediare a progreselor și monitorizarea continuă a progreselor în toate acțiunile pentru a asigura capacități de gestionare adaptive. Este important să se includă feedback-ul beneficiarilor pentru a completa feedback-ul implementatorului, pentru a informa mai bine aceste evaluări. În plus, vă rugăm să luați în considerare includerea unor indicatori axați pe protecție (de exemplu, cazuri de VBG raportate vs. sesizate, numărul de minori neînsoțiți cărora li s-au atribuit tutori, ratele de stabilitate a locuințelor) pentru a urmări rezultatele în timp real și a orienta intervențiile receptive și oportune. Aceste date dezagregate vor ajuta guvernul și partenerii săi să adapteze și să consolideze prompt serviciile publice moldovenești.	S-a luat act

Ministru

Daniella MISAIL-NICHITIN